

ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ ΔΥΤΙΚΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΣΧΟΛΗ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΤΜΗΜΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ/ ΜΕΣΟΛΟΓΓΙ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

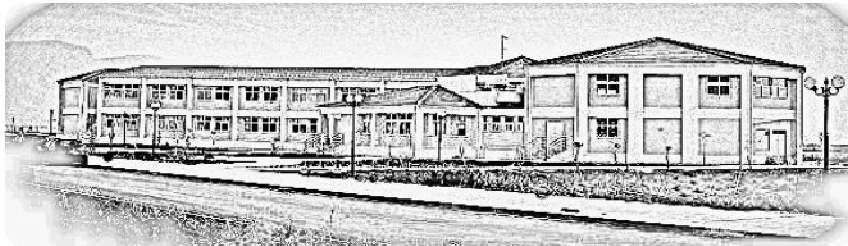
«Παράγοντες που επηρεάζουν τις επιλογές σπουδών/
επαγγελματικές επιλογές των νέων: έρευνα σε φοιτητές του
ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας».

Χαλικιά Φωτεινή-Ερμιόνη

Κιτσαρά Σεβαστή-Αθηνά

A.M. 15592

A.M. 13549



Επιβλέπων καθηγητής:

Βάθη Παναγιώτα

Μεσολόγγι (2016)

Η έγκριση της πτυχιακής εργασίας από το Τμήμα Διοίκησης Επιχειρήσεων/
Μεσολογγίου του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας δεν υποδηλώνει απαραίτητως και αποδοχή των
απόψεων του συγγραφέα εκ μέρους του Τμήματος.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	4 σελ.
Abstract.....	5 σελ.

ΜΕΡΟΣ 1^ο – Η ΘΕΩΡΗΤΙΚΗ ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Εισαγωγή.....	6 σελ.
---------------	--------

Κεφάλαιο 1^ο Επαγγελματικός Προσανατολισμός

1.1 Επάγγελμα.....	8 σελ.
1.2 Επαγγελματικός προσανατολισμός.....	9 σελ.
1.3 Ο σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός.....	12 σελ.

Κεφάλαιο 2^ο Κίνητρα και επιλογή επαγγέλματος

2.1 Τα εκπαιδευτικά – επαγγελματικά κριτήρια.....	15 σελ.
2.2 Οι μορφές συμπεριφοράς & η σημασία της επαγγελματικής απόφασης.....	17 σελ.

Κεφάλαιο 3^ο Παράγοντες Επηρεασμού για τις εκπαιδευτικές επιλογές

3.1 Η οικογένεια.....	19 σελ.
3.1.1 Ο ρόλος της οικογένειας γενικά στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των νέων.....	19 σελ.
3.1.2 Το επάγγελμα των γονέων και η επαγγελματική επιλογή..	22 σελ.
3.1.3 Η εκπαίδευση και το μορφωτικό επίπεδο των γονέων.....	24 σελ.
3.1.4. Το κοινωνικό - οικονομικό επίπεδο της οικογένειας.....	26 σελ.
3.2 Προσωπικά χαρακτηριστικά σε σχέση με το επάγγελμα.....	29 σελ.

3.2.1. Η προσωπικότητα του ατόμου ως παράγων επίδρασης στην επιλογή επαγγέλματος.....	29 σελ.
3.2.2. Η Αυτοαντίληψη του ατόμου ως παράγων επίδρασης στην επιλογή επαγγέλματος.....	31 σελ.

Κεφάλαιο 4^ο Στάδια επαγγελματικής απόφασης

4.1 Στάδια επιλογής εργασίας.....	34 σελ.
4.2 Μεταλυκειακές επιλογές κατεύθυνσης στην Ελλάδα.....	35 σελ.
4.3 Επιλογές σπουδών και προοπτικές των επαγγελμάτων στην εποχή της κρίσης.....	41 σελ.
4.3.1 Ο χρυσός κανόνας επιλογής σπουδών και επαγγελμάτων.....	42 σελ.

ΜΕΡΟΣ 2^ο - ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΕΡΕΥΝΑΣ

Κεφάλαιο 5^ο - Ο σχεδιασμός της έρευνας

5.1 Στόχος της έρευνας.....	46 σελ.
5.2 Συνοπτικά για το ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας.....	47 σελ.
5.3 Μεθοδολογία της Έρευνας.....	48 σελ.
5.4 Το ερωτηματολόγιο.....	49 σελ.
5.5 Στατιστική Ανάλυση των Δεδομένων.....	50 σελ.

Κεφάλαιο 6^ο Ανάλυση των Δεδομένων – Αποτελέσματα

6.1 Γενικά Χαρακτηριστικά	51 σελ.
6.2 Οικογενειακό, μορφωτικό και κοινωνικό επίπεδο.....	52 σελ.
6.3 Επιδόσεις και εκπαιδευτικές επιλογές.....	53 σελ.

Κεφάλαιο 7^ο

Συμπεράσματα..... 89σελ.

Βιβλιογραφία.....92 σελ.

Παράρτημα – Ερωτηματολόγιο.....96 σελ.

Περίληψη

Η επαγγελματική επιλογή είναι αποτέλεσμα εκπαιδευτικών, κοινωνικοοικονομικών, οικογενειακών παραγόντων και παραγόντων προσωπικότητας. Η σπουδαιότητα αυτών των παραγόντων επιλογής επαγγέλματος τονίζεται από πολλούς ερευνητές.

Αφετηρία και αφορμή της παρούσας έρευνας με τίτλο «Παράγοντες που επηρεάζουν τις επιλογές σπουδών/επαγγέλματος των νέων: έρευνα σε φοιτητές του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας» αποτέλεσε η ανάγκη διερεύνησης των παραγόντων που συντέλεσαν στην επιλογή των σπουδών και επαγγελματικής κατεύθυνσης των φοιτητών που σπουδάζουν στο ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας.

Κύριος στόχος της έρευνας είναι η διερεύνηση στη βιβλιογραφία των κινήτρων που ενθαρρύνουν τους μαθητές να ακολουθήσουν μια συγκεκριμένη εκπαιδευτική/επαγγελματική επιλογή και η προσπάθεια εξακρίβωσης κατά πόσον αυτά τα κίνητρα υπήρξαν συντελεστές στη τελική απόφαση των φοιτητών του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας.

Τα συμπεράσματα της μελέτης είναι ταυτόσημα με εκείνα προγενέστερων μελετών σχετικά με τα ίδια ζητήματα. Πιο συγκεκριμένα, καταλήξαμε στο συμπέρασμα ότι, βάση των απόψεων των φοιτητών, η σχολή του παρακολουθούν δεν ήταν η πρώτη τους επιλογή στην σύνταξη του μηχανογραφικού όμως αποφάσισαν να συνεχίσουν κυρίως λόγω της επαγγελματικής αποκατάστασης που θεωρούν θα τους προσφέρει. Η συντριπτική πλειοψηφία θεωρεί τη συμβολή του σχολείου και του ΣΕΠ μηδαμινή, ενώ τονίζουν την καθοριστική σημασία της οικονομικής κρίσης όσον αφορά τις εκπαιδευτικές τους επιλογές. Τα σημαντικότερα κίνητρα που τους υποκίνησαν να ακολουθήσουν αυτή την κατεύθυνση είναι ,η εξασφάλιση γρήγορης εισόδου στην αγορά εργασίας και σταθερού εισοδήματος, καθώς και η δυνατότητα μεγάλων κερδών και υψηλών αποδοχών.

Μέσω των στατιστικών συγκρίσεων, παρατηρούμε ότι οι φοιτητές που προέρχονται από χαμηλόμισθες οικογένειες ενώ δεν θα ξαναέδιναν πανελλήνιες ,δείχνουν επιθυμία συνέχειας των σπουδών τους σε μεταπτυχιακό – διδακτορικό. Ενώ εκείνοι που δεν θα κατάφερναν την είσοδο τους στην τριτοβάθμια εκπαίδευση , δεν θα ήθελαν να φύγουν για σπουδές στο εξωτερικό , ενώ όσοι θα έφευγαν για το εξωτερικό θα συνέχιζαν τις σπουδές τους σε ανώτερα επίπεδα.

Λέξεις κλειδιά: Παράγοντες εκπαιδευτικών σπουδών, Επαγγελματικός προσανατολισμός, Κίνητρα επιλογής σπουδών, Κατεύθυνση, Φοιτητής.

Abstract

The professional choice is the result of educational, socio-economic, family and personal factors. The importance of these factors in the occupation selection is emphasized by many researchers.

Starting point and rise of this study entitled as "Factors affecting the choice of study / profession of the young students: research in students studying in TEI of Western Greece" was the need of defining the factors that contributed to the choice of study and to the future occupation for the students of TEI of Western Greece.

Primary target of research is to explore the literature of incentives that encouraged the students to pursue a specific educational / vocational selection and verification effort whether these incentives were factors in the final decision of the students of TEI Western Greece.

The findings are identical to those of previous researchers on the same issues. Specifically, we concluded that, based on the views of the students, the school's attendance was not the first choice in the preparation of computer however decided to continue due to the vocational rehabilitation who believe their studies will offer them. The vast majority considered that the contribution of the school and the EPI was minor and emphasized the crucial role of the financial crisis with regard to their educational choices. The most important motives that incited to follow this direction were, to ensure quick entry into the labor market and fixed income, including the possibility of large profits and high salaries

Through statistical comparison, we noted that the students from low-income families wouldn't take part at the national exams but they showed desire of continuing their studies at the post-graduate – PhD level. While those who would manage their entry to higher education, they wouldn't leave to study abroad, while those who would leave abroad would continue their studies at higher levels.

Keywords: Educational factors studies, occupational guidance, study selection Incentives, Direction, Student.

Εισαγωγή

Η παρούσα μελέτη με τίτλο «Παράγοντες που επηρεάζουν τις επιλογές σπουδών/επαγγέλματος των νέων: έρευνα σε φοιτητές του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας» αποτυπώνει μία άποψη των παραγόντων που συντέλεσαν στην επιλογή των σπουδών και επαγγελματικής κατεύθυνσης των φοιτητών που σπουδάζουν στο ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας. Η έρευνα πραγματοποιήθηκε με τη χρήση ερωτηματολογίου, στο οποίο περιλαμβάνονται ερωτήσεις ανοικτού τύπου σχετικά με την ηλικία και το τμήμα στο οποίο είναι εγγεγραμμένοι και κλειστού τύπου που αφορούν την διερεύνηση των κριτηρίων και αιτιών που οδήγησαν τους ερωτηθέντες στην τελική απόφασή τους. Το ερωτηματολόγιο που διανεμήθηκε στους χώρους του Πανεπιστημίου απαντήθηκε από 230 φοιτητές όλων των τμημάτων του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας από την 1^η Απριλίου μέχρι την 30^η Μαΐου 2015.

Πρόκειται για μια ερευνητική εργασία στα πλαίσια του προπτυχιακού προγράμματος του τμήματος Διοίκησης Επιχειρήσεων (πρώην Διοίκησης Επιχειρήσεων- Κοινωνικών - Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων και Οργανώσεων (ΔΙ.Κ.Σ.Ε.Ο.)

Αποτελείται από δύο μέρη και επτά (7) κεφάλαια. Αρχικά αναπτύσσεται η περίληψη όπου διατυπώνεται και στην Αγγλική γλώσσα, αναφέρονται τις Λέξεις- κλειδιά της έρευνας. Στην συνέχεια ακολουθεί η εισαγωγή στην οποία διατυπώνεται ο προβληματισμός και η δομή της εργασίας, την οποία διαβάζεται.

Στο πρώτο μέρος, το πρώτο κεφάλαιο περιέχει εισαγωγικές έννοιες του επαγγέλματος και του επαγγελματικού προσανατολισμού, ορισμούς και αναλυτική απεικόνιση του θεσμού του Σ.Ε.Π.. και της σύνδεσης του σχολικού προσανατολισμού με την αγορά εργασίας.

Τα εκπαιδευτικά και επαγγελματικά κίνητρα είναι το θέμα που αναπτύσσεται στο δεύτερο κεφάλαιο, καθώς και οι μορφές συμπεριφοράς του κάθε ατόμου & η σημασία της επαγγελματικής απόφασης αυτού.

Στο τρίτο κεφάλαιο, περιγράφονται οι παράγοντες που επηρεάζουν τους μαθητές να ακολουθήσουν την εκπαιδευτική/ επαγγελματική τους κατεύθυνση, όπως ο ρόλος της οικογένειας, τα προσωπικά χαρακτηριστικά και η αυτοαντίληψη του ατόμου . Είναι φανερό ότι, τα προαναφερθέντα κίνητρα σχετίζονται με ότι συνιστά την προετοιμασία του μαθητή για τον επαγγελματικό στόχο που θέτει, και μας δίνει την δυνατότητα εξέτασης αυτών στην προς μελέτη περίπτωση.

Στη συνέχεια ακολουθεί το τέταρτο κεφάλαιο με τίτλο Στάδια επαγγελματικής απόφασης και αποτελείται από τέσσερα υποκεφάλαια τα οποία αφορούν στα στάδια επιλογής εργασίας ,στις μεταλυκειακές επιλογές κατεύθυνσης στην Ελλάδα τις προοπτικές των επαγγελμάτων στην εποχή της κρίσης και τέλος ,αναπτύσσεται ο χρυσός κανόνας επιλογής σπουδών και επαγγελμάτων.

Το δεύτερο μέρος είναι αφιερωμένο στην προσπάθεια μεθοδολογίας της έρευνας.

Το πέμπτο κεφάλαιο ασχολείται με το σχεδιασμό της έρευνας, αναφέροντας εδώ το στόχο της έρευνας, κάποια συνοπτικά στοιχεία για το ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας, τη μεθοδολογία που ακολουθήσαμε, τη δομή του ερωτηματολογίου και το θεωρητικό πλαίσιο της στατιστικής ανάλυσης των δεδομένων.

Στο έκτο κεφάλαιο γίνεται η ανάλυση των Δεδομένων – Αποτελεσμάτων των ενοτήτων του ερωτηματολογίου της έρευνας που διεξήχθη από τις ερευνήτριες και τέλος οι στατιστικές συγκρίσεις των μεταβλητών.

Το έβδομο και τελευταίο κεφάλαιο μας δίνει τα αποτελέσματα τα συμπεράσματα της έρευνας που τρέξαμε στους φοιτητές του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες εκφράζονται προς την επιβλέπουσα καθηγήτρια Βάθη Παναγιώτα, επιστημονικό συνεργάτη του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας για τη συνεργασία και την καθοδήγησή του κατά τη συγγραφή της εργασίας.

Κεφάλαιο 1^ο

Εισαγωγικές Έννοιες

1.1 Επάγγελμα

Το επάγγελμα¹ είναι το προϊόν της ειδίκευσης, που λέγεται καταμερισμός των έργων κάθε ανθρώπου σε μια εργασία, που εξασφαλίζει την καλύτερη απόδοση της εργασίας του ατόμου και εξυπηρετεί το κοινωνικό σύνολο.

Για τη λέξη επάγγελμα δεν υπάρχει ισοδύναμος όρος σε καμία γλώσσα του αρχαίου κόσμου. Την πρωτοσυναντάμε στη σύγχρονη σημασία της στο οξφορδιανό λεξικό της Αγγλικής το 1541. Επάγγελμα, με άλλα λόγια, λέγεται η συγκεκριμένη εργασία που κάνει κάθε άνθρωπος, για να ζήσει και αποτελεί μια ασχολία που σκοπεύει να ικανοποιήσει όλες ή τις σημαντικότερες βιοτικές ανάγκες του εργαζόμενου και της οικογένειάς του. Με την ανάπτυξη του πολιτισμού δημιουργήθηκε πλήθος επαγγελμάτων. Η βασική τους διάκριση είναι σ' εξαρτημένα και ανεξάρτητα επαγγέλματα.

Τα ανεξάρτητα επαγγέλματα είναι αυτά στα οποία σχέση μεταξύ εργοδότη και εργαζόμενου δεν υπάρχει, ενώ το άτομο εργάζεται για λογαριασμό του εαυτού του. Τέτοια είναι τα επαγγέλματα του βιοτέχνη, του μικρέμπορου κ.ά. Ιδιαίτερη κατηγορία επαγγελμάτων αποτελούν τα ελεύθερα επαγγέλματα, που διακρίνονται από την παροχή κυρίως πνευματικής εργασίας. Τέτοια επαγγέλματα είναι του ιατρού, του δικηγόρου κλπ.

Ανάλογα με το είδος της εργασίας κάθε επαγγέλματος, διακρίνουμε αυτά σε:

- επαγγέλματα χειρωνακτικά και
- επαγγέλματα πνευματικά.

Επίσης άλλη μια διάκριση χωρίζει τα επαγγέλματα, ανάλογα με το αν έχει ο κανένας τη δυνατότητα ν' ασκήσει αυτά ή όχι, σε κλειστά και ανοιχτά ή ελεύθερα επαγγέλματα. Κλειστό λέγεται το επάγγελμα που η άσκησή του απαιτεί την τήρηση ορισμένων

¹ "Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια" τομ.ΙΑ',σελ.293.

προϋποθέσεων από τον υπογύφιο να το ασκήσει. Για λόγους κυρίως κοινωνικού συμφέροντος δεν επιτρέπεται η άσκηση ορισμένων επαγγελμάτων πέρα από έναν αριθμό. Ανοιχτό επάγγελμα είναι εκείνο για το οποίο δεν υπάρχει κανένας περιορισμός στην άσκησή του².

Σήμερα, με την ολοένα εξελισσόμενη τεχνολογία, έχουν δημιουργηθεί επαγγέλματα που ούτε στη φαντασία των ανθρώπων υπήρχαν πριν από 50 χρόνια, ενώ έχουν χαθεί άλλα που η άσκησή τους βοήθησε πολλούς ανθρώπους να επιζήσουν κατά τη διάρκεια της τελευταίας χιλιετίας. Παρατηρούμε δηλαδή ότι τα επαγγέλματα έχουν την τάση να παρακολουθούν την εξέλιξη και να προσαρμόζονται μ' αυτήν. Έχει υπολογιστεί ότι σε πολύ λίγο χρονικό διάστημα το 25% των εργαζόμενων θ' αναγκαστούν ν' αλλάξουν επάγγελμα, αν δεν θέλουν να περιέλθουν σε ανεργία και να βρεθούν μπρος στην αντιμετώπιση των δύσκολων συνθηκών που δημιουργεί αυτή.

Για να αντιμετωπιστούν παρόμοιες καταστάσεις, γίνεται σήμερα προσπάθεια επαγγελματικού προσανατολισμού των νέων και στροφή τους σε επαγγέλματα που, όχι μόνο ταιριάζουν καλύτερα στις κλίσεις και το ταλέντο των ενδιαφερόμενων, αλλά και είναι ταυτόχρονα και επαγγέλματα με μεγάλες δυνατότητες εξέλιξης, τόσο στον επιστημονικό ή τεχνικό, όσο και στο μισθολογικό (οικονομικό) τομέα. Η προσπάθεια αυτή ξεκινά από τα κέντρα επαγγελματικού προσανατολισμού που πρέπει να υπάρχουν σε κάθε κράτος. Έτσι μόνο θα αποφεύγονται οι δυσάρεστες καταστάσεις και το κράτος θα μπορεί να βαδίζει το δρόμο της οικονομικής του ανάπτυξης³.

1.2 Επαγγελματικός προσανατολισμός

Ο επαγγελματικός προσανατολισμός ως θεσμός άρχισε να διαμορφώνεται στα μέσα περίπου του 19ου αιώνα όταν εκδόθηκε στη Γαλλία το βιβλίο «Οδηγός για την εκλογή μιας καταστάσεως». Πέρασε αρκετός καιρός για να εφαρμοστεί στην πράξη (αρχές του 20ού αιώνα) και να αναπτυχθεί με γρήγορο ρυθμό χάρη στην άνοδο της εργατικής τάξης και της βιομηχανικής ανάπτυξης (Κωστάκος 1983)⁴.

² "Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών ΟΥΝΕΣΚΟ" том.2ος, σελ.253.

³ Κ. Κασιμάτη (2001), Δομές και Ροές. Το φαινόμενο της κοινωνικής επαγγελματικής κινητικότητας, Αθήνα: Gutenberg, σ. 126.

⁴ Κωστάκος Γεώργιος Α., (1983) Επαγγέλματα και σπουδές, Αθήνα: Gutenberg, σ.180-183

Οι ρίζες του επαγγελματικού προσανατολισμού είναι πιο παλιές. Υπάρχουν μαρτυρίες ότι στην αρχαία Αίγυπτο, την αρχαία Ελλάδα, την αρχαία Ρώμη κ.λπ. η κοινωνία ενδιαφερόταν για θέματα που σήμερα εμπίπτουν στο γνωστικό αντικείμενο, αλλά και στα ενδιαφέροντα του επαγγελματικού προσανατολισμού. Ο Πλάτων, μάλιστα, στην «Πολιτεία» του είχε αναπτύξει μια ολοκληρωμένη πρόταση για την αξιοποίηση των πολιτών, ανάλογα με τις ικανότητές τους.

Όσον αφορά τη χώρα μας, ο επαγγελματικός προσανατολισμός⁵ εφαρμόζεται οργανωμένα από τις αρχές του 1950. Βάσει των διατάξεων της Διεθνούς Συνστάσεως (αριθμός 87) «Περί Επαγγελματικού Προσανατολισμού», αποφασίστηκε το 1953 η εφαρμογή του θεσμού, προκειμένου να αντιμετωπιστεί το πρόβλημα της τότε παρατηρούμενης έντονης αστικοποίησης αλλά και για να καλυφθούν οι ανάγκες σε έμπυχο υλικό της αναπτυσσόμενης βιομηχανίας. Παράλληλα το υπουργείο Παιδείας ίδρυσε ένα πρότυπο κέντρο Σ.Ε.Π. και καθιέρωσε την πρακτική άσκηση του διδακτικού προσωπικού στοιχειώδους και μέσης εκπαίδευσης σε θέματα Ε.Π. Το 1976 καθιερώθηκε ο θεσμός του Σ.Ε.Π. στην πρώτη βαθμίδα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, τα γυμνάσια. Η κατάσταση αυτή συνεχίστηκε μέχρι το σχολικό έτος 1981-1982, οπότε συναντάμε το θεσμό του συμβούλου επαγγελματικού προσανατολισμού σε λίγα γυμνάσια και μόνο στη Γ΄ τάξη. Για την εφαρμογή του Ε.Π. εκτός σχολείου, αρμόδιος φορέας είναι ο Ο.Α.Ε.Δ., ο οποίος με ειδικό πρόγραμμα έχει εκπαιδεύσει δικούς του λειτουργούς που φέρουν τον τίτλο «σύμβουλος επαγγελματικού προσανατολισμού». Για πρώτη φορά τη σχολική χρονιά 1983-1984, ο θεσμός του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού εφαρμόζεται και στα λύκεια.

Αποτελεί μια από τις ειδικές διαστάσεις του γενικού θεσμού «συμβουλευτική – προσανατολισμός» στην οποία έχει δοθεί η μεγαλύτερη έμφαση. Σε ορισμένες, μάλιστα, περιπτώσεις, ιδίως στις υπηρεσίες απασχόλησης, ο επαγγελματικός προσανατολισμός αποτελεί την κύρια αποστολή του συστήματος του προσανατολισμού. Γι' αυτό το λόγο, πολλοί υποστηρίζουν ότι η αρχικά κύρια διάσταση του θεσμού αποτέλεσε και τον πυρήνα ανάπτυξής του, ο οποίος είναι ο επαγγελματικός προσανατολισμός. Πρόκειται για θεσμό, ή για συμβουλευτική - καθοδηγητική διαδικασία⁶, που αποσκοπεί στο να βοηθήσει το άτομο να γνωρίσει τον εαυτό του, να αξιοποιήσει τις ικανότητές του κατά

⁵ ΠΕΠΘ- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο-Τομέας ΣΕΠ, Σχεδιάζω το μέλλον μου. Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός Α' Ενιαίου Λυκείου. Αθήνα: ΟΕΔΒ

⁶ Δημητρόπουλος, Ε. (2000). Συμβουλευτική και προσανατολισμός. Τόμος Α., κεφ.1.

τον καλύτερο δυνατό τρόπο και να πάρει ορθές εκπαιδευτικές και επαγγελματικές αποφάσεις⁷.

Η Εθνική Αμερικανική Εταιρεία Επαγγελματικού Προσανατολισμού ορίζει τον επαγγελματικό προσανατολισμό ως εξής: Ο επαγγελματικός προσανατολισμός είναι ένας κοινωνικός - οικονομικός θεσμός που αποβλέπει να βοηθήσει το άτομο να επιλέξει ένα επάγγελμα, να ετοιμαστεί γι' αυτό και τέλος να εισέλθει και να σταδιοδρομήσει σ' αυτό. Ο επαγγελματικός προσανατολισμός είναι μια συνεχής διαδικασία, μεγάλης μάλιστα διάρκειας, που σκοπό έχει να βοηθήσει το άτομο να γνωρίσει τον εαυτό του, ώστε να αξιοποιήσει τις ικανότητές του όσο το δυνατό καλύτερα, για ορθή εκπαιδευτική επαγγελματική επιλογή ή απόφαση (Λιάντας 1996). Μέσω του επαγγελματικού προσανατολισμού παρέχεται βοήθεια στο άτομο κάθε ηλικίας, περισσότερο όμως της νεαρής, ώστε να εξασφαλίζει επιτυχημένη επαγγελματική εξέλιξη. Ειδικότερα, με το θεσμό αυτό το άτομο υποστηρίζεται⁸:

- Να γνωρίσει και να αποδεχθεί τον εαυτό του, να εντοπίσει και να κατανοήσει ατομικά του χαρακτηριστικά (ικανότητες, ενδιαφέροντα, κλίσεις, φιλοδοξίες) και να διαμορφώσει τις αξίες του σε ένα ικανοποιητικό αξιολογικό σύστημα.
- Να αποκτήσει τις γνώσεις και δεξιότητες, που είναι απαραίτητες για την πραγματοποίηση συνετών επιλογών.
- Να αναπτύξει σωστή προδιάθεση απέναντι στην εργασία και παραδεκτές επαγγελματικές αξίες.
- Να επιτύχει ικανοποιητική προσαρμογή γενικά και ειδικότερα να έχει επιτυχία στο επαγγελματικό του περιβάλλον.
- Τέλος, να προβεί σε συνετές, ελεύθερες και αβίαστες επιλογές εκπαιδευτικών εμπειριών και επαγγελματικών κατευθύνσεων.

Ο επαγγελματικός προσανατολισμός, είναι άρρηκτα συνδεδεμένος με τον εκπαιδευτικό προσανατολισμό, αφού η υλοποίηση των επαγγελματικών αποφάσεων του ατόμου προϋποθέτει κάποιες εκπαιδευτικές εμπειρίες και δραστηριότητες και αφού κάθε απόφαση εκπαιδευτικής κατεύθυνσης του ατόμου έχει επαγγελματικές προεκτάσεις. Η

⁷ Δημητρόπουλος Ευστ. (1999) Συμβουλευτική σταδιοδρομίας, εκπαιδευτικός και επαγγελματικός προσανατολισμός, Γρηγόρη, κεφ.3

⁸Κασσωτάκης, Μ. (2000). Συμβουλευτική και επαγγελματικός προσανατολισμός. Τυπωθήτω, Μέρος Α.

σχέση εκπαίδευσης και επαγγέλματος είναι στενή, ώστε να γίνεται λόγος για «εκπαιδευτικές – επαγγελματικές» αποφάσεις⁹.

1.3 Ο σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός

Είναι γεγονός ότι «κάθε εργασία απαιτεί κάποια μάθηση και σχετική προάσκηση (ειδίκευση)»¹⁰. Έτσι ο επαγγελματικός προσανατολισμός στο σχολείο έχει ως βασικό σκοπό τη σύνδεση της εκπαίδευσης με την αγορά εργασίας και απασχόλησης. Ιδιαίτερα στη σημερινή εποχή η σύνδεση αυτή είναι βασικό ζητούμενο για τους νέους, αφού η αγορά εργασίας σήμερα, στα πλαίσια της ενοποιημένης Ευρώπης, έχει πολύ ευρύτερες διαστάσεις από ότι άλλοτε.

Ο επαγγελματικός προσανατολισμός ως λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος είναι ο θεσμός στα πλαίσια του οποίου καταβάλλεται προσπάθεια να βοηθηθεί το άτομο να γνωρίσει καλύτερα τον εαυτό του και να κατανοήσει καλύτερα τις επαγγελματικές ευκαιρίες που παρουσιάζονται. Πρόκειται για συμβουλευτική διαδικασία που σκοπό έχει να οδηγήσει το μαθητή στην αυτό-εκτίμηση, στην αυτό-γνωσία, στη λήψη απόφασης και στην υπεύθυνη στάση και συμπεριφορά. Ακόμη, ο προσανατολισμός στο σχολείο επιδιώκει να βοηθήσει το μαθητή να επιλέξει την κατάλληλη σχολική και επαγγελματική κατεύθυνση, η οποία είναι σύμφωνη με τις επιθυμίες και τις δυνατότητές του (Κασσωτάκης, Μ., 1981)¹¹.

Με άλλα λόγια, αυτογνωσία, ολοκληρωμένη και αντικειμενική πληροφόρηση για την αγορά εργασίας, κινητοποίηση του μαθητή για την επεξεργασία των πηγών πληροφόρησης αλλά και συνεργασία ανάμεσα στο σχολείο, σε γονείς και παραγωγικές τάξεις είναι οι βασικοί τομείς-στόχοι του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού που προσδιορίζονται από το αναλυτικό του πρόγραμμα. Το πρόγραμμα αυτό επιδιώκει να ελαχιστοποιήσει τις ψυχολογικές και επαγγελματικές δυσκολίες που ο αυριανός πολίτης θα βιώσει στη σκληρή κοινωνικοοικονομική πραγματικότητα. Σήμερα,

⁹ Βιτσιλάκη - Σορωνιάτη, Χ. (1995). Εκπαιδευτικές φιλοδοξίες και επαγγελματικές προσδοκίες των νέων. Εμπειρικά στοιχεία από τη Δωδεκάνησο. Εισήγηση στην Ημερίδα: Κοινά προβλήματα στις τρεις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Ρόδος, 26 Μαΐου.

¹⁰ Παπαθεοδοσίου Χ: "Διαφοροποίηση Αναγκών στην Επαγγελματική Ειδίκευση", ΙΤΕ, Αθήνα, 1990.

¹¹ Κασσωτάκης, Μ. (1981) Η επίδοση των μαθητών μέσης εκπαίδευσης σε σχέση με το επάγγελμα και το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα, το οικογενειακό εισόδημα και την περιοχή έδρας του σχολείου τους, Εργαστήριο Πειραματικής Παιδαγωγικής Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα.

μάλιστα, όπως επισημάνθηκε και στα προηγούμενα, η επιλογή επαγγέλματος είναι ιδιαίτερα δύσκολη και πολύπλοκη διαδικασία, τόσο για το ίδιο το άτομο και την οικογένειά του όσο και για την πολιτεία και ολόκληρη την κοινωνία¹².

Οι παραπάνω διευκρινίσεις οδηγούν στη διαφοροποίηση του επαγγελματικού προσανατολισμού στα πλαίσια του σχολείου, έτσι που γίνεται λόγος για σχολικό επαγγελματικό προσανατολισμό. Πρόκειται, δηλαδή, για επιμέρους θεσμό που αποσκοπεί στην παροχή βοήθειας προς το μαθητή, ώστε να επιλέξει τη σχολική και επαγγελματική κατεύθυνση που ταιριάζει στις ικανότητες και κλίσεις του και στην οποία έχει περισσότερες πιθανότητες επιτυχίας ως άτομο. Παράλληλα με την ατομική ικανοποίηση από την κατάλληλη επιλογή του κύκλου σπουδών ή (απ' ευθείας) επαγγέλματος, επιδιώκεται έμμεσα και η ικανοποίηση των κοινωνικό-οικονομικών αναγκών, με την ένταξη στην κοινωνία ενός παραγωγικού και χρήσιμου εργατικού δυναμικού¹³.

Ειδικότερα με την εφαρμογή του θεσμού αυτού επιδιώκεται¹⁴:

- Η υπεύθυνη ενημέρωση του μαθητή για τις μεταγυμνασιακές σχολικές βαθμίδες και κατευθύνσεις, καθώς και για τους όρους και τις προϋποθέσεις εισόδου σε κάθε επάγγελμα, για τους όρους εργασίας - αμοιβής, για τις συνθήκες της αγοράς εργασίας, τις ανάγκες, δηλαδή, της οικονομίας σε έμψυχο δυναμικό και τις δυνατότητες εξέλιξης.
- Η παροχή βοήθειας στο μαθητή για να αποκτήσει ορθή αυτογνωσία, δηλαδή σαφή αντίληψη του εαυτού του, έτσι, ώστε να εκτιμήσει τις κλίσεις και δεξιότητές του (σωματικές, νοητικές, συναισθηματικές, κοινωνικό-οικονομικές) για να μπορέσει να αξιοποιήσει το πραγματικό του δυναμικό και να συνειδητοποιήσει τις δυνατότητες και αδυναμίες του, καθώς και τα πραγματικά του ενδιαφέροντα, τις φιλοδοξίες και γενικά τις προϋποθέσεις που είναι απαραίτητες για μια ορθή επιλογή.

¹²Βρετάκος, Β. (1990), Ο σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός στην Ελλάδα, Παπαζήσης, Αθήνα.

¹³Moses, B., Whatnext? The complete guide to taking control of your career. NewYork: DKPUBLISHING.

¹⁴Κεδράκα, Κ., 'Επαγγελματική ανάπτυξη και ένταξη των νέων στον κόσμο της εργασίας', Τα Εκπαιδευτικά, 71-72, 120-123

- Η υποβοήθηση του ατόμου στην εκμάθηση λήψης αποφάσεων με πλήρη συναίσθηση των επιπτώσεων που συνεπάγεται η πράξη αυτή. Όπως αναφέρει η Καλογήρου (1986)¹⁵, ο προσανατολισμός δεν είναι ένα απλό γεγονός, κάτι, δηλαδή, που γίνεται μια φορά και τελειώνει, αλλά διαδικασία, που απαιτεί μια σταδιακή εφαρμογή, όπου ο μαθητής σιγά – σιγά αφομοιώνει τις πληροφορίες που παίρνει από τον εαυτό του και τον κόσμο της εργασίας και προετοιμάζεται για την τελική απόφαση.

Οι φορείς, οι οποίοι εφαρμόζουν τον εκπαιδευτικό ή σχολικό και επαγγελματικό προσανατολισμό (ΕΠ) στη χώρα μας, είναι κυρίως το Υπουργείο Παιδείας και κατά κάποιο τρόπο το Υπουργείο Εργασίας, για τις περιπτώσεις βέβαια, που το τελευταίο δραστηριοποιείται σε θέματα επαγγελματικού προσανατολισμού στα πλαίσια του σχολείου¹⁶.

Ως προς τη λειτουργία του ΣΕΠ στα σχολεία της χώρας μας διατυπώθηκαν πολλές αντιρρήσεις και κριτικές. Φαίνεται να έχει πάρει μια διαφορετική κατεύθυνση, με τη διαμόρφωσή του σε ένα «μάθημα», το οποίο «διδάσκεται» από καθηγητές διαφόρων ειδικοτήτων, οι περισσότεροι από τους οποίους δεν έχουν εκπαιδευτεί στον τρόπο με τον οποίο θα πρέπει να καθοδηγήσουν τους μαθητές. Γενικά, φαίνεται να υπάρχει ελλιπής πληροφόρηση σε αυτούς που το διδάσκουν σχετικά με την αγορά εργασίας και τελικά ο ΣΕΠ αποτελεί «συμπλήρωμα» στο ωράριο των καθηγητών κάποιων ειδικοτήτων. Από την πλευρά των μαθητών εκφράζεται, επίσης, μια γενικά αρνητική στάση σχετικά με το ρόλο που έχει παίξει ο ΣΕΠ στις επιλογές τους.

Είναι ανάγκη να τονιστεί, ακόμη, ότι για να καταστεί δυνατή η πραγματοποίηση των παραπάνω στόχων, ο επαγγελματικός προσανατολισμός χρειάζεται να λειτουργεί με βάση τους ψυχολογικούς αλλά και τους κοινωνικούς παράγοντες, που επηρεάζουν το άτομο - και εδώ το μαθητή - πριν και κατά τη διάρκεια του χρόνου που παίρνει την τόσο σημαντική επαγγελματική απόφαση.

Πέρα από όλα αυτά, θεωρείται απαραίτητο, για την καθιέρωση του θεσμού του Ε.Π. στα σχολεία, να υπάρχει ομάδα υπευθύνων (καθηγητές - σύμβουλοι Σ.Ε.Π., ειδικός σχολικός ψυχολόγος) που να ασχολείται αποκλειστικά και ουσιαστικά με το θεσμό,

¹⁵ Καλογήρου, Κ. (1986) «Μια ιστορική ανασκόπηση της εξέλιξης του θεσμού «Προσανατολισμός - Συμβουλευτική» στην Ελλάδα», Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού, 1, 12-25.

¹⁶ Μπρούσαλης, Κ. (1977) Επαγγελματικός προσανατολισμός, Αθήνα, Ορόσημο.

δηλαδή, με την ενημέρωση των μαθητών σε ότι αφορά τη διάσταση της αυτογνωσίας αλλά και τη διάσταση των εκάστοτε κοινωνικό - οικονομικών και επαγγελματικών δεδομένων (πβ. Παπαδόπουλος Ν. Γ. 1978).

Κεφάλαιο 2^ο

Κίνητρα και επιλογή επαγγέλματος

2.1 Τα εκπαιδευτικά – επαγγελματικά κριτήρια

Η συμπεριφορά του ατόμου είναι το αποτέλεσμα της επενέργειας δύο συνήθως παραγόντων, ενός εσωτερικού (εσωτερικό κίνητρο) ή ενός εξωτερικού (εξωτερικό κίνητρο) ή και των δύο μαζί, πράγμα που σημαίνει ότι ο στόχος που επιλέγει το άτομο εξαρτάται από το ίδιο και από το περιβάλλον, μέσα στο οποίο ζει και ενεργεί και από το οποίο δέχεται όλες τις θετικές ή αρνητικές επιδράσεις. Το άτομο, κατά συνέπεια, βρίσκεται σε μια σχέση αλληλεπίδρασης με το περιβάλλον, όταν κάθε φορά εκφράζει τις προτιμήσεις του, προσανατολίζει τις επιθυμίες του ή επιλέγει τους στόχους του και επιδιώκει την πραγματοποίησή τους. Ο στόχος που επιλέγει το άτομο εξαρτάται από το ίδιο αλλά και από το περιβάλλον, σύμφωνα και με τα παραπάνω. Η επιλογή προσδιορίζεται από μια σειρά επαγγελματικών προτιμήσεων, που ενεργούν ως παραθετικές δυνάμεις στην προσωπικότητα του ατόμου. Κάθε προτίμηση θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι, λειτουργεί ως μια δύναμη ή κίνητρο που έχει διαφορετικές επιδράσεις στο άτομο. Το ποσόν (ένταση) και το ποιόν (κατεύθυνση) των επιδράσεων αυτών χαρακτηρίζει την επιθυμία του ατόμου για την επιλογή του επαγγέλματός του¹⁷.

Όμως, εκτός από το διαφορετικό βαθμό προτίμησης που παρουσιάζει η επιλογή του επαγγέλματος, το άτομο παρωθείται στην επιλογή του επαγγέλματός του και από διάφορες άλλες μεταβλητές που έχουν σχέση και με το περιβάλλον στο οποίο ζει (κοινωνικές συνθήκες, οικονομικές δυνατότητες, προσφορά εργασίας, οικονομικά οφέλη που παρουσιάζει το επάγγελμα κ.ά.) (Βάμβουκας 1982)¹⁸. Πρόκειται, δηλαδή, για στοιχεία που ικανοποιούν ανάγκες και σχετίζονται, κατά συνέπεια, με διάφορα κίνητρα. Όσα αναφέρονται στον εσωτερικό κόσμο του ατόμου, δηλαδή τις προτιμήσεις, τις αξίες

¹⁷Osipow, S., Fitzgerald, L. (2001). Theories of career development.

¹⁸ Βάμβουκας, Μ. (1982) Κίνητρα του διδασκαλικού επαγγέλματος, Ηράκλειο, εκδ.

του κ.λπ. αποτελούν για σύγχρονους θεωρητικούς της προσωπικότητας «τον εαυτό» (Kuhl 1998)¹⁹.

Όπως όλα τα κίνητρα έτσι και τα επαγγελματικά κίνητρα παρουσιάζουν ένταση, κατεύθυνση, αρχή ή προέλευση αλλά και σταθερότητα ή ευστάθεια και συνέχεια.

1) Η ένταση του κινήτρου σχετίζεται με τη δύναμη με την οποία αυτό παρουσιάζεται ως αδύνατο ή ισχυρό, ή και ως πολύ ισχυρό κίνητρο, για την επιλογή ενός επαγγέλματος.

2) Η κατεύθυνση αναφέρεται στον προσανατολισμό της παρωθητικής δύναμης προς διάφορα επαγγέλματα και τις συνθήκες άσκησης επιμέρους επαγγελμάτων (συνθήκες εργασίας, οικονομικές απολαβές, προϋποθέσεις απόκτησης ενός επαγγέλματος και επιτυχίας σ' αυτό κ.λπ.).

3) Η αρχή ή προέλευση των κινήτρων αναφέρεται στο απώτερο ή άμεσο παρελθόν του ατόμου. Ο Lasarsfeld θεωρεί ότι τα κίνητρα κατευθύνουν το άτομο σε δραστηριότητες, τόσο του παρόντος όσο και του μέλλοντος, αυτές που σχετίζονται με τον οραματισμό πραγματοποίησης ενός επαγγέλματος. Η αρχή ή προέλευση ενός κινήτρου σχετίζεται με τη «χρονικότητα των κινήτρων», δηλαδή, τη σύλληψη επαγγελματικού σχεδίου και την απόφαση πραγματοποίησής του. Έτσι μπορεί κανείς να διακρίνει τέσσερις (4) τύπους κινήτρων :α) τα πολύ πρώιμα, που τοποθετούνται στην ηλικία φοίτησης στο δημοτικό σχολείο, β) τα πρώιμα, που σχετίζονται με την εφηβική κυρίως ηλικία, γ) τα όψιμα, που τοποθετούνται στην περίοδο μετά την εφηβική ηλικία και δ) τα πολύ όψιμα, που σχετίζονται με αποτυχημένες αποφάσεις του ατόμου για επαγγελματική ένταξη.

4) Η σταθερότητα ή η ευστάθεια ενός κινήτρου στην επαγγελματική επιλογή σχετίζεται με «το βαθμό αποφασιστικότητας με την οποία ένα άτομο ακολουθεί τον επαγγελματικό δρόμο που έχει επιλέξει» (Βάμβουκας 1982)²⁰, απορρίπτοντας τυχόν άλλες σκέψεις διαφορετικής επαγγελματικής σταδιοδρομίας, δηλαδή επαγγελματικού επαναπροσανατολισμού (Βάμβουκας 1982).

Η παραπάνω ανάλυση των επαγγελματικών χαρακτηριστικών διαγράφει τόσο το εύρος όσο και το βάθος των επαγγελματικών κινήτρων.

¹⁹Kuhl, P. K. (1998). The development of speech and language, New York, Wiley.

²⁰ Βάμβουκας, Μ. (1982) Κίνητρα του διδασκαλικού επαγγέλματος, Ηράκλειο, σελ.26

2.2 Οι μορφές συμπεριφοράς & η σημασία της επαγγελματικής απόφασης

Στις διάφορες «θεωρίες επαγγελματικής επιλογής» με τις οποίες επιδιώκεται να ερμηνευθεί η συμπεριφορά του ατόμου, σχετικά με τις εκπαιδευτικές - επαγγελματικές επιλογές, είναι φανερή η πολυπλοκότητα της διαδικασίας της απόφασης. Αυτή η πολυπλοκότητα θα φανεί και από τα παρακάτω που αφορούν μεθόδους και μορφές συμπεριφοράς ή κριτήρια με βάση τα οποία λαμβάνεται μια επαγγελματική απόφαση.

Οι εκπαιδευτικές - επαγγελματικές αποφάσεις είναι σημαντικότερες για τη σταδιοδρομία του ατόμου για πολλούς λόγους. Οι κυριότεροι απ' αυτούς μπορούν να συνοψιστούν στους εξής²¹:

1. Από την επαγγελματική απόφαση του μαθητή θα εξαρτηθεί κατά πόσο εξασφαλίζεται η μελλοντική απασχόληση, γιατί υπάρχουν πολλά επαγγέλματα στα οποία η απασχόληση είναι αβέβαιη (π.χ. ανεργία), ενώ εμφανίζονται κάποια άλλα στη θέση τους. Υπάρχουν τομείς που η ανεργία φτάνει σε υψηλά επίπεδα.
2. Από την απόφαση αυτή θα εξαρτηθεί, κατά μεγάλο μέρος η επαγγελματική επιτυχία ή αποτυχία του ατόμου. Πολλοί παράγοντες συντελούν στην επαγγελματική επιτυχία. Ένας από αυτούς είναι η σωστή αξιοποίηση των ικανοτήτων του ατόμου. Αξιοποιώντας τις ικανότητές του το άτομο αυξάνει σημαντικά τις πιθανότητες επιτυχίας του.
3. Από την απόφαση θα καθοριστεί, ακόμη, αν το άτομο θα αγαπήσει ή θα μισήσει την εργασία του και ίσως την εργασία γενικότερα. Αν η επαγγελματική κατεύθυνση που το άτομο προτίμησε ν' ακολουθήσει, δεν ταιριάζει με τα ατομικά του χαρακτηριστικά, τις προσωπικές του φιλοδοξίες, τα ενδιαφέροντα και τις αξίες του, είναι μάλλον δύσκολο να δοκιμάσει επαγγελματική ικανοποίηση.
4. Η επιλογή εκπαιδευτικής - επαγγελματικής κατεύθυνσης είναι στην ουσία επιλογή τρόπου ζωής. Ο τρόπος που θα ζήσει το άτομο, το κοινωνικό του περιβάλλον, οι οικονομικές απολαβές, το είδος οικογένειας που θα δημιουργήσει, πόσο συχνά θα μετακινείται, είναι όλα συνάρτηση αυτής της

²¹ Δημητρόπουλος, Ε. (1999). Συμβουλευτική και Προσανατολισμός. Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας, Εκπαιδευτικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός. Τόμος Β. Αθήνα: Γρηγόρης.

απόφασης. Ακόμα και η ψυχική και φυσική του υγεία μπορεί να επηρεαστούν αποφασιστικά.

5. Όλες οι επιμέρους αποφάσεις των διαφόρων ατόμων έχουν αποφασιστική επίδραση στον τρόπο με τον οποίο το οικονομικό σύστημα θα χρησιμοποιήσει και θα αξιοποιήσει το εργατικό δυναμικό της χώρας. Επίσης, από το σύνολο αυτών των αποφάσεων εξαρτάται κατά μεγάλο μέρος το ποσοστό ανεργίας, το ποσοστό υποαπασχόλησης και υπεραπασχόλησης.
6. Τέλος, από την απόφαση αυτή, εξαρτάται το επίπεδο στο οποίο κινείται το άτομο μέσα σε κάποια επαγγελματική κατεύθυνση ή μέσα σε κάποια «εσωτερική αγορά εργασίας», αν δηλαδή θα εξελίσσεται κατακόρυφα ή απλώς θα κινείται οριζόντια.

Ο τρόπος λήψης απόφασης από κάθε άνθρωπο θεωρείται μια εντελώς προσωπική του υπόθεση (Κωστάκος 1983)²². Είναι όμως φανερό, ότι οι επιπτώσεις αυτής της απόφασης δεν περιορίζονται μόνο στο ίδιο το άτομο. Αφορούν την κοινωνία και διάφορους τομείς της ζωής και οργάνωσής της και κυρίως τον τομέα της οικονομίας²³.

²² Κωστάκος Γεώργιος Α., (1983) Επαγγέλματα και σπουδές, Αθήνα: Gutenberg, σ.180-183

²³ Λιάντας, Μ. (1996). Επαγγελματικός προσανατολισμός. Θεσσαλονίκη: Ζήτη

Κεφάλαιο 3^ο

Παράγοντες Επηρεασμού για τις εκπαιδευτικές επιλογές

3.1 Η οικογένεια

3.1.1 Ο ρόλος της οικογένειας γενικά στις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές επιλογές των νέων

Η πραγματοποίηση των ατομικών φιλοδοξιών και επιθυμιών των νέων, οι προτιμήσεις τους και τα ενδιαφέροντά τους, αλλά και οι αξίες τους φαίνεται να διαδραματίζουν σημαντικό ρόλο στην επιλογή επαγγέλματος. Συχνά, όμως, όλα αυτά επηρεάζονται αποφασιστικά από το οικογενειακό περιβάλλον, όπως διαπιστώνεται από έρευνες τόσο της δεκαετίας του '70 όσο και της δεκαετίας του '80²⁴.

Το οικογενειακό περιβάλλον προσδιορίζεται από πολλούς παράγοντες. Ανάμεσα σ' αυτούς είναι: η κοινωνικό - οικονομική θέση και η μόρφωση των γονέων, η νοοτροπία και τα ιδανικά τους, το μέγεθος της οικογένειας, τα πρότυπα ανατροφής των παιδιών, τα επαγγελματικά πρότυπα των γονέων, οι φιλοδοξίες και οι επιθυμίες τους για την επαγγελματική αποκατάσταση των παιδιών, η φιλοσοφία των γονέων για τη ζωή, η στάση τους απέναντι σε ορισμένα επαγγέλματα ή οι προκαταλήψεις τους για κάποια άλλα, καθώς και οι μεταξύ τους σχέσεις. Όλα τα παραπάνω δημιουργούν «κατεστημένες» δομές και οδηγούν το νέο στην επιλογή επαγγέλματος που έμμεσα ή και άμεσα επιβάλλεται σ' αυτόν από τους γονείς. Έτσι, σωστά επισημαίνεται γενικά ότι, ο νέος δεν ακολουθεί οπωσδήποτε το επάγγελμα που θα ακολουθούσε κάτω από ελεύθερες σχέσεις ανάπτυξης και πληροφόρησης (Γεωργούσης 1995)²⁵.

Η επίδραση που ασκεί το οικογενειακό περιβάλλον είναι σχεδόν καθοριστική, όχι μόνο για την επιλογή επαγγέλματος, αλλά και για τον τρόπο ζωής που θα ακολουθήσει το άτομο, αφού επηρεάζει τη συναισθηματική και νοητική ανάπτυξη των παιδιών, τα κίνητρα και τις αξίες που θα κατευθύνουν τη ζωή τους (Κωστάκος 1981, Κωστάκη 1988, Κασιμάτη 1991, Λιάντας 1996). Η επίδραση αυτή πραγματοποιείται συνειδητά αλλά και ασυνειδήτα, αφού το παιδί συμμετέχει στη ζωή της οικογένειας μέσα από την

²⁴ Μαλικιώση - Λοΐζου, Μ. (1987) «Συμβουλευτική - προγραμματισμός στην αγωγή του σήμερα στο σχολείο, στο σπίτι, στην κοινωνία», Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού, 5-6, 95-101.

²⁵ Γεωργούσης, Παναγιώτης Ν. (1995) Στατιστική εφαρμοσμένη στις επιστήμες της συμπεριφοράς
Ιδιωτική Έκδοση

οποία αποκτά αξίες, κίνητρα και υιοθετεί ρόλους αλλά και στερεότυπα. Κατά συνέπεια, ο έφηβος ο οποίος καλείται να προβεί σε κάποια επιλογή επαγγέλματος, φέρει μαζί του πληροφορίες αλλά και συνήθειες που αποκτήθηκαν πολύ πιθανά μέσα στην οικογένεια και που θα επηρεάσουν τις επιλογές του (Κάντας & Χαντζή 1991)²⁶.

Ανεξάρτητα από την κοινωνική - οικονομική θέση και το μορφωτικό επίπεδό τους, οι γονείς ασκούν σημαντική επιρροή στην επιλογή του επαγγέλματος των παιδιών τους. Ιδιαίτερα στην ελληνική πραγματικότητα, η επίδραση της οικογένειας στην επιλογή επαγγέλματος του εφήβου, είναι σχεδόν πάντα δεδομένη. Άλλοτε έμμεσα και διακριτικά, άλλοτε άμεσα και επιτακτικά, οι περισσότεροι Έλληνες γονείς φανερώνουν την προσδοκία τους να προχωρήσουν τα παιδιά τους σε σπουδές πανεπιστημιακού επιπέδου, αναζητώντας επαγγέλματα με κοινωνική καταξίωση και κύρος (Παπάς & Ψαχαρόπουλος 1989)²⁷.

Μάλιστα, ορισμένες φορές η παρέμβαση των γονέων παίρνει τη μορφή ισχυρής πίεσης. Ο νέος εξαναγκάζεται να ακολουθήσει το επάγγελμα που του υπαγορεύεται. Έτσι, στην πραγματικότητα, αυτοί που επιλέγουν το επάγγελμα είναι οι γονείς και όχι τα ίδια τα παιδιά. Τους επαγγελματικούς στόχους που δεν μπόρεσαν να κατακτήσουν οι ίδιοι, τους μεταθέτουν στα παιδιά τους, αφού τα βλέπουν σαν προέκταση του εαυτού τους για να πραγματοποιήσουν τα ανεκπλήρωτα επαγγελματικά τους όνειρα και σχέδια. Είναι μάλιστα πολλαπλή η διαπίστωση ότι η ελληνική οικογένεια ταυτίζει την κοινωνική της άνοδο και επιτυχία με την επαγγελματική καταξίωση των παιδιών της (Φραγκουδάκη 1985)²⁸.

Αλλά το πρόβλημα δεν σταματά μόνο στις περιπτώσεις πίεσης. Πολλές φορές οι γονείς έχουν εξωπραγματικές προσδοκίες και απαιτήσεις σχετικά με τις επιλογές των παιδιών τους ως προς τις σπουδές και τα επαγγέλματα. Οι φιλοδοξίες των γονέων δεν είναι μόνο υψηλές αλλά, αρκετές φορές, δε συμπίπτουν με τα ενδιαφέροντα, τις κλίσεις και τις ικανότητες των παιδιών τους (Φραγκουδάκη 1985). Υπάρχει μια τάση των Ελλήνων γονέων να είναι υπερβολικοί ως προς τα προσόντα και τις δυνατότητες των παιδιών τους, να τα υπερπροστατεύουν και να δημιουργούν, έτσι σ' αυτά, ένα, όχι μόνο μη

²⁶ Κάντας, Α. & Χαντζή, Α. (1991) Ψυχολογία της εργασίας. Θεωρίες επαγγελματικής ανάπτυξης: Στοιχεία συμβουλευτικής, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.

²⁷ Παπάς, Γ., Ψαχαρόπουλος, Γ. (1988), "Επιδιώξεις και επιτεύγματα τελειοφοίτων των Γενικών Λυκείων για περαιτέρω σπουδές: Μια εμπειρική κοινωνικοοικονομική ανάλυση" Επιθεώρησης Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού, τ. 7-8, σ. 73-103.

²⁸ Φραγκουδάκη, Α. (1985) Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης, Αθήνα, Παπαζήσης.

ρεαλιστικό αλλά ιδεαλιστικό αυτοσυναίσθημα, που δεν ανταποκρίνεται σχεδόν καθόλου στις πραγματικές ικανότητες του εφήβου²⁹.

Οι συμβουλές και παροτρύνσεις, αλλά και τα συγκεκριμένα επαγγελματικά πρότυπα των Ελλήνων γονέων, αποσκοπούν στο να κατευθύνουν τα παιδιά τους στην ανώτερη και ανώτατη εκπαίδευση. Γίνεται μάλιστα λόγος για ένα είδος «πανεπιστημιομανίας» των γονέων, η οποία είναι περισσότερο έντονη και επίμονη από εκείνη των μαθητών. Ελάχιστοι είναι οι γονείς που δεν «επενδύουν» στην εισαγωγή των παιδιών τους στο πανεπιστήμιο. Οι πιο πολλοί, μάλιστα, «επενδύουν» και πάνω από τις δυνατότητές τους. Πιστεύουν ότι, αν το παιδί τους εισαχθεί στο πανεπιστήμιο, ανεβαίνουν κοινωνικά οι ίδιοι αλλά και το γόητρο ολόκληρης της οικογένειας (Δημητρόπουλος 1994)³⁰.

Η πεποίθηση για την αξία της μόρφωσης είναι βαθιά ριζωμένη στον τόπο μας και συνδέεται με ουσιαστικές ψυχολογικές ανάγκες των μελών της οικογένειας. Αξιοπρόσεκτη είναι και η περίπτωση των νέων που ομολογούν ότι θα πάρουν το πτυχίο για να ευχαριστήσουν τους γονείς τους και μετά θα κάνουν εκείνο που θέλουν αυτοί (Κατάκη 1984)³¹.

Είναι φανερό ότι, οι έφηβοι στις περισσότερες τουλάχιστον περιπτώσεις, επηρεάζονται στην επιλογή του επαγγέλματός τους από το στενό οικογενειακό τους περιβάλλον. Μια διαφοροποίηση ανάμεσα στις διαπιστώσεις των διαφόρων ερευνών είναι ότι, σε ορισμένες περιπτώσεις φαίνεται να αποδίδεται ιδιαίτερος ρόλος στον πατέρα, ενώ σε άλλες στη μητέρα. Πρόκειται για διαπίστωση που μπορεί να ερμηνευτεί σε συνάρτηση με το ρόλο που παίζει το μορφωτικό επίπεδο του καθενός από τους γονείς. Ίσως μια αναλυτικότερη στο σημείο αυτό έρευνα θα μπορούσε να προσδιορίσει ακριβέστερα το λόγο-αιτία. Γενικά πάντως, οι γονείς φαίνεται να προσδιορίζουν αρκετές από τις αξιολογικές τοποθετήσεις των παιδιών τους και, κατά συνέπεια, και τις επαγγελματικές επιλογές τους, άλλοτε άμεσα και άλλοτε έμμεσα.

²⁹ Descy, P., Tessaring, M. (2002), Κατάρτιση και μάθηση με στόχο την απόκτηση ικανοτήτων. Δεύτερη έκθεση για την έρευνα σχετικά με την επαγγελματική κατάρτιση στην Ευρώπη: περίληψη των κυριότερων σημείων, Cedefop Reference series 15, Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο.

³⁰ Δημητρόπουλος, Ε. Γ. (1994). Σχολικός εκπαιδευτικός και επαγγελματικός προσανατολισμός και συμβουλευτική. Αθήνα: Γρηγόρης

³¹ Κατάκη, Χ. (1984) Οι τρεις ταυτότητες της ελληνικής οικογένειας. Αθήνα: Κέδρος

3.1.2 Το επάγγελμα των γονέων και η επαγγελματική επιλογή

Όπως φάνηκε και από όσα εκτέθηκαν αμέσως παραπάνω, γενικά οι αποφάσεις επιλογής επαγγέλματος των παιδιών επηρεάζονται ως ένα βαθμό από τους γονείς, αλλά και γενικά από το οικογενειακό κλίμα και την κοινωνική θέση των γονέων. Το επάγγελμα κυρίως του πατέρα αποτελεί σημαντικό παράγοντα επίδρασης τόσο στη σχολική επιτυχία του παιδιού όσο και στην επαγγελματική απόφασή του (Ψαχαρόπουλος 1989)³².

Αναλυτικότερα: Υποστηρίζεται, ότι το επάγγελμα του πατέρα επηρεάζει θετικά ή αρνητικά, πριν από όλα, τη σχολική επίδοση των μαθητών. Μάλιστα, παρουσιάζεται μια παραλληλότητα της ανόδου του μέσου όρου βαθμολογίας των μαθητών στα διάφορα μαθήματα με την άνοδο της κλίμακας του επαγγέλματος του πατέρα από το κατώτερο προς το ανώτερο. Από εμπειρική έρευνα, σε αρκετά εκτεταμένο δείγμα μαθητών δημοτικού σχολείου, στην περιοχή Αττικής, διαπιστώθηκε ότι οι άριστοι μαθητές ανήκουν σε οικογένειες όπου ο πατέρας ασκεί επάγγελμα υψηλής στάθμης, ενώ οι λιγότερο «καλοί» μαθητές ανήκουν σε οικογένειες των οποίων ο πατέρας ασκεί επάγγελμα χαμηλού κύρους (Περισυνάκης 1975)³³.

Ειδικότερες διαπιστώσεις αναφέρονται στο ότι, παιδιά π.χ. εκπαιδευτικών επιλέγουν σχολές εκπαιδευτικών και παιδιά που έχουν πατέρα επιστήμονα, τείνουν να επιλέγουν σχεδόν μόνο σχολές που οδηγούν σε αντίστοιχους χώρους. Όμως, σε ορισμένες περιπτώσεις, παρατηρείται και το αντίθετο: Παιδιά που ο πατέρας τους ασκεί κάποιο μη επιστημονικό επάγγελμα, τείνουν να επιλέγουν ανώτατες σχολές, τάση που ερμηνεύεται ως προσπάθεια κοινωνικής κινητικότητας προς τα άνω (Κασσωτάκη, Μ. (1980)³⁴.

Διαπιστώσεις αρκετών ερευνών υποστηρίζουν επίσης, ότι, οι έφηβοι επιδιώκουν επαγγέλματα παρόμοια με αυτά των πατέρων τους ή εκφράζουν επαγγελματικές

³² Ψαχαρόπουλος, Γ. & Καζαμίας, Α. (1985) Παιδεία και ανάπτυξη στην Ελλάδα. Κοινωνική και οικονομική μελέτη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, Αθήνα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.

³³ Περισυνάκης Ε. (1975) : Επάγγελμα πατέρα και σχολική επίδοση , Αθήνα.

³⁴ Κασσωτάκη, Μ. (1980) : Επίδοση σχετικά με μόρφωση και Επάγγελμα πατέρα, Εργαστήριο Παιδαγωγικής Πανεπιστημίου Αθηνών.

προτιμήσεις οπωσδήποτε υψηλότερες από το επαγγελματικό επίπεδο του πατέρα τους (Γεωργούσης 1995)³⁵.

Είναι φανερό ότι υπάρχει ανισότητα όσον αφορά την είσοδο των εφήβων στα πανεπιστήμια, η οποία σχετίζεται με το επάγγελμα των γονέων και περισσότερο του πατέρα. Οι νέοι, που οι γονείς τους είναι πιο εύποροι και περισσότερο μορφωμένοι, έχουν μεγαλύτερο ποσοστό αντιπροσώπευσης στο φοιτητικό πληθυσμό. Οι νέοι, των οποίων ο πατέρας ασκεί ελεύθερο επιστημονικό επάγγελμα, έχουν περισσότερες πιθανότητες να σπουδάσουν στο πανεπιστήμιο από ότι οι νέοι των οποίων ο πατέρας είναι γεωργός ή εργάτης. Οι επισημάνσεις αυτές είναι φανερές από έρευνες των οποίων τα πορίσματα παρατέθηκαν ήδη, αλλά και από άλλες έρευνες (Κασιμάτη 1980, Φραγκουδάκη 1985, Πυργιωτάκης 1986, Κοντογιαννοπούλου - Πολυδωρίδη 1995)³⁶.

Στη διαμόρφωση των επαγγελματικών προτιμήσεων και φιλοδοξιών των νέων φαίνεται ακόμη να παίζουν ρόλο και άλλοι παράγοντες που σχετίζονται με το επάγγελμα των γονέων, ιδιαίτερα του πατέρα, όπως είναι η στάση απέναντι στο επάγγελμά του γενικά. Αν οι γονείς κατακρίνουν το επάγγελμά τους, αν αποβλέπουν μόνο στα χρήματα, ή μόνο στη μόρφωση, θα προκαλέσουν, ίσως, ανάλογες αντιδράσεις στα παιδιά τους (Λεβέντης 1977).

Είναι φανερό ότι, ο έφηβος στην επιλογή του επαγγέλματός του επηρεάζεται από τους γονείς του και κυρίως από το επάγγελμα του πατέρα. Στις περιπτώσεις, όμως, που το επάγγελμα των γονέων είναι χαμηλού κοινωνικοοικονομικού επιπέδου, τα παιδιά ενθαρρύνονται να επιδιώξουν επάγγελμα υψηλού κύρους, που θα τα βοηθήσει να καταλάβουν ανώτερη κοινωνική θέση.

3.1.3 Η εκπαίδευση και το μορφωτικό επίπεδο των γονέων

Ένας άλλος παράγοντας που έχει σταθερή σχέση με την απόφαση επιλογής επαγγέλματος ενός νέου, φαίνεται να είναι το εκπαιδευτικό και μορφωτικό επίπεδο των

³⁵ Γεωργούσης, Παναγιώτης Ν. (1995) Στατιστική εφαρμοσμένη στις επιστήμες της συμπεριφοράς
Ιδιωτική Έκδοση

³⁶ Κοντογιαννοπούλου - Πολυδωρίδη, Γ. (1996). Κοινωνιολογική Ανάλυση της Ελληνικής Εκπαίδευσης – Τόμος I & II. Αθήνα: Gutenberg

γονέων. Τόσο το μορφωτικό επίπεδο όσο και η κοινωνική καταξίωση των γονέων στο χώρο εργασίας είναι δυνατό να επηρεάσουν την απόφασή του για το επάγγελμα που θα ακολουθήσει.

Από μια συνολική εκτίμηση βασικών ερευνητικών πορισμάτων μπορεί κανείς να καταλήξει στις εξής επισημάνσεις: Το μορφωτικό – εκπαιδευτικό επίπεδο των γονέων προσδιορίζει την έκταση επιλογής, τα κριτήρια επιλογής και το επίπεδο φιλοδοξιών των εφήβων. Ως προς την έκταση επιλογής τονίζεται ότι, οι έφηβοι με γονείς επιστήμονες, πολύ δύσκολα θα επιλέξουν άλλο επάγγελμα από αυτό του επιστήμονα. Αντίθετα, τα παιδιά με γονείς εργάτες πιθανόν να ακολουθήσουν επάγγελμα διαφορετικό από αυτό των γονέων, το οποίο να έχει μεγαλύτερο κοινωνικό κύρος. Αυτό σημαίνει ότι έχουν ευρύτερο επαγγελματικό πλαίσιο αναφοράς. Στο θέμα «κριτήρια επιλογής», ο νέος μπορεί να ενθαρρυνθεί, ώστε να έχει κίνητρα για καλύτερη εργασία (υψηλότερο εισόδημα, απόκτηση δύναμης με οποιαδήποτε έννοια κ.λπ.) από αυτή των γονέων. Τέλος ως προς το επίπεδο φιλοδοξιών και επιδιώξεων που θέλει να φτάσει ο νέος, επισημαίνεται ακόμη ότι, μπορεί να ενθαρρυνθεί τόσο, ώστε να ξεπεράσει τους γονείς του

(Καλογήρου 1979).

Διαπιστώσεις αρκετών ερευνητών αναφέρουν ότι το μορφωτικό επίπεδο των γονέων και η εν γένει «καλλιέργειά τους», π.χ. σε σχέση με μουσική, θέατρο κ.λπ., επιδρά στην επαγγελματική σταδιοδρομία των εφήβων αλλά και στη διαμόρφωση της στάσης των γονέων απέναντι στην εκπαίδευσή τους και γενικά στην παιδεία τους (Κοντογιαννοπούλου - Πολυδωρίδη 1995)³⁷.

Τα παιδιά που προέρχονται από χαμηλά κοινωνικά στρώματα με γονείς χωρίς πανεπιστημιακή μόρφωση, έχουν λιγότερες ευκαιρίες για μακροχρόνιες σπουδές σε σύγκριση με εκείνες που έχουν τα παιδιά που ανήκουν σε προνομιούχες κοινωνικά, μορφωτικά και οικονομικά οικογένειες. Αναφέρεται, μάλιστα, ότι, σε έρευνα του Ο.Ο.Σ.Α κατά την οποία το ποσοστό επιτυχίας στα Α.Ε.Ι., με βάση τα αποτελέσματα των εισαγωγικών εξετάσεων των παιδιών με πατέρα επιστήμονα, ήταν 78,3%, ενώ εκείνων με πατέρα αγρότη, μόνο 34%.

³⁷ Κοντογιαννοπούλου - Πολυδωρίδη, Γ. (1996). Κοινωνιολογική Ανάλυση της Ελληνικής Εκπαίδευσης – Τόμος I & II. Αθήνα: Gutenberg

Αξιοπρόσεκτες σχετικές διαπιστώσεις είναι και οι εξής: Οι οικογένειες των αγροτικών και των εργατικών τάξεων, επιδιώκουν την εκπαίδευση περισσότερο από αντίδραση σε ένα παραδοσιακό τρόπο ζωής, παρά από συνειδητοποίηση της ίδιας της αξίας της εκπαίδευσης. Η εκπαίδευση θεωρείται ως μέσο για την άνοδο του μορφωτικού και βιοτικού επιπέδου, ενώ στις ανώτερες κοινωνικές τάξεις λειτουργεί ως μέσο ανάπτυξης των διανοητικών δυνατοτήτων του νέου και διατήρησης της μορφωτικής παράδοσης της οικογένειας (Κοντογιαννοπούλου - Πολυδωρίδη 1985)³⁸. Οι επισημάνσεις, βέβαια, αυτές μπορεί να αληθεύουν μέχρι ενός σημείου, είναι όμως οπωσδήποτε συζητήσιμες σε μια γενικευμένη συσχέτιση, όπως αυτή που γίνεται εδώ.

Από τα πορίσματα, ελληνικών και ξένων, ερευνών συμπεραίνεται ότι, οι περισσότεροι που σπουδάζουν στην τριτοβάθμια εκπαίδευση και μάλιστα σε «ανώτερα» επαγγέλματα, προέρχονται από οικογένειες με υψηλό μορφωτικό επίπεδο. Διαφωνίες εμφανίζονται μεταξύ των ερευνητών όσον αφορά το διαφορετικό ρόλο που διαδραματίζει το μορφωτικό επίπεδο κάθε γονέα χωριστά.

Γενικά, σε σχέση με τη μόρφωση της μητέρας, αποτελεί σπουδαιότερο παράγοντα επίδρασης στις εκπαιδευτικές – επαγγελματικές επιλογές των νέων και την είσοδό τους στα πανεπιστήμια απ' ότι η μόρφωση του πατέρα. Συγκεκριμένα, έρευνες στην Ουάσιγκτον κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι, η μόρφωση της μητέρας έχει μεγαλύτερη επιρροή στα κορίτσια, απ' ότι στα αγόρια, κατά την επιλογή επαγγέλματος.

Από τα παραπάνω είναι φανερό ότι, το μορφωτικό επίπεδο των γονέων και κυρίως του πατέρα αλλά και άλλοι παράγοντες άμεσα σχετικοί με το μορφωτικό τους επίπεδο, όπως θα φανεί από τα παρακάτω, επηρεάζουν σχεδόν σε όλες τις περιπτώσεις την επαγγελματική κατεύθυνση και καθορίζουν το επίπεδο των επαγγελματικών φιλοδοξιών των παιδιών.

3.1.4. Το κοινωνικό - οικονομικό επίπεδο της οικογένειας

Το κοινωνικό - οικονομικό περιβάλλον, από το οποίο προέρχεται το άτομο, φαίνεται να έχει σχέση με την απόφαση επιλογής επαγγέλματος ενός νέου (Κωστάκος 1983,

³⁸ Κοντογιαννοπούλου – Πολυδωρίδη, Γ. (1985) «Ο εξισωτικός και αναπαραγωγικός ρόλος του εκπαιδευτικού συστήματος: Ανάλυση με στόχο τη διαμόρφωση θεωρητικού ερευνητικού πλαισίου», Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 56, 105-128.

Κασιμάτη 1986, Χουρδάκη 1995)³⁹. Διάφορες εμπειρικές έρευνες έδειξαν ότι, τα παιδιά των οικονομικά και κοινωνικά αναπτυγμένων οικογενειών αντιμετωπίζουν ανετότερα τη διαδικασία επιλογής επαγγέλματος και επιτυγχάνουν στις πανεπιστημιακές τους σπουδές. Ακόμη καταλήγουν στο συμπέρασμα ότι, το οικονομικό και κοινωνικό υπόβαθρο της οικογένειας επηρεάζει γενικά τα επαγγελματικά σχέδια των νέων (Falkowski & Falk 1983, Watson & Stead 1994)⁴⁰. Υποστηρίζεται ότι, βασικό στοιχείο για την εισαγωγή ενός νέου στο πανεπιστήμιο φαίνεται να είναι το εκπαιδευτικό επίπεδο των γονέων, το οποίο καθορίζει σε μεγάλο βαθμό και το μορφωτικό επίπεδο των παιδιών, ενώ μικρότερο ρόλο φαίνεται να παίζει το οικονομικό επίπεδο της οικογένειας. Παιδιά από οικογένειες με διαφορετικό εισόδημα, αλλά με το ίδιο επίπεδο μόρφωσης γονέων παρουσιάζουν παραπλήσια σχολική επίδοση (Κασσωτάκης)⁴¹.

Από πολλούς ερευνητές, Έλληνες και ξένους, επισημαίνεται ότι όσο υψηλότερο είναι το κοινωνικό - οικονομικό επίπεδο της οικογένειας, τόσο υψηλότερες είναι οι επαγγελματικές φιλοδοξίες των νέων⁴².

Άλλοι ειδικοί τονίζουν ότι η κοινωνική τάξη από την οποία προέρχεται ένα παιδί καθορίζει τις επιρροές που θα δεχτεί αλλά και τα κριτήρια επιλογής και την επαγγελματική του απόφαση⁴³.

Τα παιδιά που ανήκουν στις ανώτερες κοινωνικές τάξεις προτιμούν, συνήθως, επαγγέλματα που μπορούν να τους ικανοποιήσουν βαθύτερα προσωπικά ενδιαφέροντα. Αντίθετα, άτομα που προέρχονται από τα αγροτικά - εργατικά στρώματα, ενδιαφέρονται για επαγγέλματα που τους εξασφαλίζουν καλύτερες αμοιβές και επαγγελματική ασφάλεια.

³⁹ Κασιμάτη, Κ. (1986) *Επιλογή επαγγέλματος. Μύθος ή πραγματικότητα*; Αθήνα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.

⁴⁰ Falkowski, K. & Falk, W. (1983) «Homemaking as an occupational plan: Evidence from a national longitudinal study», *Journal of Vocational Behavior*, 22, 227- 242., Watson, M. & Stead, G. (1994) «A longitudinal study of career decidedness among White South African high school students», *Journal of Vocational Behavior*, 45, 261-269.

⁴¹ Κασσωτάκης, Μ.: Πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα και τα Προβλήματά της, *Αδημοσίευτη Μελέτη*.

⁴² Farmer, S. (1985) «A model of career and achievement motivation for women and men», *Journal of Counseling Psychology*, 32, 363-390.

⁴³ Καλογήρου, Κ. (1986) «Μια ιστορική ανασκόπηση της εξέλιξης του θεσμού «Προσανατολισμός - Συμβουλευτική» στην Ελλάδα», *Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού*, 1, 12-25.

Συσχετίζοντας το οικογενειακό εισόδημα με την επίδοση των μαθητών ο Κασσωτάκης (1981α)⁴⁴, διαπίστωσε ότι, όσο υψηλότερο είναι το οικογενειακό εισόδημα τόσο υψηλότεροι είναι και οι μέσοι όροι επίδοσης. Το εισόδημα, όμως, βρίσκεται σε άμεση σχέση με το επίπεδο μόρφωσης αλλά και με το επάγγελμα των γονέων. Η υπεροχή στην επίδοση μπορεί να οφείλεται στο υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο και όχι στο υψηλότερο εισόδημα. Υπάρχουν περιπτώσεις που το εισόδημα είναι υψηλό, ενώ το μορφωτικό επίπεδο είναι σχετικά χαμηλό. Σ' αυτή την περίπτωση, η οικονομική υπεροχή παίζει μερικές φορές σημαντικό ρόλο στην καλύτερη επίδοση των μαθητών. Πιθανόν, στις περιπτώσεις των εύπορων γονέων, αλλά χωρίς υψηλό μορφωτικό επίπεδο, η οικονομική υπεροχή τους επιτρέπει να εξασφαλίζουν στα παιδιά τους ιδιαίτερα (ιδιωτικά) μαθήματα, βιβλία, ταξίδια, και άλλα μέσα που τους δίνουν τη δυνατότητα να αναπληρώσουν ότι αυτοί δεν μπορούν άμεσα να τους προσφέρουν. Διαπιστώθηκε, ακόμη, ότι η επίδοση των παιδιών που προέρχονται από οικογένειες με ίδιο περίπου οικογενειακό εισόδημα, αυξάνει όσο ανέρχεται το μορφωτικό επίπεδο των γονέων. Η διαπίστωση αυτή έρχεται σε αντίθεση με προηγούμενες θέσεις ειδικών του Ο.Ο.Σ.Α. οι οποίοι υποστηρίζουν ότι, αυτό που διαφοροποιεί την επίδοση στα μαθήματα και γενικότερα στα επαγγελματικά σχέδια των νέων, είναι το μορφωτικό επίπεδο των γονέων και όχι η οικονομική ευχέρεια. Από τις έρευνες που αναφέρθηκαν παραπάνω, φαίνεται ότι, το μορφωτικό επίπεδο είναι ίσως σημαντικότερος παράγοντας για την επίδοση στα μαθήματα από ό,τι το οικογενειακό εισόδημα, χωρίς να παραγνωρίζεται και ο ρόλος του τελευταίου.

Η σημασία του κοινωνικού – οικονομικού επιπέδου της οικογένειας φάνηκε και από έρευνες που έγιναν με κριτήριο το γενικότερο κοινωνικό και επαγγελματικό γόητρο των διαφόρων πανεπιστημιακών σπουδών και το κοινωνικό-οικονομικό επίπεδο προέλευσης των φοιτητών. Το ποσοστό με το οποίο αντιπροσωπεύονται οι διάφορες κατηγορίες επαγγελματιών στις ανώτατες σχολές, διαφέρει σημαντικά. Τα παιδιά των ανώτερων κοινωνικό - επαγγελματικών τάξεων υπερτερούν στις ανώτατες σχολές σε σύγκριση με τα παιδιά των εργατών και των αγροτών, τα οποία υπερτερούν σε σχολές με λιγότερο κοινωνικό γόητρο, με λιγότερες επαγγελματικές προοπτικές και, συνήθως, λιγότερες οικονομικές απολαβές. Υπάρχει, δηλαδή, ανισότητα στις ευκαιρίες πρόσβασης στις

⁴⁴ Κασσωτάκης, Μ. (1981) Η επίδοση των μαθητών μέσης εκπαίδευσης σε σχέση με το επάγγελμα και το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα, το οικογενειακό εισόδημα και την περιοχή έδρας του σχολείου τους, Εργαστήριο Πειραματικής Παιδαγωγικής Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα.

διάφορες σχολές των Α.Ε.Ι. Σε σχολές όπως Ιατρική, Φαρμακευτική, Αρχιτεκτονική και γενικά σε σχολές του Πολυτεχνείου, υπερτερούν οι φοιτητές που προέρχονται από ανώτερες κοινωνικές τάξεις, ενώ σε σχολές όπως η Γεωπονική, Θεολογική, Πάντειος, υπερτερούν οι φοιτητές κατώτερων κοινωνικών τάξεων (Μεϊμάρης & Νικολακόπουλος 1978)⁴⁵.

Αξιοπρόσεκτες είναι ακόμη οι διαπιστώσεις που αφορούν τις σπουδές των νέων σε σχέση με ποσοστά και κοινωνικά στρώματα. Συγκεκριμένα, από τα ανώτερα στρώματα σπουδάζουν πάνω από τα 2/3 των νέων, από τα μεσαία στρώματα το 1/4 και μόνο το 1/12 από τα κατώτερα στρώματα.

Όσο και αν τα τελευταία χρόνια ο δείκτης νοημοσύνης αποτελεί ένα συζητήσιμο καθαυτό κριτήριο, τα αναφερόμενα παραπάνω δεδομένα έχουν οπωσδήποτε ιδιαίτερη σημασία. Άλλωστε οι σχετικές επισημάνσεις είναι πολλαπλές. Αναφέρεται μάλιστα ότι, όσο χαμηλότερη είναι η κοινωνική προέλευση των μαθητών, τόσο χειρότερη είναι η σχολική τους επίδοση και τόσο λιγότερες είναι οι πιθανότητες για μακροχρόνιες σπουδές, ακόμα και για τα άτομα που έχουν σχετικά καλή επίδοση. Αυτό φαίνεται να επηρεάζει και τη γνώμη των δασκάλων, που συστήνουν τη γενική ή την τεχνική κατεύθυνση ανάλογα με την κοινωνική τάξη, στην οποία ανήκει η οικογένεια του μαθητή και όχι ανάλογα με την επίδοσή του (Κωστάκος 1983)⁴⁶.

Γενικά, φαίνεται να κυριαρχεί η διαπίστωση ότι, καλύτερες προϋποθέσεις για πανεπιστημιακή εκπαίδευση έχουν τα παιδιά γονέων με ανώτερο μορφωτικό επίπεδο και, ακόμη περισσότερο, τα παιδιά που οι γονείς τους έχουν και οικονομική άνεση και όχι αυτών που εργάζονται σε χειρωνακτικά επαγγέλματα (Κοντογιαννοπούλου - Πολυδωρίδη 1985)⁴⁷.

Στις έρευνες που αναφέρθηκαν υπάρχει αρκετή σύμπτωση των διαπιστώσεων. Συγκεκριμένα: η διαφορετική κοινωνική και οικονομική κατάσταση της οικογένειας

⁴⁵ Μεϊμάρης, Μ. & Νικολακόπουλος, 1978, Η., «Παραγοντική ανάλυση δεδομένων: σχέσεις κοινωνικοοικονομικής προέλευσης και σχολικής φοίτησης για τους σπουδαστές των ΑΕΙ», Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, τχ. 33-34,

⁴⁶ Κωστάκος Γεώργιος Α., (1983) Επαγγέλματα και σπουδές, Αθήνα: Gutenberg, σ.180-183

⁴⁷ Κοντογιαννοπούλου – Πολυδωρίδη, Γ. (1985) «Ο εξισωτικός και αναπαραγωγικός ρόλος του εκπαιδευτικού συστήματος: Ανάλυση με στόχο τη διαμόρφωση θεωρητικού ερευνητικού πλαισίου», Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών, 56, 105-128.

επιηρεάζει οπωσδήποτε σε μεγάλο βαθμό τις επαγγελματικές προτιμήσεις των νέων⁴⁸. Οι επιδράσεις πάντως αυτές βρίσκονται σε αξιοπρόσεκτη συνάρτηση με το μορφωτικό επίπεδο των γονέων και με τις σχολικές επιδόσεις των ίδιων των νέων. Αυτά φαίνεται να ισχύουν όχι μόνο στη χώρα μας αλλά και γενικότερα, με ελάχιστες εξαιρέσεις ή διαφοροποιήσεις.

3.2 Προσωπικά χαρακτηριστικά του ατόμου σε σχέση με το επάγγελμα

3.2.1. Η προσωπικότητα του ατόμου ως παράγων επίδρασης στην επιλογή επαγγέλματος

Η προσωπικότητα και η επιλογή επαγγέλματος αποτελεί το δίπτυχο "σήμα κατατεθέν" της εποχής μας. Η έννοια της προσωπικότητας στην Ψυχολογία περιλαμβάνει μια σειρά από γνωρίσματα όχι μόνο σωματικά αλλά, κυρίως, ψυχικά. Όμως δε φαίνεται να υπάρχει και μεγάλη συμφωνία στον ορισμό της προσωπικότητας μεταξύ των διαφόρων ειδικών. Ένας από τους κορυφαίους αναλυτές της, ο Guilford, αναφέρεται σε διαστάσεις της προσωπικότητας όπως σωματικές, ικανοτήτων, ιδιοσυγκρασίας, στάσεων, ενδιαφερόντων, αναγκών κ.λπ. (Παπαδόπουλος Ν. Γ. 2001α, 122)⁴⁹. Είναι όμως, απαραίτητο να γίνει και ιδιαίτερος λόγος για την προσωπικότητα ως «ενιαία σύνδεση των διαφόρων ψυχικών ιδιοτήτων» (Παπαδόπουλος Ν. Γ. 2001α, 118)⁵⁰, όπως αυτή φαίνεται να θεωρείται από κύριους ερευνητές στο χώρο του επαγγελματικού προσανατολισμού και της επιλογής επαγγέλματος, παρά το γεγονός ότι και σ' αυτούς δεν υπάρχει μια ενιαία αντίληψη και ανάλυση της έννοιας της προσωπικότητας. Και συγκεκριμένα: Ο Super (1942) υποστηρίζει ότι η προσωπικότητα είναι το σύνολο εκείνων των χαρακτηριστικών που αναφέρονται: α) στην ιδιοσυγκρασία - συναισθηματική όψη, β) στη συνήθη συμπεριφορά που είναι λιγότερο βασική αντίδραση και γ) στο χαρακτήρα που αναφέρεται σε συνήθειες και συμπεριφορές. Η προσωπικότητα περιλαμβάνει τάσεις και συνδυασμό χαρακτηριστικών που κάνουν ένα άτομο να αντιδρά με συγκεκριμένους τρόπους σε ορισμένες καταστάσεις.

⁴⁸ Δημητρόπουλος, Ε. Γ., Θεοδοσίου, Δ., Παπαδημητρίου, Α., Παπαθανασίου, Π. (1994). Οι προτιμήσεις των νέων για σπουδές και επάγγελμα. Αθήνα: Γρηγόρη.

⁴⁹ Παπαδόπουλος, Ν. Γ. (2001), Ψυχολογία-Σύγχρονη Πειραματική, Αθήνα

⁵⁰ Παπαδόπουλος, Ν. Γ. (2001), Ψυχολογία-Σύγχρονη Πειραματική, Αθήνα

Μερικά από τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας είναι τα εξής: Αρρενωπότητα - Θηλυκότητα, Κοινωνικότητα - Απομόνωση, Εξάρτηση - Ανεξαρτησία, Διάισηση - Αίσηση, Διανήση - Συναίσηση, Εσωστρέφεια -Εξωστρέφεια. Ο ρόλος των χαρακτηριστικών της προσωπικότητας, τα οποία και επηρεάζουν τη συμπεριφορά στην εργασία, αλλά κυρίως τις επαγγελματικές επιλογές του ατόμου, αποτελεί αντικείμενο της καθημερινής μας παρατήρησης. Πολύ συχνά λέμε ότι κάποιος δεν έχει την κοινωνικότητα που απαιτεί ένα ιατρικό επάγγελμα ή την καλαισησία που απαιτούν επαγγέλματα καλών τεχνών. Πέρα από τα επιμέρους στοιχεία και τις ιδιότητες ή τα γνωρίσματα της προσωπικότητας, η προσωπικότητα ως σύνολο έχει μια πολύ σημαντική επίδραση στην επαγγελματική ανάπτυξη και επιτυχία.

Είναι φανερό ότι η προσωπικότητα σχετίζεται όχι μόνο με την επιλογή επαγγέλματος αλλά και με κάθε έκφανση της ανθρώπινης δραστηριότητας. Η προσωπικότητα κάθε ατόμου διακρίνεται τόσο για τη μοναδικότητά της, αφού οφείλεται σε κληρονομικές καταβολές και περιβαλλοντικές επιδράσεις, διαφορετικές για τον καθένα, όσο και για τη σταθερότητά της, αφού βασικά χαρακτηριστικά και κίνητρα, που διαμορφώθηκαν στο διάστημα μιας μεγάλης χρονικής περιόδου, δεν αλλάζουν. Η μοναδικότητα και η σταθερότητα της προσωπικότητας είναι δύο γνωρίσματα άμεσα σχετιζόμενα με το θέμα της επαγγελματικής επιλογής. Θα πρέπει εδώ να σημειωθεί ότι, η «μοναδικότητα» θεωρείται κύριο γνώρισμα της ατομικότητας και η «σταθερότητα» κύριο γνώρισμα του χαρακτήρα, ενώ κύριο γνώρισμα της προσωπικότητας θεωρείται η «δυναμικότητα» των στοιχείων και γνωρισμάτων που την αποτελούν (Παπαδόπουλος Ν. Γ. 2001α). Η επισήμανση αυτή για τη δυναμικότητα της προσωπικότητας είναι για τα θέματα όχι μόνο της αγωγής αλλά και του επαγγελματικού προσανατολισμού ένα ιδιαίτερα αξιοπρόσεκτο στοιχείο. Αυτό γίνεται περισσότερο κατανοητό όταν λάβουμε υπόψη μια άλλη σχετική επισήμανση, που γίνεται τα τελευταία, κυρίως, χρόνια, ότι, κάθε άτομο μπορεί να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις περισσότερων του ενός επαγγελμάτων.

Από τη μελέτη των ιδιαίτερων στοιχείων που δομούν την προσωπικότητα (χαρακτήρα, συναισηματική ιδιοσυγκρασία, κίνητρα, νοημοσύνη, σωματική διάπλαση, έννοια του εαυτού ή του εγώ σύμφωνα με τους περισσότερους που έχουν ασχοληθεί με το θέμα), παρατηρεί κανείς ότι, αν όχι όλα, τουλάχιστον τρία από αυτά, η νοημοσύνη, τα κίνητρα και η έννοια του εαυτού, επιδρούν σημαντικά στην επιλογή επαγγέλματος. Ο ρόλος της νοημοσύνης και των κινήτρων στην επιλογή του επαγγέλματος έχει ήδη διερευνηθεί.

Τονίζεται, και εδώ, ότι τα κίνητρα είναι σημαντικό μέρος της δομής της προσωπικότητας, αφού λειτουργούν ως μια εσωτερική ανάγκη που ωθεί το άτομο στην επίτευξη ορισμένων σκοπών. Είναι φανερό, λοιπόν, ότι τα κίνητρα είναι δυνατό να οδηγήσουν ένα άτομο στην επίτευξη ορισμένων σκοπών και στην πραγματοποίηση κάποιων επαγγελματικών στόχων. Από την άλλη, η έννοια του εαυτού, η εικόνα, που έχει σχηματίσει το άτομο για τον εαυτό του, τις ικανότητές του, τα χαρακτηριστικά του, είναι ιδιαίτερα σημαντική, γιατί ανάλογα με τον τρόπο με τον οποίο αξιολογεί το άτομο τον εαυτό του, παίζει ρόλο στη λήψη μιας τόσο σοβαρής απόφασης, όπως είναι η επιλογή επαγγέλματος (Κωστάκος 1981, Λιάντας 1996)⁵¹.

Είναι γενικότερα αποδεκτή η άποψη ότι οι διάφορες κατηγορίες επαγγελματιών απαιτούν από το άτομο ορισμένα χαρακτηριστικά της προσωπικότητας του. Για παράδειγμα, η ευαισθησία, χαρακτηρίζει το άτομο με ικανότητα συμμετοχής στα συναισθήματα των άλλων, η κοινωνικότητα από την άλλη, χαρακτηρίζει το άτομο που αρέσκεται στη συντροφιά των άλλων. Η συνάρτηση της προσωπικότητας με την επιλογή επαγγέλματος και την επαγγελματική ανάδειξη φαίνεται να εκτιμάται τα τελευταία χρόνια διαφορετικά από ότι παλαιότερα. Πριν μερικά χρόνια, η διαδικασία επιλογής θεωρούταν πνευματικό θέμα. Δηλαδή, η επιλογή θεωρούταν επιτυχημένη, αν τα προσόντα του ατόμου ταίριαζαν με τις απαιτήσεις που είχε το μελλοντικό του επάγγελμα. Σήμερα, οι ειδικοί υποστηρίζουν ότι, χρειάζεται να υπάρξει κάποια επαγγελματική ωριμότητα του ατόμου και ότι στην επιλογή επαγγέλματος είναι σκόπιμο να ληφθεί κυρίως η προσωπικότητα και οι βασικές εσωτερικές ανάγκες του ατόμου.

Γενικά, και σύμφωνα με τους Κ. Μάνο (2000) και Ν.Γ. Παπαδόπουλο(2001^α)⁵² αναφέρει ότι η προσωπικότητα του ατόμου με τη δυναμικότητα της αποτελεί καίρια και ουσιαστική προϋπόθεση στην επιλογή επαγγέλματος. Η επιλογή αυτή, ως επιμέρους προσαρμογή του ατόμου στο κοινωνικό και πολιτισμικό περιβάλλον, συμβάλλει στη γενικότερη επιτυχή προσαρμογή του. Γι 'αυτό και συμβαίνει, άτομα ψυχολογικά προσαρμοσμένα να έχουν μεγαλύτερη επιτυχία στην επιλογή επαγγέλματος, αλλά και να προσαρμόζονται καλύτερα σε αυτό.

⁵¹ Κωστάκος, Γ. (1981). Επαγγελματικός προσανατολισμός. Θεωρία και πράξη. Αθήνα: Gutenberg., Λιάντας, Μ. (1996). Επαγγελματικός προσανατολισμός. Θεσσαλονίκη: Ζήτη.

⁵² Παπαδόπουλος, Ν. Γ. (2001), Ψυχολογία- Σύγχρονη Πειραματική, Αθήνα.

3.2.2. Η Αυτοαντίληψη του ατόμου ως παράγων επίδρασης στην επιλογή επαγγέλματος

Η αυτοαντίληψη⁵³ αποτελεί έκφραση της στάσης, της γνώμης ή της ιδέας που σχηματίζει το άτομο για το πρόσωπό του, μέσα από τη διαδικασία της αλληλεπίδρασης τους με τους άλλους. Δηλαδή, η Αυτοαντίληψη έχει σχέση με τα γνωστικά σχήματα που διαμορφώνει το άτομο για τον εαυτό του. Αντιπροσωπεύει το «εμένα» (me) του εαυτού του, τον εαυτό ως «αντικείμενο της εμπειρίας». Η αυτοαντίληψη είναι άκρως συναφής με την Αυτοεικόνα. Τα στοιχεία τα οποία περιέχονται στην αυτοαντίληψη είναι:

1. η κοινωνική ταυτότητα (φύλο, ηλικία, εθνικότητα κτλ.)
2. οι προδιαθέσεις (στάσεις, ικανότητες, αξίες, προτιμήσεις)
3. τα σωματικά χαρακτηριστικά (η βαρύτητα των οποίων στην διαμόρφωση της γενικής Αυτοαντίληψης έχει να κάνει με το εξελικτικό στάδιο στο οποίο βρίσκεται το άτομο, διότι από αυτό εξαρτάται ο τρόπος με τον οποίο βιώνει την εικόνα του σώματός του).

Η διαμόρφωση της αυτοαντίληψης υπόκειται σε συνεχείς επιδράσεις και αναπτύσσεται δυναμικά στην πορεία του ατόμου καθορίζοντας σε σημαντικό βαθμό τις εκπαιδευτικές και επαγγελματικές του επιλογές. Η αυτοαντίληψη επηρεάζεται από αυτό που στη θεωρία της συμβολικής αλληλεπίδρασης αποκαλείται «σημαντικοί άλλοι». Πηγές απ' όπου το άτομο πληροφορείται για την αξία του, είναι οι οικογενειακές διαπροσωπικές σχέσεις, το σχολείο, το πολιτισμικό πλαίσιο από το οποίο προέρχεται, το φύλο και ο διαφορετικός τρόπος κοινωνικοποίησης (Νόβα- Καλτσούνη,1998)⁵⁴, η προσωπική του ιστορία και ο ενεργητικός ρόλος του ίδιου του ατόμου.

Η αυτοαντίληψη είμαι μια οργανωμένη , ευέλικτη, αλλά και σταθερή μορφή αντιλήψεων , που βιώνονται συνειδητά από το άτομο και συνδέονται με αξίες. Τόσο ο όρος αυτοαντίληψη και ο όρος αυτοεκτίμηση⁵⁵ σχετίζονται με το περιεχόμενο του όρου της αυτογνωσίας. Συχνά οι δύο αυτοί όροι εναλλάσσονται, χωρίς ιδιαίτερη διάκριση του

⁵³ Από την εισήγηση του εκπαιδευτικού Αχιλλέα Γιαννέλου με θέμα τη διερεύνηση της αυτοαντίληψης- αυτοεκτίμησης σε σχέση με την σχολική επίδοση.

⁵⁴ Νόβα- Καλτσούνη Χ. (1998). Κοινωνικοποίηση , Η γένεση του κοινωνικού υποκειμένου. Αθήνα: Gutenberg.

⁵⁵ Από την εισήγηση της ψυχολόγου Αλεξάνδρας Καππάτου με θέμα τα κριτήρια επιλογής επαγγέλματος από τους εφήβους.

νοήματός τους. Όμως, θα μπορούσε να θεωρηθεί ότι, ο όρος αυτοαντίληψη είναι γενικότερος και έχει περισσότερο γνωστική αναφορά, ενώ ο όρος αυτοεκτίμηση έχει περιορισμένη αναφορά στη σημασία και την αξιολόγηση του ίδιου «του ατόμου σχετικά με τον εαυτό του» (Παπαδόπουλος 1994,99). Ο άνθρωπος επιχειρεί να εναρμονίσει τη συμπεριφορά του με την αυτοαντίληψη. Κάθε εμπειρία που δεν συμφωνεί με την αυτοαντίληψη που έχει διαμορφώσει το άτομο, βιώνεται από αυτό σαν ένα είδος απειλής. Όταν το άτομο βρεθεί εκτεθειμένο σε έναν ικανό αριθμό τέτοιων απειλητικών εμπειριών, η αυτοαντίληψη του γίνεται δύσκαμπτη. Οι Κάντας & Χαντζή (1991) τονίζουν τον καθοριστικό ρόλο που διαδραματίζουν κατά την διαμόρφωση της αυτοαντίληψης τα συναισθήματα αποδοχής ή απογοήτευσης που βιώνει το άτομο αλλά και η συναισθηματική φύσεως επένδυση του καθένα στον τρόπο που οι άλλοι τον αντιμετωπίζουν.

Η διαμόρφωση μιας ρεαλιστικής γνώσης του εαυτού του, η οποία γίνεται αποδεκτή απαλλαγμένη από αρνητικά συναισθήματα οδηγεί σε αυτό που ονομάζουμε αυτογνωσία. Αυτογνωσία όμως, δεν είναι μόνο η βαθύτερη γνώση του εαυτού μας που ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα αλλά και η επίγνωση του συνολικού τρόπου δράσης και συμπεριφοράς του ατόμου σε διάφορες συνθήκες και περιστάσεις, καθώς είναι αυτή που ωθεί το άτομο να πάρει τις πιο κατάλληλες και τις πιο συμβατές με τα χαρακτηριστικά της προσωπικότητάς του και τις ικανότητές του, αποφάσεις. (Φλούρης ,1989)⁵⁶.

⁵⁶ Φλούρης Γ. (1989). Αυτοαντίληψη, σχολική επίδοση και επίδραση γονέων. Αθήνα: Γρηγόρης.

Κεφάλαιο 4^ο

Στάδια επαγγελματικής απόφασης

4.1 Στάδια επιλογής εργασίας

Σύμφωνα με το εκπαιδευτικό σύστημα, όπως αυτό τουλάχιστον στα τελευταία χρόνια έχει διαμορφωθεί, ο Έλληνας μαθητής καλείται σε διάφορες βαθμίδες της εκπαίδευσης να πάρει κάποια απόφαση αρχικά γενικότατης και στη συνέχεια περισσότερο καθορισμένης κατεύθυνσης. Έτσι διακρίνονται τέσσερα περίπου στάδια που σχετίζονται με την επαγγελματική κατεύθυνση του μαθητή. Το πρώτο σημαντικό σημείο ή στάδιο απόφασης βρίσκεται στη Γ΄ τάξη του γυμνασίου. Με αυτή την απόφαση ο μαθητής κάνει μια γενικότατη επιλογή τόσο εκπαιδευτικής όσο και επαγγελματικής κατεύθυνσης. Καλείται δηλαδή, να επιλέξει μεταξύ γενικού και τεχνικού – επαγγελματικού λυκείου. Στο σημείο αυτό όμως γίνονται αρκετές κριτικές επισημάνσεις. Και συγκεκριμένα: Ο μαθητής στην ηλικία των 14-15 ετών είναι υποχρεωμένος να προγραμματίσει κατά κάποιο τρόπο το μέλλον του και να πάρει μια απόφαση, σε μια ηλικία κατά την οποία το άτομο θεωρείται γενικά ακόμη ανώριμο. Σε αυτή τη φάση, το ίδιο το παιδί πολύ λίγο συμμετέχει ορθολογιστικά σ' αυτόν τον αρχικό προγραμματισμό και δεν προβαίνει ελεύθερα και αβίαστα στην απόφαση που υποτίθεται ότι παίρνει. Η επιλογή αυτή αντικατοπτρίζει τις επιθυμίες κυρίως των γονέων ή τις επιδράσεις άλλων παραγόντων⁵⁷.

Υπάρχουν ορισμένες προϋποθέσεις οι οποίες είναι απαραίτητες για να είναι δυνατή η λήψη τέτοιων αποφάσεων. Μια τέτοια προϋπόθεση, είναι η ύπαρξη νοητικής και συναισθηματικής ωριμότητας. «Η νοητική ωριμότητα είναι απαραίτητη γιατί κατά τη διαδικασία λήψεως αποφάσεως απαιτείται ένας λογικός συνδυασμός δεδομένων, μια λογική αλληλουχία σταδίων, μια εκτίμηση και αξιολόγηση καταστάσεων, ιδιοτήτων, χαρακτηριστικών, πραγμάτων, προσώπων, και εαυτού. Η συναισθηματική ωριμότητα είναι απαραίτητη, γιατί σπάνια ένα συναισθηματικά ανώριμο άτομο είναι σε θέση να πάρει συνετή απόφαση σ' οποιονδήποτε τομέα. Αυτό το άτομο συνήθως μετατρέπει την απόφαση σε συναισθηματική αντίδραση, ενώ η συνετή απόφαση είναι μια λογική ενέργεια. Ένα συνετό μάλιστα άτομο αποφεύγει να πάρει σημαντικές αποφάσεις όταν

⁵⁷ Γεωργογιάννης, Π. (2010), Θεωρίες και Έρευνες της Κοινωνικής Ψυχολογίας, Επιστημονική σειρά: Βηματισμοί για μια αλλαγή στην εκπαίδευση -Τόμος 15ος, Πάτρα

βρίσκεται σε κατάσταση συναισθηματικής εντάσεως» (Δημητρόπουλος 1994)⁵⁸.

Το δεύτερο στάδιο ή χρονικό σημείο απόφασης του μαθητή σχετίζεται με μια ειδικότερη επιλογή εκπαιδευτικής - επαγγελματικής κατεύθυνσης. Μπορεί να υποστηριχτεί ότι είναι μια προέκταση της πρώτης, αλλά γίνεται σε στενότερα πλαίσια, γιατί ο μαθητής βρίσκεται ήδη μέσα σε μια εκπαιδευτική κατεύθυνση, είτε τη γενική είτε την τεχνική - επαγγελματική. Ο μαθητής της Α΄ τάξης του γενικού λυκείου έχει να πάρει διπλή απόφαση: αν θα συνεχίσει σπουδές μετά το λύκειο, και ανεξάρτητα απ' αυτό, ποια κατεύθυνση θα επιδιώξει ν' ακολουθήσει, αφού τελειώσει την Α΄ τάξη⁵⁹.

Με το τέλος της Α΄ τάξης της τεχνικής - επαγγελματικής σχολής, ο μαθητής πρέπει να επιλέξει ποια από τις ειδικότητες που προσφέρονται θ' ακολουθήσει.

Το τρίτο στάδιο σχετίζεται με την αποφοίτησή του από το λύκειο. Αναφέρεται στο ότι ο μαθητής καλείται να επιλέξει τη σχολή την οποία θέλει να ακολουθήσει ή, αλλιώς, να συνεχίσει σε μη δημόσια ιδρύματα ή να προχωρήσει στην αγορά εργασίας. Το τέταρτο στάδιο είναι αυτονόητο ότι αφορά λιγότερο αριθμό ατόμων και σχετίζεται με την απόφαση επιλογής μιας μορφής συγκεκριμένης εργασίας. Με την επιλογή εργασίας το άτομο επιλέγει τον ειδικότερο τομέα που θέλει ν' ακολουθήσει μέσα σε ένα γενικό επαγγελματικό πλαίσιο (Δημητρόπουλος 1992)⁶⁰. Π.χ. ο δικηγόρος που μπορεί να επιλέξει ελεύθερο επάγγελμα, δικαστικό κλάδο, διπλωματικό κλάδο, ιδιωτικό τομέα ως σύμβουλος επιχειρήσεων, εταιρειών κ.λπ.

4.2 Μεταλυκειακές επιλογές κατεύθυνσης στην Ελλάδα

Η **εκπαίδευση στην Ελλάδα**⁶¹ είναι υποχρεωτική για όλα τα παιδιά μεταξύ των ηλικιών 6-15 και περιλαμβάνει την Πρωτοβάθμια (δημοτικό) και την κατώτερη Δευτεροβάθμια (γυμνάσιο). Η σχολική ζωή, όμως, των μαθητών μπορεί να ξεκινά από την ηλικία των

⁵⁸ Δημητρόπουλος, Ε.Γ., Θεοδοσίου, Δ., Παπαδημητρίου, Α. & Παπαθανασίου, Π. (1994) Οι προτιμήσεις των νέων για σπουδές και επάγγελμα, Αθήνα, Γρηγόρη., σελ119

⁵⁹ Κοσμόπουλος, Α. (2002), Ψυχολογία και οδηγητική της παιδικής και νεανικής ηλικίας, Αθήνα: Γρηγόρη

⁶⁰ Δημητρόπουλος, Β.: "Επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων Λυκείου", Εκπαίδευση και Κατάρτιση, 1992,4.

⁶¹ Επίσημη ιστοσελίδα Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων
<http://www.minedu.gov.gr/eksetaseis/geniko-lykeio>

2,5 ετών (προσχολική εκπαίδευση) σε ιδρύματα (ιδιωτικά και δημόσια) που ονομάζονται βρεφονηπιακοί παιδικοί σταθμοί. Ορισμένοι βρεφονηπιακοί παιδικοί σταθμοί διαθέτουν και νηπιακά τμήματα που λειτουργούν παράλληλα προς τα νηπιαγωγεία.

Σύμφωνα με το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα η διάρκεια φοίτησης στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση (δημοτικό) είναι εξαετής, με ηλικία εισόδου το 6ο έτος. Παράλληλα προς τα κοινά νηπιαγωγεία και δημοτικά λειτουργούν και ολοήμερα σχολεία, τα οποία έχουν διευρυμένο ωράριο λειτουργίας και εμπλουτισμένο αναλυτικό πρόγραμμα.

Η μετά-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση, σύμφωνα με τη μεταρρύθμιση του 1997, περιλαμβάνει δύο τύπους σχολείων: τα Ενιαία Λύκεια και τα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια (ΤΕΕ). Η διάρκεια φοίτησης είναι τριετής στα Ενιαία Λύκεια και διετής (α' κύκλος σπουδών) ή τριετής (β' κύκλος σπουδών) στα Τεχνικά Επαγγελματικά Εκπαιδευτήρια, ενώ δεν αποκλείονται αμοιβαίες μετακινήσεις από τον έναν τύπο σχολείου στον άλλον. Παράλληλα με τα κοινά σχολεία της Πρωτοβάθμιας και Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης λειτουργούν και ειδικά νηπιαγωγεία, δημοτικά, γυμνάσια, λύκεια και λυκειακές τάξεις που απευθύνονται σε μαθητές με ειδικές εκπαιδευτικές ανάγκες. Επίσης, λειτουργούν και Μουσικά, Εκκλησιαστικά και Αθλητικά Γυμνάσια και Λύκεια. Στη μετά-υποχρεωτική Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση εντάσσονται και τα Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης (ΙΕΚ), τα οποία προσφέρουν επίσημη αλλά αδιαβάθμητη εκπαίδευση. Τα ιδρύματα αυτά χαρακτηρίζονται αδιαβάθμητα, γιατί δέχονται τόσο αποφοίτους γυμνασίου όσο και αποφοίτους λυκείου, ανάλογα με τις επί μέρους ειδικότητες που προσφέρουν.

Βάση του εκπαιδευτικού συστήματος της χώρας, η δημόσια πανεπιστημιακή εκπαίδευση χωρίζεται σε ΑΕΙ και ΑΤΕΙ. Η εισαγωγή των φοιτητών σε αυτά τα ιδρύματα εξαρτάται από την επίδοσή τους σε εξετάσεις εθνικού επιπέδου που λαμβάνουν χώρα στην Γ' Λυκείου. Επιπρόσθετα, λειτουργεί το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ), στο οποίο οι φοιτητές γίνονται αποδεκτοί από την ηλικία των 22 ετών, μετά από κλήρωση. Τέλος, στην Ελλάδα λειτουργούν και ιδιωτικά κολέγια (Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών), στα οποία οι μαθητές εγγράφονται μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους στη Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση.

Πιο συγκεκριμένα, η δομή της Ελληνικής Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης έχει ως εξής:

Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση: Η Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση έχει ως αποστολή την υψηλή θεωρητική και σφαιρική κατάρτιση του μελλοντικού επιστημονικού δυναμικού της χώρας. Στην Ανώτατη Πανεπιστημιακή Εκπαίδευση ανήκουν τα πανεπιστήμια, τα Πολυτεχνεία, η Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών και το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Στην Ελλάδα λειτουργούν 21 πανεπιστήμια, σε διάφορες πόλεις της χώρας, τα οποία αποτελούνται από σχολές, οι οποίες με τη σειρά τους διαιρούνται σε τμήματα και αυτά σε αντίστοιχους τομείς.

Η φοίτηση στα πανεπιστήμια διαρκεί τέσσερα έτη, εκτός από ορισμένες σχολές όπου η φοίτηση μπορεί να διαρκέσει πέντε ή έξι έτη. Το ακαδημαϊκό έτος στα ελληνικά πανεπιστήμια διαιρείται σε δύο εξάμηνα των 13 πλήρων εβδομάδων διδασκαλίας και τριών εβδομάδων εξετάσεων. Οι φοιτητές περατώνουν τις σπουδές τους με την πάροδο των τεσσάρων ετών και εφόσον έχουν ολοκληρώσει επιτυχώς την παρακολούθηση και εξέταση των υποχρεωτικών μαθημάτων, καθώς και των μαθημάτων επιλογής. Ο τίτλος σπουδών στα ελληνικά πανεπιστήμια είναι το πτυχίο ή το δίπλωμα ανάλογα με τη σχολή φοίτησης. Τα πανεπιστήμια παρέχουν τίτλους σπουδών στα εξής επιστημονικά πεδία:

- Ανθρωπιστικές, Νομικές και Κοινωνικές Επιστήμες.
- Θετικές Επιστήμες.
- Επιστήμες Υγείας.
- Τεχνολογικές Επιστήμες.
- Επιστήμες Οικονομίας και Διοίκησης.

Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση: Η Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση έχει ως ρόλο να συμβάλει στην αναπτυξιακή διαδικασία της χώρας και στην πρόοδο της επιστήμης και της εφαρμοσμένης έρευνας. Η εκπαίδευση είναι προσανατολισμένη στην αφομοίωση και μεταφορά των δεδομένων της επιστήμης στην παραγωγή. Οι σπουδές στους **εκπαιδευτικούς οργανισμούς των ΑΤΕΙ** σε σύγκριση με αυτές στα πανεπιστήμια έχουν περισσότερο εφαρμοσμένο χαρακτήρα. Στην Ελλάδα υπάρχουν 16 ΑΤΕΙ, τα οποία αποτελούνται από δύο τουλάχιστον σχολές, που περιλαμβάνουν δύο ή περισσότερα τμήματα. Τα ΑΤΕΙ λειτουργούν σε διάφορες πόλεις της χώρας, ενώ μερικά έχουν και ανεξάρτητα παραρτήματα, δηλαδή ανεξάρτητα τμήματα σε άλλη πόλη. Στην

Ανώτατη Τεχνολογική Εκπαίδευση υπάγεται και η Ανωτάτη Σχολή Παιδαγωγικής Τεχνολογικής Εκπαίδευσης (ΑΣΠΑΙΤΕ), η οποία αντικατέστησε πρόσφατα (Ν. 3027/2002) τη Σχολή Εκπαιδευτικών Λειτουργών Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (ΣΕΛΕΤΕ). Στην ΑΣΠΑΙΤΕ ανήκει το Γενικό Τμήμα Παιδαγωγικών Μαθημάτων (ΓΤΠΜ), το οποίο πήρε τη θέση της Παιδαγωγικής Τεχνικής Σχολής (ΠΑΤΕΣ) και καλύπτει μεγάλο μέρος της παιδαγωγικής επιμόρφωσης των υποψηφίων εκπαιδευτικών ΤΕΕ.

Η φοίτηση στα ΑΤΕΙ διαρκεί τέσσερα έτη. Διαιρείται σε οκτώ εξάμηνα που περιλαμβάνουν τα προγράμματα διδασκαλίας και το εξάμηνο εκπόνησης της πτυχιακής εργασίας, κατά τη διάρκεια του οποίου είναι δυνατό να πραγματοποιείται και η καθοδηγούμενη και αξιολογούμενη άσκηση στο επάγγελμα. Ο τίτλος σπουδών στα ΑΤΕΙ είναι το πτυχίο. Τα ΑΤΕΙ παρέχουν συνολικά 81 εξειδικεύσεις στους τομείς των:

- Γραφικών Τεχνών και Καλλιτεχνικών Σπουδών.
- Διοίκησης και Οικονομίας.
- Επαγγελμάτων Υγείας και Πρόνοιας.
- Τεχνολογικών Εφαρμογών.
- Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής.
- Τεχνολογίας Γεωπονίας.
- Μουσικής Τεχνολογίας.

Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο: Το Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο (ΕΑΠ) αποτελεί τη βάση της ανοικτής και εξ αποστάσεως παρεχόμενης εκπαίδευσης. Ο βασικός στόχος του ΕΑΠ είναι να προσφέρει περισσότερες εκπαιδευτικές ευκαιρίες σε ένα ευρύ φάσμα ενδιαφερομένων και ηλικιακών ομάδων με βάση την αντίληψη ότι η μόρφωση είναι δικαίωμα όλων σε όλη τη διάρκεια της ζωής τους. Το ΕΑΠ λειτουργεί από το 1998 και εδρεύει στην Πάτρα.

Το πρόγραμμα σπουδών στο ΕΑΠ βασίζεται στη μέθοδο της εξ αποστάσεως διδασκαλίας. Οι φοιτητές χρειάζεται να οργανώσουν κατάλληλα τον χρόνο τους ώστε να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της μελέτης που επιβάλλει αυτή η διδακτική μέθοδος. Το ΕΑΠ παρέχει πτυχίο ισότιμο με το πτυχίο των «παραδοσιακών»

πανεπιστημίων. Οργανώνει προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών, καθώς και προγράμματα επαγγελματικής κατάρτισης ή μετεκπαίδευσης που οδηγούν σε πιστοποιητικά παρακολούθησης ή επιμόρφωσης.

Ανώτερη Εκπαίδευση: Στην Ανώτερη Βαθμίδα Εκπαίδευσης υπάγονται διάφορες σχολές που παρέχουν επαγγελματική ειδικευση σε συγκεκριμένους τομείς που αφορούν τη θρησκεία, την τέχνη, τον τουρισμό, το Ναυτικό, τον Στρατό και τη δημόσια τάξη. Πιο συγκεκριμένα, στις σχολές αυτές περιλαμβάνονται οι Ανώτερες Εκκλησιαστικές Σχολές, οι Ακαδημίες Εμπορικού Ναυτικού, οι Ανώτερες Σχολές Χορού και Δραματικής Τέχνης, οι Ανώτερες Σχολές Τουριστικής Εκπαίδευσης, οι Ανώτερες Σχολές Υπαξιωματικών του Υπουργείου Εθνικής Άμυνας και η Ανώτερη Σχολή Αστυφυλάκων.

Σύμφωνα με το ισχύον Σύνταγμα, οι φορείς της Τριτοβάθμιας Εκπαίδευσης αποτελούν Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ), πλήρως αυτοδιοικούμενα, που τελούν υπό την εποπτεία του κράτους και χρηματοδοτούνται από αυτό. Τα προγράμματα σπουδών προσφέρονται κυρίως στην ελληνική γλώσσα. Ωστόσο, προσφέρονται εξειδικευμένα προγράμματα σπουδών προπτυχιακού ή μεταπτυχιακού επιπέδου σε ξένη γλώσσα. Παράλληλα, η γνώση μιας ή περισσότερων ξένων γλωσσών αποτελεί απαραίτητη προϋπόθεση για την εισαγωγή και παρακολούθηση των μεταπτυχιακών προγραμμάτων σπουδών. Η φοίτηση, ως επί το πλείστον, είναι δωρεάν, με κάποιες εξαιρέσεις που αφορούν κυρίως ορισμένα μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών και τις σπουδές στο ΕΑΠ.

ΙΕΚ: Τα ΙΕΚ ή αλλιώς δημόσια και ιδιωτικά Ινστιτούτα Επαγγελματικής Κατάρτισης προσφέρουν, με λίγα λόγια, τα εξής:

- Κατάρτιση υψηλού επιπέδου καθώς επίσης και δυνατότητα πρακτικής άσκησης, κάτι που αποτελεί αναμφίβολα αξιόπιστο «χαρτί» για την αγορά εργασίας!
- Δεκάδες ειδικότητες και μάλιστα με θετικές προοπτικές στην αγορά εργασίας.
- Αναγνωρισμένο δίπλωμα τόσο από το ελληνικό κράτος όσο και από τις χώρες-μέλη της ΕΕ.

Η κατάρτιση στα ΙΕΚ, τα οποία λειτουργούν υπό την εποπτεία του Οργανισμού Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ) και του υπουργείου Παιδείας,

διαρκεί έως δύο εξάμηνα για τους κατόχους απολυτηρίου λυκείου και τέσσερα εξάμηνα για τους κατόχους απολυτηρίου γυμνασίου. Μετά το τέλος των εξαμήνων οι καταρτιζόμενοι οι οποίοι έχουν ολοκληρώσει με επιτυχία την κατάρτισή τους στα ΙΕΚ λαμβάνουν τη βεβαίωση επαγγελματικής κατάρτισης, που τους παρέχει το δικαίωμα να συμμετάσχουν στις εξετάσεις πιστοποίησης επαγγελματικής κατάρτισης για την απόκτηση διπλώματος επαγγελματικής κατάρτισης. Οι εξετάσεις διενεργούνται από τον Οργανισμό Επαγγελματικής Εκπαίδευσης και Κατάρτισης (ΟΕΕΚ), ο οποίος:

- Καθορίζει τα επαγγελματικά δικαιώματα όλων των επιπέδων επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, σε συνεργασία με τα κατά περίπτωση αρμόδια υπουργεία και τους κοινωνικούς εταίρους.
- Προωθεί κατά προτεραιότητα τα επαγγελματικά δικαιώματα των ειδικοτήτων που αφορούν επαγγέλματα για τα οποία απαιτείται άδεια άσκησης επαγγέλματος, ώστε να καταστεί δυνατή η πρόσβαση των αποφοίτων ΙΕΚ στην αγορά εργασίας, τόσο στον δημόσιο όσο και στον ιδιωτικό τομέα.

Να σημειωθεί επίσης ότι το δίπλωμα επαγγελματικής κατάρτισης του ΟΕΕΚ αναγνωρίζεται ως τυπικό προσόν διορισμού στον δημόσιο τομέα (ΠΔ 50/2001, ΦΕΚ 39/Α'5-3-2001 «Καθορισμός των προσόντων διορισμού σε θέσεις φορέων του δημόσιου τομέα»).

ΚΕΣ: Τα Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών (ΚΕΣ) ή αλλιώς... κολέγια αποτελούν και αυτά εκπαιδευτικούς οργανισμούς που συνεργάζονται, μεταξύ άλλων, με ξένα πανεπιστήμια, κυρίως των ΗΠΑ, της Γαλλίας και της Βρετανίας, στο πλαίσιο των συμφωνιών δικαιόχρησης (franchising). Επίσης να σημειωθεί ότι οι σπουδές στα ΚΕΣ έχουν θετικές προοπτικές στην αγορά εργασίας, κάτι που σίγουρα θα πρέπει στην αναζήτησή σας να αποτελέσει ένα ακόμη κριτήριο, πολύ βασικό θα λέγαμε.

Τα Κέντρα Ελευθέρων Σπουδών παρέχουν τρεις κατηγορίες σπουδών:

- Εξ ολοκλήρου φοίτηση προπτυχιακού επιπέδου στην Ελλάδα, τριετούς ή τετραετούς διάρκειας, η οποία οδηγεί στην απόκτηση πανεπιστημιακού πτυχίου Bachelor.

- Μερική φοίτηση προπτυχιακού επιπέδου στην Ελλάδα, συνήθως δύο ή τρία χρόνια, την αποπεράτωση των σπουδών και την απόκτηση πτυχίου από το συνεργαζόμενο πανεπιστήμιο στο εξωτερικό.
- Φοίτηση μεταπτυχιακού επιπέδου, που οδηγεί στην απόκτηση πτυχίου Master.

Τα πτυχία δίδονται από τα ξένα πανεπιστήμια. Στην περίπτωση, όμως, πιστοποίησης ενός κολεγίου απευθείας από κάποιον ξένο οργανισμό πιστοποίησης, τα πτυχία μπορεί να δίδονται από το ίδιο το κολέγιο.

4.3 Επιλογές σπουδών και προοπτικές των επαγγελματιών στην εποχή της κρίσης

Η τρέχουσα οικονομική κρίση ⁶² έχει συμπίεσει σε μεγάλο βαθμό τις προσδοκίες για τις προοπτικές της αγοράς εργασίας, με το άμεσο μέλλον να διαγράφεται δυσοίωνο. Η ανεργία τείνει να ξεπεράσει το 26%, ενώ σε πολύ μεγαλύτερα επίπεδα κινείται η ανεργία των νέων. Πολλοί νέοι Έλληνες επιστήμονες επιλέγουν ήδη –και η τάση αυτή προβλέπεται να διευρυνθεί–το δρόμο της μετανάστευσης στο εξωτερικό για την εύρεση εργασιακής στέγης, την ίδια ώρα που η χώρα μας κατακλύζεται από ανειδίκευτους αλλοδαπούς μετανάστες. Μια τέτοια εξέλιξη, αν δεν αναστραφεί εγκαίρως, θα έχει δραματικές επιπτώσεις στην απασχόληση, στη δημογραφική και εθνολογική ισορροπία της χώρας.

Εκτός από τη βαθιά οικονομική κρίση, συνυπάρχει ένας σημαντικός άλλος μόνιμος παράγοντας που επιτείνει το πρόβλημα. Πρόκειται για τη συστηματική-διαρθρωτική ανεργία, δηλ. τη μεγάλη αναντιστοιχία του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος με τις ανάγκες της αγοράς εργασίας. Σήμερα, ο παράγοντας αυτός επιβαρύνει πολύ περισσότερο από παλαιότερες εποχές το όλο πρόβλημα.

Παρ' όλες τις δυσοίωνες αυτές διαπιστώσεις, υπάρχουν πάντα ευκαιρίες απασχόλησης, με την προϋπόθεση ότι οι νέοι, είναι οπλισμένοι με τα απαραίτητα εφόδια, έχουν υπομονή και επιμονή και ακολουθούν ορισμένα συγκεκριμένα βήματα στην αναζήτηση μια θέσης στη σημερινή αγορά εργασίας.

⁶² Ενημέρωση. (2010). Οικονομική κρίση και Απασχόληση. Ινστιτούτο Εργασίας, Τ.172.

Ποιό κάτω, παραθέτουμε τα αναγκαία βασικά βήματα προς την κατεύθυνση αυτή, επικεντρώνοντας στον επιλεγόμενο χρυσό κανόνα επιλογής σπουδών και σταδιοδρομίας (Ο χρυσός κανόνας για τις επιλογές σταδιοδρομίας, Πατάκης, 2009).

4.3.1 Ο χρυσός κανόνας επιλογής σπουδών και επαγγελμάτων

Το πρώτο βήμα που πρέπει να κάνει ένας νέος για τη σωστή επιλογή σπουδών και επαγγελμάτων, είναι να αποκτήσει ατομική αυτογνωσία, να μάθει ποιος είναι, τι θέλει και τι μπορεί να κάνει. Να είναι σίγουρος για τα ενδιαφέροντα, τις κλίσεις, τις προτιμήσεις, τα ταλέντα του, διερευνώντας παράλληλα τις ικανότητες και τις δεξιότητές του. Οι κλίσεις, τα ενδιαφέροντα, τα ταλέντα και οι καλύτερες επιδόσεις σε ορισμένα μαθήματα είναι ένα πρώτο κριτήριο για την κατεύθυνση των σπουδών και των επαγγελμάτων στα οποία μπορεί να οδηγηθεί. Το επίπεδο των επιδόσεων στα μαθήματα αυτά, αλλά και στο σύνολο των μαθημάτων, αποτελεί μια πρώτη ένδειξη της επαγγελματικής ιεραρχίας στην οποία στοχεύει. Οι επιδόσεις του βέβαια μπορεί να βελτιωθούν ριζικά, εφόσον υπάρχει ισχυρή θέληση και επιμονή, γι' αυτό και ο παράγοντας αυτός έχει ιδιαίτερη βαρύτητα. Η θέληση αποτελεί σημαντικό παράγοντα για την εργασιακή διαδρομή ενός ατόμου. Γι' αυτό και ισχύει η συμβουλή των πέντε λέξεων : «ποτέ μην εγκαταλείπεις την προσπάθεια», ιδιαίτερα μάλιστα όταν υπάρχουν βάσιμες ελπίδες για την υλοποίηση των στόχων. Ο κατάλληλος τρόπος για την κατάκτηση της αυτογνωσίας είναι η προσφυγή σε συμβούλους σταδιοδρομίας, σε συνδυασμό με τη λήψη έγκυρων τεστ επαγγελματικού προσανατολισμού⁶³.

Το δεύτερο βήμα είναι η διερεύνηση του κόσμου της εργασίας, των συνθηκών και αμοιβών, του περιεχομένου, της ιεραρχικής ανέλιξης και κυρίως των προοπτικών των επιμέρους επαγγελμάτων στην αγορά εργασίας. Τελευταία, η πλειοψηφία των νέων επιλέγει σπουδές και επαγγέλματα με βασικό κριτήριο τις επαγγελματικές τους προοπτικές. Όμως, όσο ισχυρό και αν είναι το ίδιο κριτήριο, πρέπει να συνεκτιμάται με τα άλλα δεδομένα και κυρίως με το βαθμό ταύτισης της προσωπικότητας με το επάγγελμα. Αν ένα επάγγελμα δεν ταιριάζει στο χαρακτήρα, τις προτιμήσεις, τις κλίσεις ενός ατόμου, δε θα πρέπει να επιλέγεται, όσο εξαιρετικές και αν είναι οι προοπτικές του. Αλλά για το θέμα αυτό θα επανέλθουμε πιο αναλυτικά παρακάτω.

⁶³Κατσανέβας, Θεόδωρος, 2009, Ο χρυσός κανόνας για επιλογές σταδιοδρομίας: Σύγχρονος επαγγελματικός προσανατολισμός εκδόσεις Πατάκη.

Το οικογενειακό περιβάλλον και η παράδοση, βαρύνουν επίσης κατά περίπτωση στην πλάστιγγα των επαγγελματικών επιλογών. Συχνά το επάγγελμα του πατέρα, της μητέρας, η οικογενειακή επιχείρηση, είναι ένα καλό εφαλτήριο για το επαγγελματικό μέλλον των νέων, με την προϋπόθεση βέβαια πως του ταιριάζει. Όμως, συχνά αρκετοί γονείς επιχειρούν να επιβάλλουν στα παιδιά τους τις δικές τους επιθυμίες ή και επαγγελματικά αποθνημένα. Αυτό είναι λάθος και κατά κανόνα επιφέρει το αντίθετο αποτέλεσμα από το επιδιωκόμενο. Με σύνεση και γνώση, οι γονείς μπορούν να πουν τη γνώμη τους. Αλλά ως εκεί. Ο νέος ο ίδιος θα αποφασίσει για το μέλλον του, αφού πρόκειται για τη δική του ζωή. Όσο και αν ενοχλεί, οι οικονομικές δυνατότητες της κάθε οικογένειας, έχουν τη δική τους βαρύτητα. Ο τόπος κατοικίας και η περιοχή που πρόκειται να απασχοληθεί ένα άτομο στο μέλλον, έχει ιδιαίτερη σημασία, αφού θα πρέπει να διερευνηθεί αν η ζητούμενη εκπαίδευση και τα υπό συζήτηση επαγγέλματα, βρίσκονται σε προσβάσιμη απόσταση.

Τυχαίοι παράγοντες, όπως λχ. η γνωριμία με συγκεκριμένο κύκλο επιχειρηματιών ή επαγγελματιών που ασκούν μια προσοδοφόρα δραστηριότητα η οποία ταιριάζει στην προσωπικότητα του ενδιαφερόμενου, αποτελεί επίσης έναν άλλο παράγοντα για τις επιλογές σταδιοδρομίας.

Ανακεφαλαιώνοντας, επισημαίνουμε τους βασικούς παράγοντες που πρέπει να λαμβάνονται υπόψη για τις επιλογές σταδιοδρομίας σύμφωνα με το χρυσό κανόνα επιλογής σπουδών και επαγγελμάτων :

- 1) κλίσεις, ενδιαφέροντα, προτιμήσεις, ταλέντα,
- 2) επιδόσεις και θέληση,
- 3) συνθήκες και προοπτικές της αγοράς εργασίας,
- 4) οικογενειακή παράδοση και τόπος κατοικίας,
- 5) τυχαίοι παράγοντες

Σύμφωνα με τον χρυσό κανόνα, επισημαίνεται ότι: άτομα με υψηλές επιδόσεις και ισχυρή θέληση, μπορούν να επιλέγουν από ευρύτερο πεδίο επαγγελμάτων που τους ταιριάζουν ακόμα και από εκείνα με αρνητικές προοπτικές. Αντίθετα, άτομα με χαμηλές επιδόσεις χωρίς σοβαρές ελπίδες βελτίωσής τους και αδύναμη θέληση, είναι προτιμότερο να στρέφονται σε σπουδές και επαγγέλματα που κατ' αρχήν τους

ταιριάζουν και κατά δεύτερο λόγο έχουν διαπιστωμένες καλές προοπτικές στην αγορά εργασίας. Όσο υψηλότερες είναι οι ικανότητες, οι μαθησιακές επιδόσεις και η θέληση ενός ατόμου, τόσο ευρύτερη μπορεί να είναι η δυνατότητα, το «ρίσκο» επιλογής επαγγελμάτων με αρνητικές προοπτικές στην αγορά εργασίας.

Πολύ πιθανή είναι επίσης η αλλαγή επαγγελμάτων και ειδικοτήτων στη διάρκεια της σταδιοδρομίας του, αφού σήμερα η αγορά εργασίας μετεξελίσσεται ραγδαία, ενώ υπάρχουν πολλά περισσότερα επαγγέλματα και ειδικότητες απ' ότι στο παρελθόν. Αν δεν είναι εφικτή η επιλογή των πρώτων σε προτίμηση επαγγελμάτων, ο ενδιαφερόμενος οφείλει να προχωρήσει στα επόμενα. αλλά να αποφύγει τα τελευταία. «Μπορεί πάντοτε να υπάρξει ένας άλλος σύντροφος ζωής για τον καθένα, αν ο πρώτος δε σταθεί στο δρόμο του». Γι' αυτό θα πρέπει να έχει ένα ανοικτό ορίζοντα, ώστε να επιλέξει από ένα κατάλογο πολλών επαγγελμάτων που του ταιριάζουν, συνυπολογίζοντας και τη βαρύτητα των άλλων κριτηρίων και να αποφύγει οπωσδήποτε επαγγέλματα που είναι εντελώς αταίριαστα με το χαρακτήρα του.

Είναι γεγονός ότι η ελληνική κοινωνία διακατέχεται από έντονη « μορφωσιολαγνεία», αφού οι Έλληνες γονείς στην πλειοψηφία τους πίστευαν και πιστεύουν, ότι το να μάθει ένας νέος ή νέα γράμματα, αποτελεί το σίγουρο εισιτήριο για οικονομική και κοινωνική άνοδο. Αυτό ήταν σωστό στο παρελθόν. Όμως τα πράγματα έχουν αλλάξει. Πολλοί περισσότεροι νέοι σπουδάζουν σήμερα απ' ότι παλαιότερα σε ανώτερο επίπεδο. Και επιπλέον, τα ελληνικά ΑΕΙ στην πλειοψηφία, τους προσφέρουν σπουδές που δεν έχουν ικανοποιητική αντιστοίχιση με τις ανάγκες της σύγχρονης πραγματικότητας. Παράγουν πολλούς γιατρούς, οδοντίατρους, φιλόλογους, ιστορικούς, θεολόγους, δικηγόρους, χημικούς, φαρμακοποιούς, κλπ., που πολύ δύσκολα βρίσκουν μια θέση στο χλωμό ήλιο της σημερινής αγοράς εργασίας. Το ελληνικό εκπαιδευτικό σύστημα είναι μια μηχανή υπερπαραγωγής ανέργων.

Σε έκθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής⁶⁴ αναφέρεται ότι "ένας στους τρεις αποφοίτους ΑΕΙ στην Ελλάδα είναι άνεργος, ότι η ανεργία στους πτυχιούχους τριτοβάθμιας εκπαίδευσης στη χώρα μας είναι υπερδιπλάσια από το μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης και ότι η Ελλάδα είναι η μόνη χώρα όπου οι δείκτες της ανεργίας επιδεινώνονται όσο υψηλότερο είναι το επίπεδο της εκπαίδευσης".

⁶⁴ Από την επιστημονική ομάδα του καθηγητή Θεόδωρου Κατσανέβα και την Career Gate Test (www.careergatetest.com)

Γι' αυτό και είναι άμεσα αναγκαίο είναι να αναμορφωθούν τα προγράμματα σπουδών των ΑΕΙ στα πλαίσια των σύγχρονων τάσεων της οικονομίας, χωρίς αυτό να σημαίνει ότι θα εγκαταλειφθούν οι ανθρωπιστικές σπουδές που πρέπει να εμπεριέχονται σε όλα τα τμήματα των τμημάτων ΑΕΙ και ΤΕΙ. Επίσης, χρειάζεται ριζική αναβάθμιση και εκσυγχρονισμός της επαγγελματικής εκπαίδευσης, της συνεχιζόμενης κατάρτισης και κυρίως του επαγγελματικού προσανατολισμού, σε συνδυασμό με την κατάρτιση ενός αξιόπιστου επίσημου χάρτη αναγκών της αγοράς εργασίας, στο σύνολο και στις επιμέρους περιφέρειες της χώρας. Η Πολιτεία έχει χρέος να προειδοποιεί - χωρίς να ποδηγετεί τους νέους και τους γονείς, ότι η μαζική επιλογή κορεσμένων εκπαιδευτικών κατευθύνσεων, όπως λ.χ. του γιατρού, του δικηγόρου, του φιλόλογου, του θεολόγου, του ιστορικού, του δημοσιογράφου, κλπ., οδηγεί στην ανεργία ή στην ετεροαπασχόληση.

Παράλληλα, πρέπει να αποκλείεται η δημιουργία νέων Πανεπιστημιακών κατευθύνσεων που συνδέονται με κορεσμένα επαγγέλματα τα οποία στην πράξη εξυπηρετούν τους διδάσκοντες και όχι τους διδασκόμενους. Κάτι που συνέβαινε μέχρι το πρόσφατο παρελθόν, όπως φαίνεται από τα πολλά νέα προπτυχιακά και κυρίως μεταπτυχιακά τμήματα που δημιουργήθηκαν για σε απίθανες μονοσήμαντες ειδικότητες, με ελάχιστο ή μηδενικό αντίκρισμα στην αγορά. Αλλά οι νέοι μας οφείλουν να βρίσκονται ένα βήμα ποιά μπροστά από την Πολιτεία, αφού το όλο θέμα εδώ αφορά το προσωπικό τους μέλλον. Το οποίο πρέπει να προετοιμάζουν με σύνεση, αυτογνωσία, γνώση της αγοράς εργασίας και συνεκτίμηση επιμέρους δεδομένων και βημάτων που αναφέρθηκαν ποιά πάνω. Και να μην ξεχνούν ότι, το μέλλον ανήκει σε αυτούς που το προετοιμάζουν σωστά⁶⁵.

⁶⁵ Κατσανέβας Θεόδωρος, 2007, Επαγγέλματα του μέλλοντος και του παρελθόντος. Εκδόσεις Πατάκη.

Στο μέρος αυτό γίνεται προσπάθεια ανάπτυξης του σχεδίου της έρευνας.

« Μεθοδολογία επιστημονικής έρευνας ή ΜΕΕ , ονομάζεται η επιστήμη που μελετά και ερευνά μεθοδικά, ενεργητικά, επίμονα και συστηματικά κάθε μορφή γνώσης, βάσει εμπειρικών δεδομένων που την επαληθεύουν και την γενικεύουν ως αλήθεια».

Ως “μέθοδος” της επιστημονικής έρευνας, θεωρείται ένα ειδικό σύστημα κανόνων βάσει των οποίων οργανώνονται οι διαδικασίες για την απόκτηση νέων γνώσεων, που στοχεύουν στην πρακτική αναδιάρθρωση της πραγματικότητας, στην απάντηση των ερωτημάτων και στην λύση των προβλημάτων.

Κεφάλαιο 5^ο - Ο σχεδιασμός της έρευνας

5.1 Στόχος της έρευνας

Η εργασία αυτή είναι το αποτέλεσμα της έρευνας που διεξήχθη στο ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας απευθυνόμενη στους φοιτητές των τμημάτων του. Αντικείμενο μελέτης είναι η αποσαφήνιση των παραγόντων που επηρεάζουν τις επιλογές σπουδών/επαγγελματικές των νέων- φοιτητών.

Στόχος της συγκεκριμένης έρευνας είναι η απεικόνιση των απόψεων των φοιτητών του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας για τους παράγοντες εκείνους που κυρίως επηρέασαν την επιλογή τους για την εισαγωγή στη τριτοβάθμια εκπαίδευση.

Η έρευνα αυτή διερευνά τις απόψεις των φοιτητών κατά τη διάρκεια των σπουδών τους στο ΤΕΙ αλλά και τους τελειόφοιτους φοιτητές και πως εκείνοι αντιλαμβάνονται την μετέπειτα των σπουδών τους πραγματικότητα. Ζητείται, λοιπόν, να απαντήσουν σε ερωτήσεις όπως:

- Ποια κατεύθυνση και ποιο επιστημονικό πεδίο είχαν διαλέξει;
- Ποιό είναι το μορφωτικό και επαγγελματικό προφίλ των γονιών;
- Πώς οι φοιτητές πήραν την απόφαση να φοιτήσουν στις σχολές επιλογής τους;

- Αν το αντικείμενο των σπουδών τους είναι συναφές με αυτό της προτίμησής τους;
- Ποιοι παράγοντες επηρέασαν τις επιλογές των φοιτητών;
- Ποιος ήταν ο ρόλος της οικογένειας και του περιβάλλοντος στη διαδικασία της λήψης της απόφασης του φοιτητή;
- Ποια κριτήρια τους παρακίνησαν να επιλέξουν την κατεύθυνση σπουδών / επαγγέλματος;

5.2 Συνοπτικά για το ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας

Το Τεχνολογικό Εκπαιδευτικό Ίδρυμα Δυτικής Ελλάδας ιδρύθηκε το 2013 μετά από την συγχώνευση του Τ.Ε.Ι. Πάτρας και του Τ.Ε.Ι. Μεσολογγίου. Η έδρα του Τ.Ε.Ι. Δ. Ελλάδας είναι η Πάτρα και αποτελείται από τέσσερις (4) σχολές και δέκα τρία (13) τμήματα μοιρασμένα σε έξι (6) πόλεις τις περιφέρειας Δ. Ελλάδας. Από το 2001 (ν. 1268/1982, 1404/1983, 2817/2000, 2916/2001, 3549/2007, 4009/2011, 4071/2012, 4076/2012 κ.α.) τα ΤΕΙ έγιναν Ανώτατα Εκπαιδευτικά Ιδρύματα (Α.Ε.Ι.).

Οι Σχολές και τα τμήματα που το απαρτίζουν είναι :

Η σχολή Τεχνολογίας Γεωπονίας και Τεχνολογίας Τροφίμων και Διατροφής με 2 τμήματα :το τμήμα Τεχνολογίας Αλιείας και Υδατοκαλλιεργειών & το τμήμα Τεχνολόγων Γεωπόνων

Η σχολή Διοίκησης και Οικονομίας στην οποία λειτουργούν : δύο τμήματα Διοίκησης Επιχειρήσεων, το τμήμα Λογιστικής και Χρηματοοικονομικής & το τμήμα Διοίκησης, Οικονομίας και Επικοινωνίας Πολιτιστικών και Τουριστικών Μονάδων

Η σχολή Επαγγελματιών Υγείας και Πρόνοιας με τα τμήματα Λογοθεραπείας, Νοσηλευτικής & Φυσικοθεραπείας.

Και τέλος, η σχολή Τεχνολογικών Εφαρμογών όπου υπάρχουν το τμήμα Ηλεκτρολόγων Μηχανικών, το τμήμα Μηχανολόγων Μηχανικών, το τμήμα Πολιτικών Μηχανικών και το τμήμα Μηχανικών Πληροφορικής.

5.3 Μεθοδολογία της Έρευνας

Η συλλογή των πληροφοριών έγινε με τη χρήση ερωτηματολογίου ως επί το πλείστον κλειστών ερωτήσεων (κάθε ερώτηση είχε προτεινόμενες απαντήσεις) από ένα δείγμα 230 φοιτητών του Τεχνολογικού ιδρύματος. Η ανάλυση έγινε με τη χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS και του προγράμματος διαχείρισης φύλλων εργασίας Excel.

Η μέθοδος επιλογής του δείγματος ήταν η απλή τυχαία δειγματοληψία, με σκοπό να μην αλλοιωθεί η αντιπροσωπευτικότητα του πληθυσμού τηρώντας παράλληλα τους κανόνες και τους περιορισμούς της στατιστικής αξιοπιστίας και εγκυρότητας. Η παρούσα έρευνα, για να διασφαλίσει την ποιότητα και το κύρος της, ακολούθησε συγκεκριμένες στρατηγικές, οι οποίες στόχο είχαν την ικανοποίηση των κριτηρίων ερευνητικής συνέπειας, και την ανάλυση της ερευνητικής διαδικασίας στον αναγνώστη για να είναι ικανός να κάνει αξιόλογη κριτική σε ότι αφορά στην εγκυρότητα και αξιοπιστία της έρευνας.

Πιο συγκεκριμένα, διασφαλίστηκε η σωστή μεταβίβαση των απαντήσεων από τα ερωτηματολόγια στο φύλλο του excel. Οι ερωτήσεις είναι κλειστού τύπου και η ανάλυση που ακολουθήθηκε είναι ποσοτική. Το δείγμα προέρχεται από το στόχο-πληθυσμό της έρευνας και αυτό εξασφαλίστηκε με το να δοθούν ερωτηματολόγιο στο χώρο του Πανεπιστημίου και της διευκρίνησης ότι αφορά μόνο φοιτητές του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας. Ωστόσο, αυτός ο περιορισμός στους φοιτητές του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας, ίσως να μας κάνει πιο καχύποπτους στην γενίκευση των αποτελεσμάτων.

Λόγω της χρήσης της απλής τυχαίας δειγματοληψίας το δείγμα μπορεί να αφήνει περιοχές του πληθυσμού ακάλυπτες και τίποτε δεν εξασφαλίζει ότι υπάρχει αντιπροσωπευτικότητα ως προς τα χαρακτηριστικά που μας ενδιαφέρουν. Η μέθοδος παρουσιάζει ευκολία καθώς τα περισσότερα προγράμματα στατιστικής επεξεργασίας στον Η/Υ προϋποθέτουν ότι τα προς επεξεργασία δεδομένα προέρχονται από α.τ.δ., και με αυτή την προϋπόθεση υπολογίζονται τα σφάλματα εκτίμησης.

Γι' αυτό οι ερευνήτριες αναφέρουν , σε αυτό το σημείο, ότι το δείγμα δε μπορεί να θεωρηθεί πλήρως αντιπροσωπευτικό, τα συμπεράσματα και οι γενικεύσεις ίσως θα πρέπει να εξεταστούν υπό το πρίσμα κάποιας επιφύλαξης.

5.4 Το ερωτηματολόγιο

Το ερωτηματολόγιο συντάχθηκε με στόχο την ικανοποιητική κάλυψη του ερευνητικού θέματος, είναι ιδιαίτερα σύντομο ώστε να διευκολύνεται η συμπλήρωσή του και να υπάρχει αρκετή ανταπόκριση από τους φοιτητές. Το ερωτηματολόγιο χωρίζεται σε 3 ενότητες. Οι ερωτήσεις της πρώτης ενότητας αφορούν τα γενικά χαρακτηριστικά των φοιτητών και αποτελείται από τέσσερις (4)ερωτήσεις οι τρεις (3) εκ των οποίων ανοικτές (χωρίς προτεινόμενες απαντήσεις, αλλά με κενό χώρο για συμπλήρωσή τους από τους ίδιους τους ερωτώμενους) . Η δεύτερη ενότητα αφορά το οικογενειακό μορφωτικό και κοινωνικό επίπεδο αποτελούμενη από πέντε (5) ερωτήσεις κλειστού τύπου. Η τρίτη ενότητα ασχολείται με τις επιδόσεις και τις εκπαιδευτικές επιλογές των ερωτούμενων φοιτητών με δέκα πέντε (15) από τις ερωτήσεις να απευθύνονταν στον συνολικό πληθυσμό των φοιτητών (σε όλους τους φοιτητές του πανεπιστημίου).

Πιο συγκεκριμένα, οι ενότητες αυτές αναφέρονταν:

- Στο βαθμό επιρροής διαφόρων παραγόντων στην επιλογή των φοιτητών
- Στο ρόλο που έπαιξαν οι γονείς και το μορφωτικό επίπεδο αυτών στην επιλογή των φοιτητών
- Στα κριτήρια επιλογής γνωστικού πεδίου τριτοβάθμιας εκπαίδευσης
- Στην ανάλυση συμπεριφοράς των μαθητών κατά την αντιμετώπιση μεταλυκειακών σπουδών μέσω κατάλληλου υποδείγματος

Η πλειοψηφία των ερωτήσεων είναι κλειστού τύπου που δίνουν διαβάθμιση απαντήσεων με βάση την πεντάβαθμη κλίμακα Likert: 1=Καθόλου, 2= Λίγο, 3=Αρκετά, 4= Πολύ, 5=Πάρα πολύ. Ερωτήσεις με ονομαστικές μεταβλητές τύπου: Ναι/ Όχι εμφανίζονται στην τελευταία ενότητα, ενώ υπάρχουν μια ερώτηση επιλογής δύο απαντήσεων μεταξύ περισσότερων προτεινόμενων εναλλακτικών απαντήσεων.

Κατά την κατάρτιση του ερωτηματολογίου, θεωρήθηκε αναγκαία μια μικρή εισαγωγή και ανάλυση του σκοπού της έρευνας για την άμεση ενημέρωση των ερωτηθέντων. Δόθηκε ιδιαίτερη προσοχή στην διατύπωση των ερωτήσεων και των προτεινόμενων απαντήσεων ώστε να είναι κατανοητές και εύστοχες. Συγκεκριμένα, σχετικά με τις προτεινόμενες επιλογές απαντήσεων εξαντλήθηκαν όλες οι πιθανές απαντήσεις,

φροντίζοντας να μην υπάρχει επικάλυψη. (Το ερωτηματολόγιο παρατίθεται στο παράρτημα).

5.5 Στατιστική Ανάλυση των Δεδομένων

Η κωδικοποίηση των δεδομένων έγινε αμέσως μετά τη συλλογή τους. Η τυποποίηση είναι χρήσιμη για την ανάλυση και την παρουσίαση των αποτελεσμάτων. Έγινε η εισαγωγή των απαντήσεων σε μεταβλητές με τη χρήση του στατιστικού πακέτου SPSS (IBM SPSS Statistics 22) και ακολούθησε η ανάλυση με άντληση των αποτελεσμάτων μέσω των κλασικών στατιστικών μεθόδων.

Πιο συγκεκριμένα τα βήματα που έγιναν είναι τα εξής:

- Καταχώρηση των δεδομένων.
- Έλεγχος των δεδομένων, για την αξιόπιστη καταχώρησή τους στο στατιστικό πρόγραμμα.
- Διενέργεια στατιστικών ελέγχων.
- Ανάλυση και μελέτη των αποτελεσμάτων (πίνακες συχνοτήτων, πίνακες διμεταβλητών συχνοτήτων- crosstabs, έλεγχος χ^2).
- Ανάπτυξη των αποτελεσμάτων.

Το S.P.S.S. (Statistical Package for Social Sciences) είναι ένα στατιστικό πακέτο που έχει πολλές δυνατότητες όσον αφορά την επεξεργασία και παρουσίαση των δεδομένων μιας επιστημονικής έρευνας αλλά και μεγάλη αξιοπιστία.

Κεφάλαιο 6^ο Ανάλυση των Δεδομένων – Αποτελέσματα

Την ολοκλήρωση της διεξαγωγής μιας έρευνας ακολουθεί η σύνταξη του κειμένου, το οποίο περιλαμβάνει περιληπτικά την όλη διαδικασία και καταλήγει στα σημαντικότερα συμπεράσματα τα οποία προκύπτουν από αυτήν.

6.1 Γενικά Χαρακτηριστικά

Φύλο

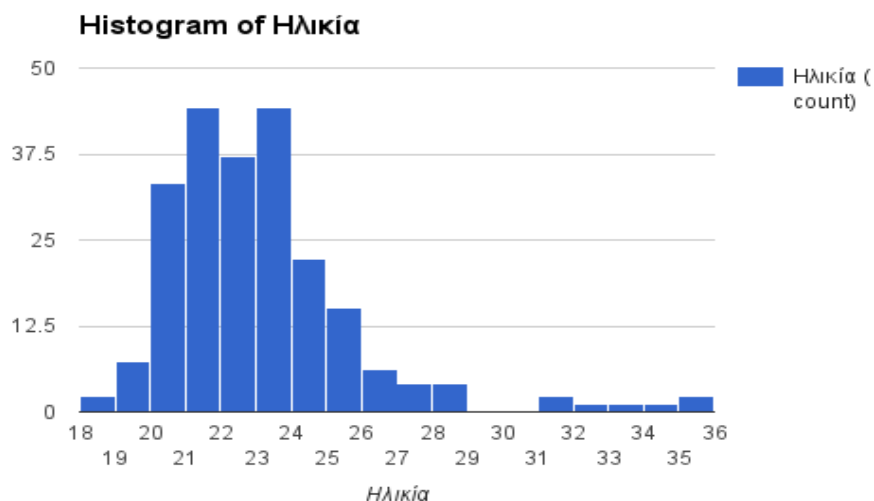
Διάγραμμα 1: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σε σχέση με το φύλο τους



Πίνακας 1: Κατανομή των απαντήσεων σε σχέση με το φύλο τους.		
Φύλο	Συχνότητα	Ποσοστό
Αντρας	52	22.5%
Γυναίκα	178	77.1%

Στην ερώτηση για το φύλο του ερωτώμενου η πλειοψηφία των φοιτητών(77,1%) απάντησε ότι είναι γυναίκες.

Διάγραμμα 2: Ιστόγραμμα της ηλικίας των ερωτηθέντων



Η ηλικία των φοιτητών του ΤΕΙ που κλήθηκαν να απαντήσουν το ερωτηματολόγιο κυμαίνεται από 18-36 ετών , με ιδιαίτερη συχνότητα μεταξύ των 20-24 ετών.

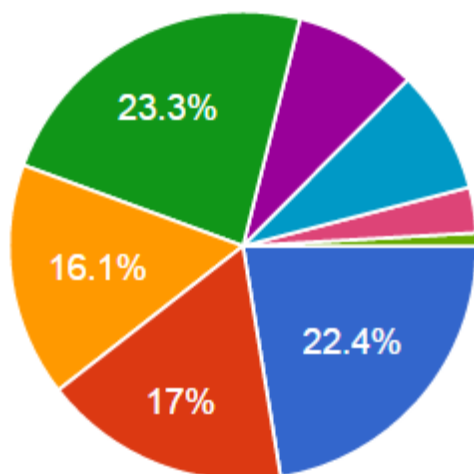
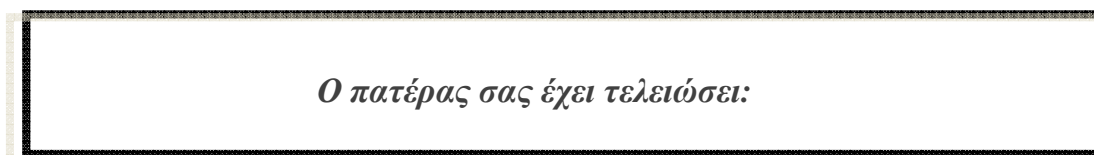
6.2 Οικογενειακό, μορφωτικό και κοινωνικό επίπεδο

Ανεξάρτητα από την κοινωνική - οικονομική θέση και το μορφωτικό επίπεδό τους, οι γονείς ασκούν σημαντική επιρροή στην επιλογή του επαγγέλματος των παιδιών τους. Ιδιαίτερα στην ελληνική πραγματικότητα, η επίδραση της οικογένειας στην επιλογή επαγγέλματος του εφήβου, είναι σχεδόν πάντα δεδομένη.

Ο Κιντής (1980)⁶⁶ παρατήρησε ότι οι περισσότεροι Έλληνες γονείς, που δεν κατέχουν επιστημονικά επαγγέλματα, φιλοδοξούν να δουν τα παιδιά τους επιστήμονες. Αποδίδει μάλιστα την αιτία – κίνητρο στο ότι οι ίδιοι δεν μπόρεσαν να δοκιμάσουν τα αγαθά της παιδείας.

Διάγραμμα 3:

Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σε σχέση με το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα των ερωτηθέντων



Πίνακας 2: Κατανομή των απαντήσεων σε σχέση με το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα των ερωτηθέντων

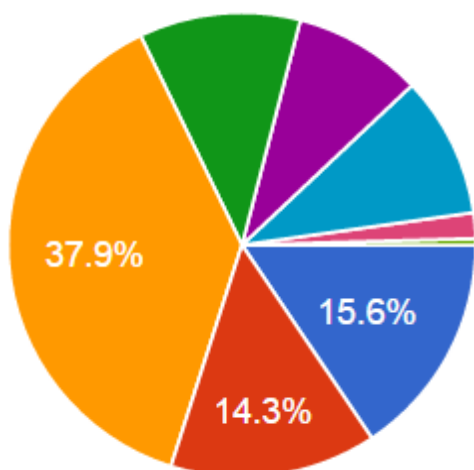
Επίπεδο	Συχνότητα	Ποσοστό
Δημοτικό	50	22.4%
Γυμνάσιο	38	17%
Γενικό Λύκειο	36	16.1%
Τεχνικό Λύκειο	52	23.3%
ΑΕΙ	19	8.5%
ΑΤΕΙ	19	8.5%
Μεταπτυχιακό	7	3.1%
Διδακτορικό	2	0.9%

⁶⁶ Κιντής, Α. (1980) Η ανώτατη παιδεία στην Ελλάδα, Αθήνα, Gutenberg.

Παρατηρούμε από τις απαντήσεις των φοιτητών του ΤΕΙ ότι η πλειοψηφία των πατεράδων των ερωτώμενων έχουν φτάσει μέχρι την δευτεροβάθμια εκπαίδευση και σχεδόν το ¼ αυτών έχει τελειώσει την πρωτοβάθμια εκπαίδευση. Άρα, όπως υποστηρίζει ο Φίλιας (1980) η ελληνική οικογένεια καθοδηγεί τα παιδιά προς την τριτοβάθμια εκπαίδευση καθώς έχει επικρατήσει μια στάση εχθρική απέναντι σε κάθε «μουντζούρικη» μορφή εργασίας.

Η μητέρα σας έχει τελειώσει:

Διάγραμμα 4: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σε σχέση με το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας των ερωτηθέντων



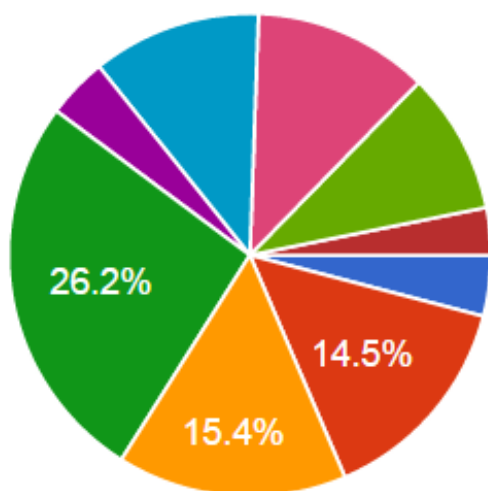
Πίνακας 3: Κατανομή των απαντήσεων σε σχέση με το μορφωτικό επίπεδο της μητέρας των ερωτηθέντων

Επίπεδο	Συχνότητα	Ποσοστό
Δημοτικό	35	15.6%
Γυμνάσιο	32	14.3%
Γενικό Λύκειο	85	37.9%
Τεχνικό Λύκειο	25	11.2%
ΑΕΙ	20	8.9%
ΑΤΕΙ	22	9.8%
Μεταπτυχιακό	4	1.8%
Διδακτορικό	1	0.4%

Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο των μητέρων των ερωτώμενων είναι πιο υψηλό από αυτό των πατεράδων σε επίπεδο δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, ενώ παρατηρείται ότι απόφοιτοι τριτοβάθμιας εκπαίδευσης είναι ένα μικρό ποσοστό των μητέρων των φοιτητών, ενισχύοντας την αντίληψη για το ενδιαφέρον των γονέων για ανώτερη μόρφωση των παιδιών τους που ίσως οφείλεται στην επιθυμία τους να δουν τα παιδιά τους να αποκτούν όσα οι ίδιοι δεν απέκτησαν.

Ποιο είναι το επάγγελμα του πατέρα σας;

Διάγραμμα 5: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σε σχέση με το επάγγελμα του πατέρα των ερωτηθέντων



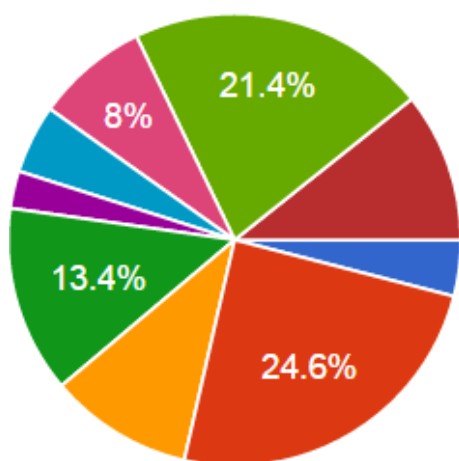
Πίνακας 4: Κατανομή των απαντήσεων σε σχέση με το επάγγελμα του πατέρα των ερωτηθέντων

Επάγγελμα	Συχνότητα	Ποσοστό
Επιχειρηματίας	9	4.1%
Ιδιωτικός υπάλληλος	32	14.5%
Δημόσιος υπάλληλος	34	15.4%
Ελεύθερος Επαγγελματίας	58	26.2%
Εργάτης	9	4.1%
Αγρότης	25	11.3%
Συνταξιούχος	26	11.8%
Ανεργος	21	9.5%
Άλλο	7	3.2%

Από τα στοιχεία προκύπτει ότι το 26,2% των φοιτητών του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας προέρχονται από οικογένειες όπου ο πατέρας είναι Ελεύθερος Επαγγελματίας, στο ίδιο περίπου ποσοστό (14,5 % και 15,4% αντίστοιχα) είναι Ιδιωτικοί και Δημόσιοι υπάλληλοι και (αντίστοιχα 11,3% και 11,8%) Αγρότες και Συνταξιούχοι. Μικρότερα ποσοστά καταλαμβάνουν εργασίες όπως Επιχειρηματίες, Εργάτες και Ανεργοί.

Ποιο είναι το επάγγελμα της μητέρας σας;

Διάγραμμα 6: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σε σχέση με το επάγγελμα της μητέρας των ερωτηθέντων.



Πίνακας 5: Κατανομή των απαντήσεων σε σχέση με το επάγγελμα της μητέρας των ερωτηθέντων

Επάγγελμα	Συχνότητα	Ποσοστό
Επιχειρηματίας	9	4%
Ιδιωτικός υπάλληλος	55	24.6%
Δημόσιος υπάλληλος	23	10.3%
Ελεύθερος Επαγγελματίας	30	13.4%
Εργάτης	6	2.7%
Αγρότης	11	4.9%
Συνταξιούχος	18	8%
Άνεργος	48	21.4%
Άλλο	24	10.7%

Σχετικά με το επάγγελμα της μητέρας των φοιτητών, φαίνεται πως οι περισσότερες μητέρες είτε απασχολούνται στον ιδιωτικό τομέα (24,6%), είτε είναι άνεργες (21,4%). Δημόσιοι υπάλληλοι και ελεύθεροι επαγγελματίες ακολουθούν με ποσοστά 10,3% και 13,4 % αντίστοιχα, ενώ λιγότερες μητέρες είναι συνταξιούχοι, αγρότες και επιχειρηματίες.

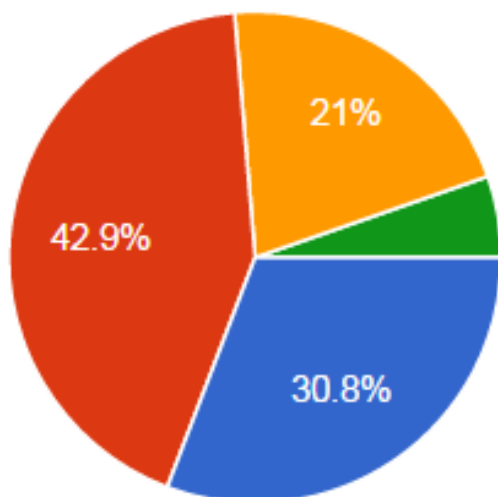
Τα αποτελέσματα δεν έρχονται σε αντίθεση με νεότερες διαπιστώσεις όπου τα παιδιά που εμφανίζουν μεγαλύτερες πιθανότητες να εισαχθούν στην ανώτατη εκπαίδευση, είναι αυτά που οι γονείς τους κατέχουν πανεπιστημιακό πτυχίο ή πτυχίο ανώτερης σχολής. Ακόμη, ασκούν ελεύθερο επάγγελμα ή είναι διοικητικά στελέχη ή εκπαιδευτικοί, έχουν σταθερή εργασία και, συνήθως, εργάζονται στο δημόσιο, ή τουλάχιστον ο πατέρας έχει σταθερή εργασία στο δημόσιο και η μητέρα, είναι μορφωμένη και ασχολείται με τα οικιακά (Κασσωτάκης 1988).

Το κοινωνικό - οικονομικό επίπεδο της οικογένειας έχει άμεση και έμμεση επίδραση στις επαγγελματικές φιλοδοξίες και επιδόσεις των παιδιών. Συσχετίζοντας το

οικογενειακό εισόδημα με την επίδοση των μαθητών ο Κασσωτάκης (1981α)⁶⁷, διαπίστωσε ότι, όσο υψηλότερο είναι το οικογενειακό εισόδημα τόσο υψηλότεροι είναι και οι μέσοι όροι επίδοσης. Το εισόδημα, όμως, βρίσκεται σε άμεση σχέση με το επίπεδο μόρφωσης αλλά και με το επάγγελμα των γονέων.

Διάγραμμα 7: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σε σχέση με το εισόδημα.

Ποιο είναι το Ετήσιο οικογενειακό εισόδημα;



Πίνακας 6: Κατανομή των απαντήσεων σε σχέση με το ετήσιο οικογενειακό εισόδημα

Εισόδημα	Συχνότητα	Ποσοστό
κάτω από 10000	69	30.8%
10000-20000	96	42.9%
20000-30000	47	21%
πάνω από 30000	12	5.3%

Το ετήσιο εισόδημα των οικογενειών των ερωτηθέντων φοιτητών κυμαίνεται σε κάτω από 10.000 ευρώ για το 30,8% του πληθυσμού και 10.000-20.000 ευρώ για το 42,9%.

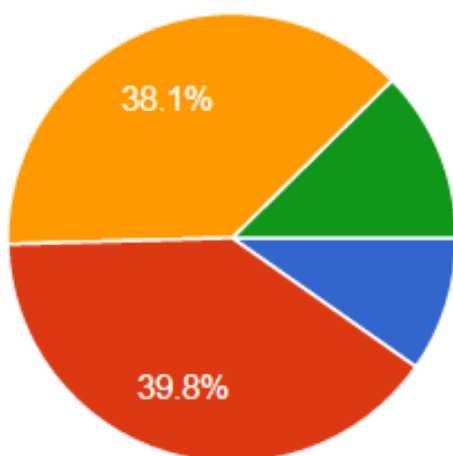
Το 21% κατέχουν οικογένειες με πάνω από 20.000 ευρώ εισόδημα αλλά κάτω από 30.000 ευρώ ,ενώ πάνω από 30.000 ευρώ ετήσιο οικογενειακό εισόδημα αντιστοιχεί στο 5,3% των οικογενειών. Παρατηρούμε πως οι φοιτητές του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας προέρχονται από χαμηλόμισθες ως επί τον πλείστον οικογένειες.

⁶⁷ Κασσωτάκης, Μ. (1981) Η επίδοση των μαθητών μέσης εκπαίδευσης σε σχέση με το επάγγελμα και το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα, το οικογενειακό εισόδημα και την περιοχή έδρας του σχολείου τους, Εργαστήριο Πειραματικής Παιδαγωγικής Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα.

6.3 Επιδόσεις και εκπαιδευτικές επιλογές

Ποιός ήταν ο μέσος όρος της βαθμολογίας σας στην Γ΄ Λυκείου;

Διάγραμμα 8: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σε σχέση με το μέσο όρο της βαθμολογίας στη Γ΄ λυκείου



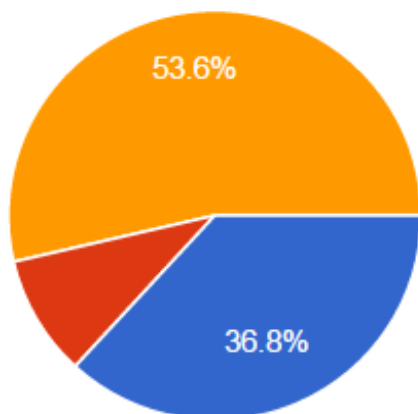
Πίνακας 7: Κατανομή των απαντήσεων σε σχέση με το μέσο όρο της βαθμολογίας στη Γ΄ λυκείου

Βαθμός	Συχνότητα	Ποσοστό
10-12,9	22	9.7%
13-15,9	90	39.8%
16-17,9	86	38.1%
18-20	28	12.4%

Από τα ευρήματα, ενδιαφέρον έχει ο μέσος όρος των συμμετεχόντων στην τελευταία τάξη του Λυκείου, όπου σχεδόν το 40% έχει βαθμό από 13- 15,9, ενώ περίπου το ίδιο ποσοστό (38,1%) βλέπουμε να έχουν και εκείνοι με βαθμό 16-17,9. Ένα ικανοποιητικό ποσοστό 12,4% δήλωσε ότι ο μέσος όρος του ήταν ανάμεσα στο 18-20 και μόνο το 9,7% αντιστοιχεί σε βαθμό 10-12,9.

Ποια κατεύθυνση είχατε ακολουθήσει;

Διάγραμμα 9: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σε σχέση με την κατεύθυνση επιλογής.



Πίνακας 8: Κατανομή των απαντήσεων σε σχέση με την κατεύθυνση επιλογής.

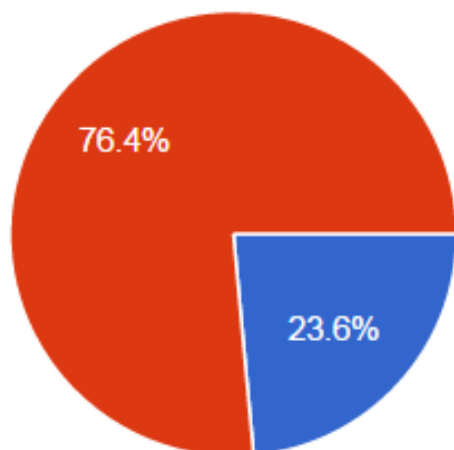
Κατεύθυνση	Συχνότητα	Ποσοστό
Θεωρητική	81	36.8%
Θετική	21	9.5%
Τεχνολογική	118	53.6%

Πάνω από τους μισούς φοιτητές προέρχονται από την τεχνολογική κατεύθυνση με ποσοστό 53,6%, 81 φοιτητές από την θεωρητική και 21 από την θετική κατεύθυνση.

Διάγραμμα 10: Γραφική παράσταση της κατανομής των

Η σχολή που περάσατε ήταν η πρώτη σας επιλογή ;

απαντήσεων σε σχέση με το αν η σχολή ήταν η πρώτη τους επιλογή



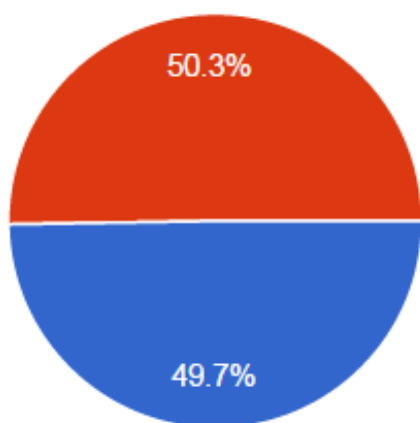
Πίνακας 9: Κατανομή των απαντήσεων σε σχέση με το αν η σχολή ήταν η πρώτη τους επιλογή

Απάντηση	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	53	23.6%
Όχι	172	76.4%

Αναφορικά με το ερώτημα αν η σχολή που σπουδάζουν ήταν στις πρώτες προτιμήσεις τους, το 23,6% απάντησε πως εντάσσονταν στις πρώτες, ενώ η συντριπτική πλειοψηφία (76,4%) δηλώνει πως η σχολή που σπουδάζει είναι τυχαία επιλογή.

Διάγραμμα 11: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σε σχέση με τη συνάφεια του αντικειμένου του αντικειμένου

Αν όχι , είναι συναφής με το αντικείμενο στο οποίο αρχικά θέλατε να απασχοληθείτε ;



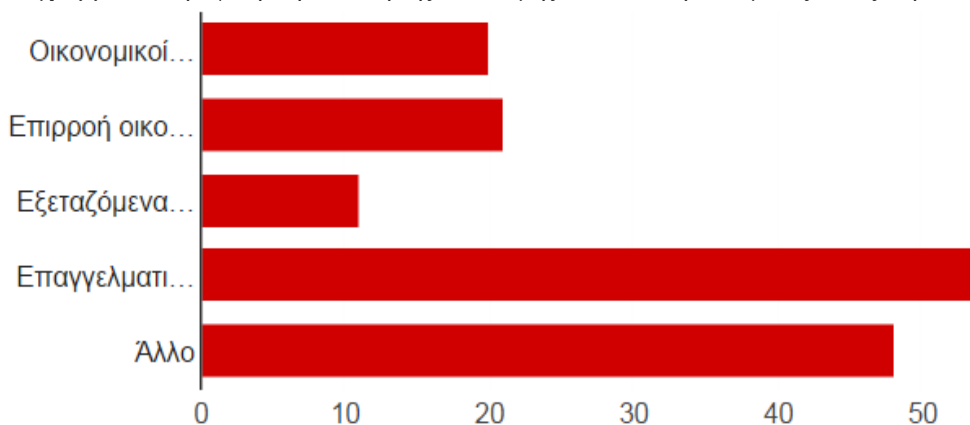
Πίνακας 10:Κατανομή των απαντήσεων σε σχέση με τη συνάφεια του αντικειμένου

Απάντηση	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	95	49.7%
Όχι	96	50.3%

Στην ερώτηση σχετικά με την συνάφεια των σπουδών με το αντικείμενο προτίμησης των φοιτητών, οι απόψεις είναι διχασμένες. Κατά έναν φοιτητή υπερτερούν οι αρνητικές απαντήσεις, ενώ θεωρούμε ενθαρρυντικό το γεγονός ότι εφόσον η σχολή που παρακολουθεί η πλειοψηφία δεν ήταν η αρχική της επιλογή τουλάχιστον για τους μισούς φοιτητές παραμένει στα πλαίσια των ενδιαφερόντων τους.

**Αν Όχι και γιατί επιλέξατε να παρακολουθήσετε τη συγκεκριμένη
σχολή, γιατί συνέβη αυτό;**

Διάγραμμα 12: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων με τις αιτίες παρακολούθησης



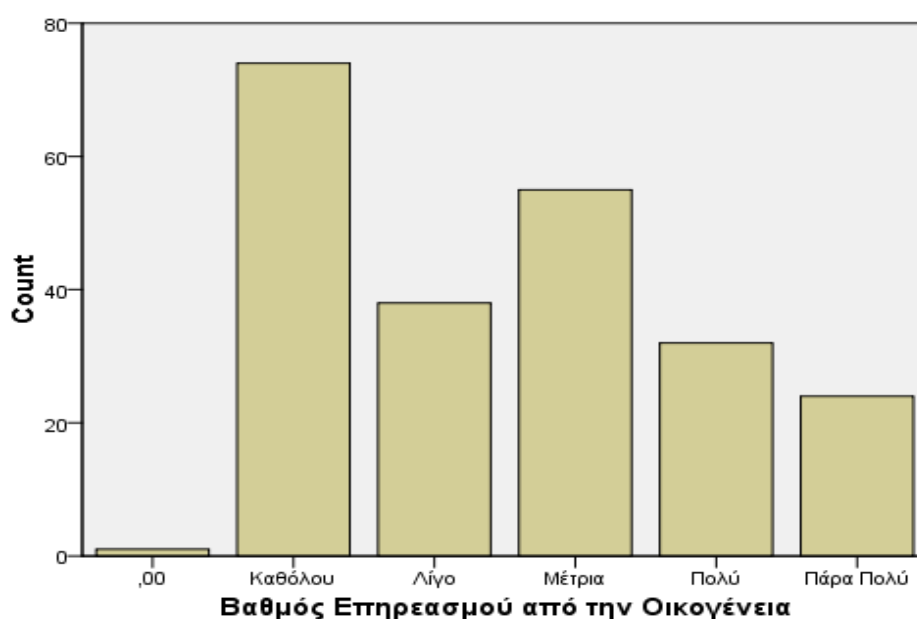
Πίνακας 11: Κατανομή των απαντήσεων με τις αιτίες παρακολούθησης		
Αιτίες επιλογής	Συχνότητα	Ποσοστό
Οικονομικοί λόγοι	20	14.9%
Επιρροή οικογένειας	21	15.7%
Εξεταζόμενα μαθήματα	11	8.2%
Επαγγελματική αποκατάσταση	54	40.3%
Άλλο	48	35.8%

Η επαγγελματική αποκατάσταση δηλώνουν το μεγαλύτερο ποσοστό (40,3%) των φοιτητών πως ήταν ο λόγος που επέλεξαν να παρακολουθήσουν την συγκεκριμένη σχολή του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας. Άλλοι λόγοι, εκτός των οικονομικών με ποσοστό 14,9%, την επιρροή της οικογένειας με 15,7% και τα εξεταζόμενα μαθήματα 8,2% οδήγησαν το 35,8% στην επιλογή του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας.

Πόσο σας επηρέασαν στην επιλογή επαγγέλματος/σχολής οι παρακάτω παράγοντες;

- **Οικογένεια**

Διάγραμμα 13: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από την οικογένεια



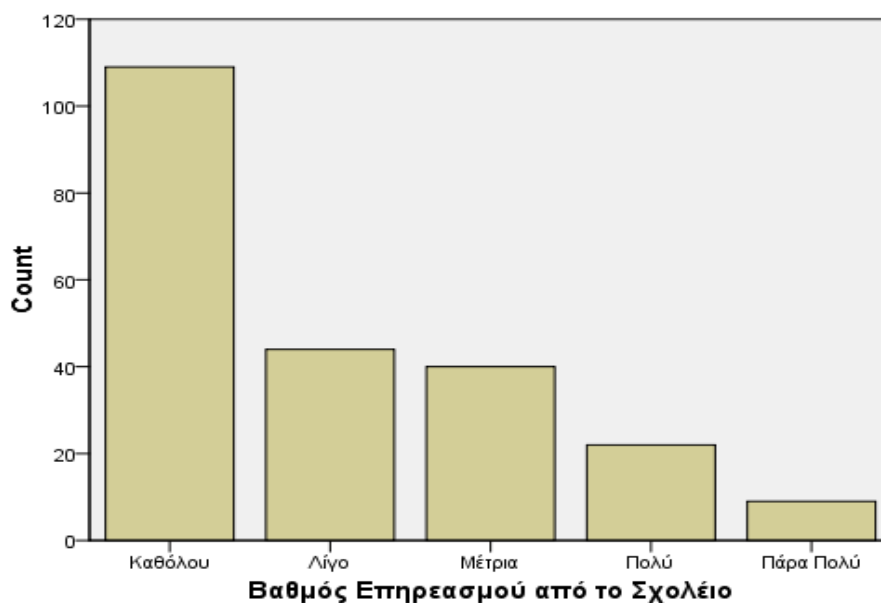
Πίνακας 12: Κατανομή των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από την οικογένεια

Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου: 1	74	33%
2	39	17.4%
3	55	24.6%
4	32	14.3%
Πάρα πολύ : 5	24	10.7%

Η οικογένεια, σύμφωνα με τα αποτελέσματα, φαίνεται να μην επηρέασε καθόλου το 33% των ερωτηθέντων ,λίγο επηρέασε το 17,4% ποσοστό των φοιτητών , “Αρκετά” το 24,6% , “Πολύ” το 14,3% και “Πάρα πολύ” το 10,7 % των φοιτητών. Συνολικά λοιπόν, πάνω από τους μισούς φοιτητές (50,4%) θεωρούν πως η οικογένεια δεν είχε κάποια επιρροή στην απόφασή τους.

- **Σχολείο**

Διάγραμμα 14: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από το σχολείο



Πίνακας 13:Κατανομή των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από το σχολείο

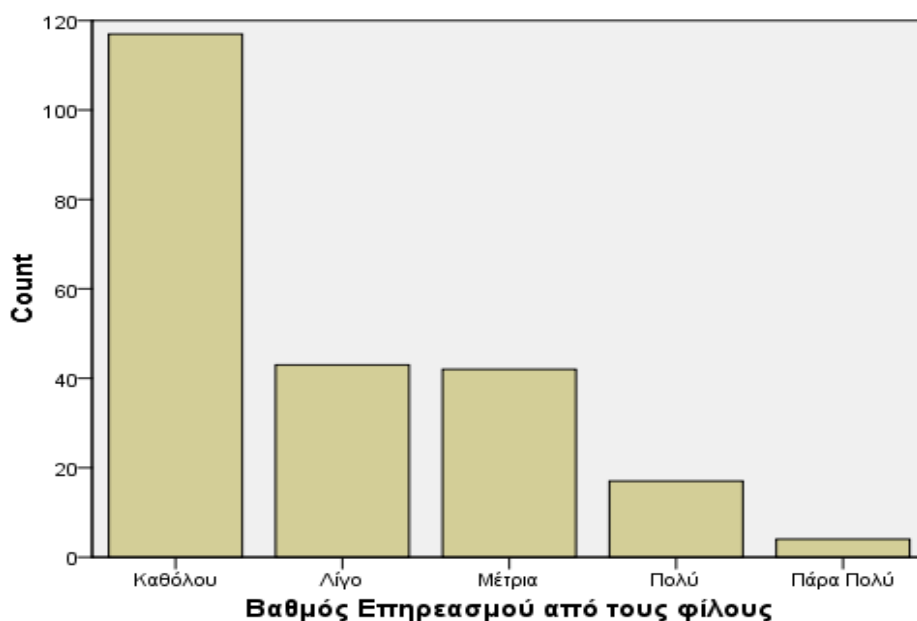
Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου : 1	109	48.4%
2	44	19.6%
3	41	18.2%
4	22	9.8%
Πάρα πολύ : 5	9	4%

Διαπιστώνεται πως το σχολείο δεν έχει παίξει ιδιαίτερο ρόλο στην επιλογή σχολής των φοιτητών. Πιο συγκεκριμένα, σχεδόν οι μισοί φοιτητές/τριες (48,4%) απάντησαν πως το σχολείο δεν τους επηρέασε καθόλου στην απόφαση των σπουδών τους, πολύ λίγη επιρροή δέχτηκε το 19,6% των φοιτητών και αρκετά το 18,2%. Μόνο 31 φοιτητές του δείγματος θεωρούν ότι επηρεάστηκαν από το σχολείο.

Σύμφωνα, λοιπόν, με τις απόψεις και τις αντιλήψεις των φοιτητών, υπάρχει έλλειψη σχολικών επαγγελματικών συμβουλών και επομένως υπάρχει τεράστιο κενό στο σωστό επαγγελματικό προσανατολισμό τους, καθώς οι υπεύθυνοι για την ενημέρωση των μαθητών ως προς τις επιλογές τους και ως προς τις επαγγελματικές τους προοπτικές στην αγορά της εργασίας είναι οι καθηγητές.

- **Φίλοι**

Διάγραμμα 15: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από τους φίλους

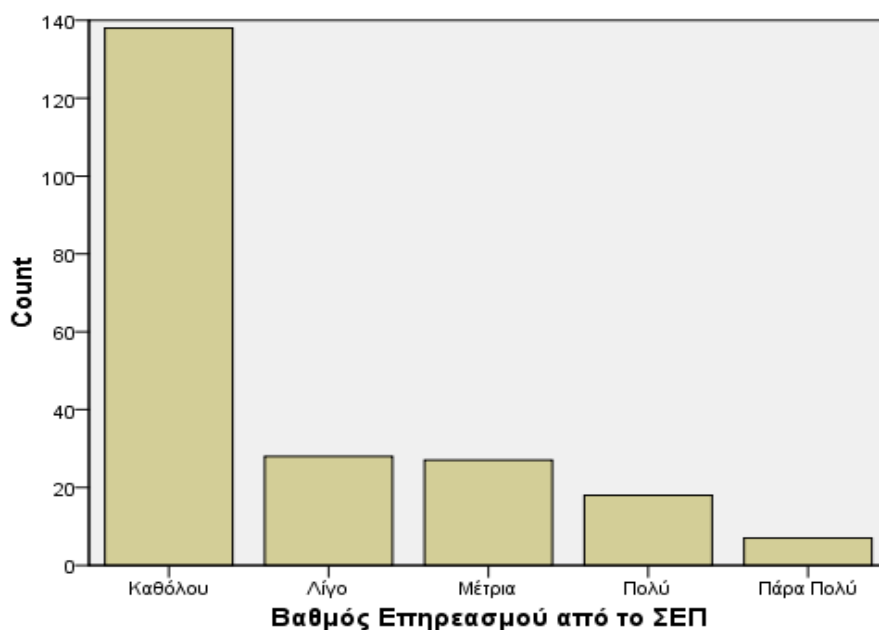


Πίνακας 14: Κατανομή των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από τους φίλους		
Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου: 1	117	52.2%
2	44	19.6%
3	42	18.8%
4	17	7.6%
Πάρα Πολύ: 5	4	1.8%

Οι φίλοι, δεν συμβάλλουν ιδιαίτερα στην απόφαση των φοιτητών του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδος .Το 71,8% απάντησαν αρνητικά όταν ερωτήθηκαν κατά πόσο επηρεάστηκαν από τους φίλους τους ,ενώ πολύ μικρό ποσοστό (9,4%) απάντησε θετικά.

- **ΣΕΠ**

Διάγραμμα 16: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από το ΣΕΠ.



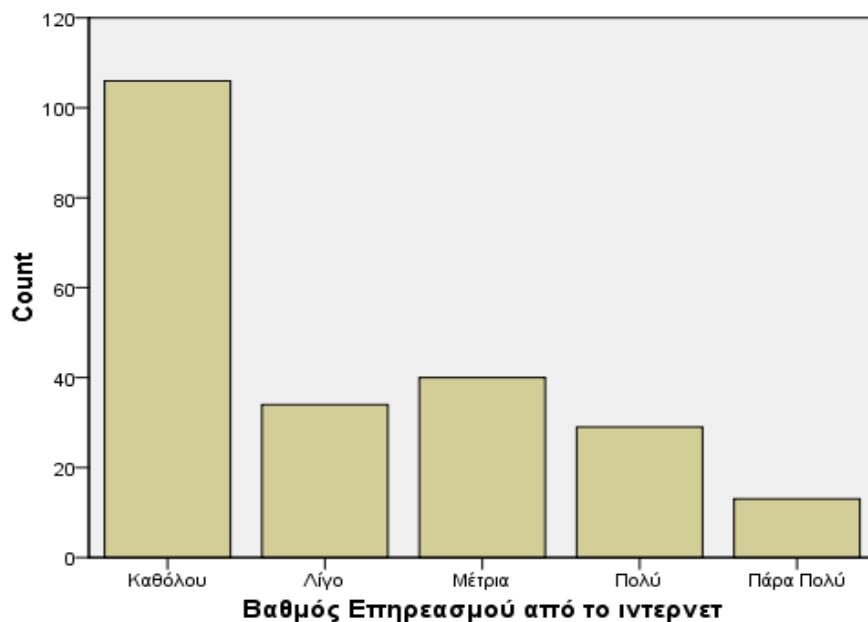
Πίνακας 15: Κατανομή των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από το ΣΕΠ.

Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου: 1	138	63%
2	29	13.2%
3	27	12.3%
4	18	8.2%
Πάρα Πολύ: 5	7	3.2%

Παρατηρούμε ότι οι φοιτητές δεν θεωρούν την συμβολή του επαγγελματικού προσανατολισμού σημαντική. Μόλις 167 φοιτητές από τους ερωτώμενους με αθροιστικό ποσοστό 76,2% δεν καθοδηγήθηκαν από τον σχολικό επαγγελματικό προσανατολισμό στην επιλογή σπουδών τους. Ενισχύεται, έτσι, η άποψη του περιορισμένου αριθμού επιλογών κατευθύνσεων και επιλογών μαθημάτων αλλά και της περιορισμένης ενημέρωσης στα πλαίσια του σχολικού επαγγελματικού προσανατολισμού που αφήνουν να εντείνεται περισσότερο το ρεύμα του μονόδρομου προς τις πανεπιστημιακές σπουδές.

- *Internet*

Διάγραμμα 17: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από το ιντερνετ.



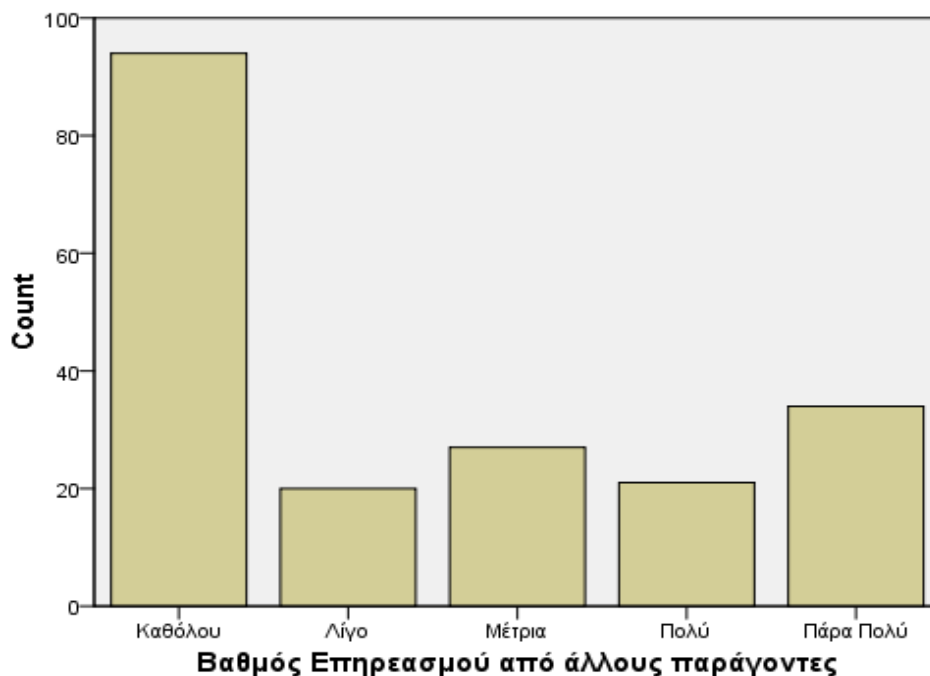
Πίνακας 16:Κατανομή των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από το ιντερνετ.

Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου: 1	106	47.5%
2	34	15.2%
3	41	18.4%
4	29	13%
Πάρα πολύ : 5	13	5.8%

Το διαδίκτυο αποτελεί πλέον την κύρια πηγή ενημέρωσης αλλά για τους φοιτητές δεν αποτέλεσε κριτήριο επηρεασμού στην επιλογή των σπουδών τους. Πιο συγκεκριμένα, ο βαθμός επηρεασμού του παράγοντα του διαδικτύου ήταν μηδαμινός για το 62,7% των φοιτητών, για το 18.4 % ήταν αρκετός και έντονος για το 18,8% .

- Άλλο

Διάγραμμα 18: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από άλλους παράγοντες.

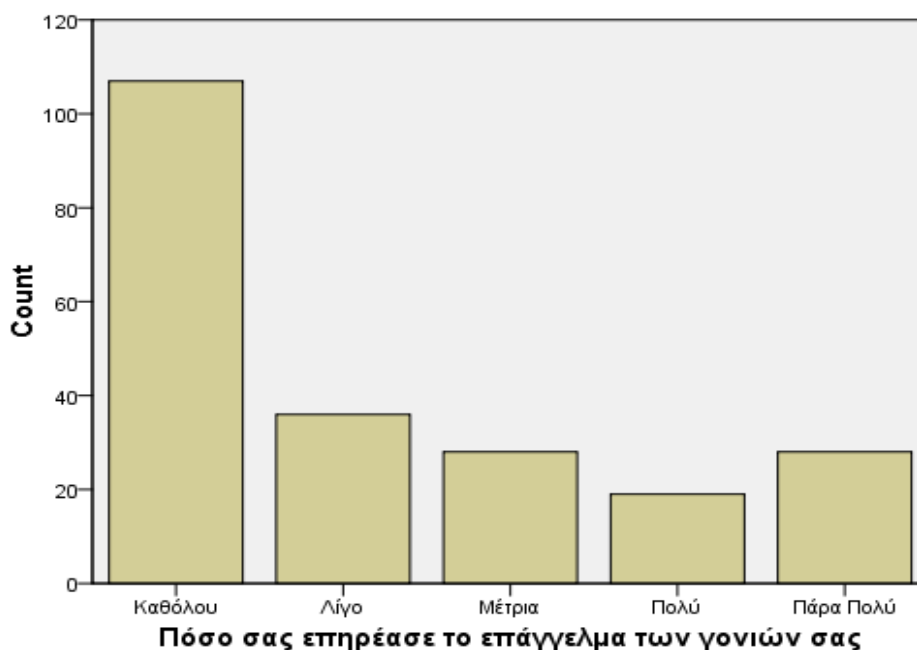


Πίνακας 17: Κατανομή των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από άλλους παράγοντες		
Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου : 1	94	47.7%
2	20	10.2%
3	28	14.2%
4	21	10.7%
Πάρα πολύ : 5	34	17.3%

Άλλοι παράγοντες δεν φαίνεται να έχουν επηρεάσει μεγάλο ποσοστό των ερωτώμενων φοιτητών με ποσοστό 47,7% των φοιτητών να απαντούν "Καθόλου", 10,2% "Λίγο", 14,2% "Αρκετά", ενώ το αθροιστικό ποσοστό 28% να έχει και άλλους παράγοντες που το επηρέασαν στην επιλογή σπουδών.

Πόσο σας επηρέασε το επάγγελμα των γονιών σου (ή κάποιου συγγενή) στην απόφασή σου;

Διάγραμμα 19: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από το επάγγελμα των γονιών των ερωτηθέντων.



Πίνακας 18:Κατανομή των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από το επάγγελμα των γονιών των ερωτηθέντων

Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου: 1	107	48.9%
2	36	16.4%
3	29	13.2%
4	19	8.7%
Πάρα πολύ: 5	28	12.8%

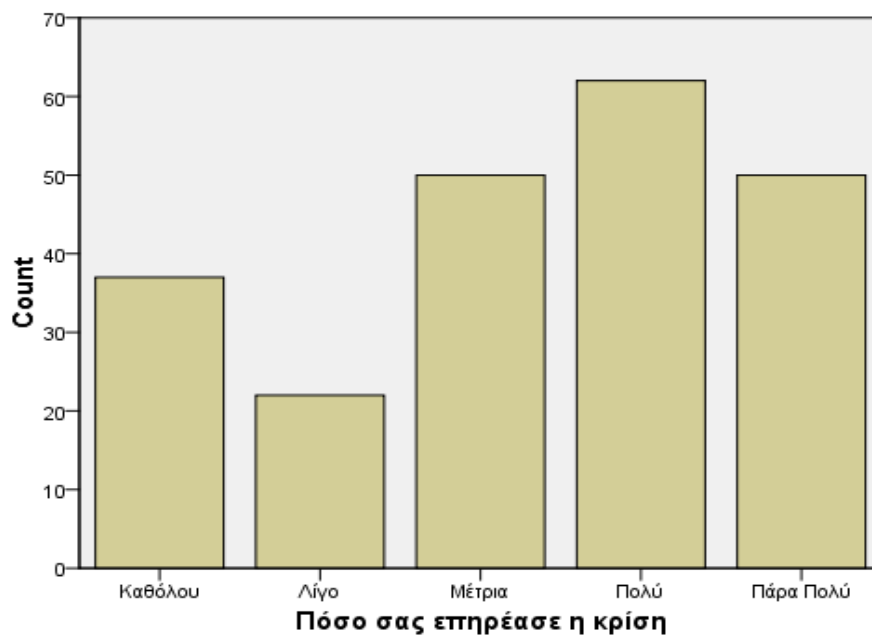
Παρατηρούμε ότι, γενικά, το επάγγελμα των γονιών σύμφωνα με τις απόψεις των φοιτητών του ΤΕΙ δεν αποτελεί παράγοντα στις επιλογές τους στην τριτοβάθμια

εκπαίδευση. Σχεδόν οι μισοί ερωτώμενοι (48,9%) απάντησαν “Καθόλου”, το 16,4% “Λίγο”, το 13,2 % “Αρκετά”. Το 12,8% αντιστοιχεί σε 28 φοιτητές που ακολούθησαν την σχολή τους βάση του επαγγέλματος των γονιών τους, που ίσως δηλώνει την επιλογή των φοιτητών να εργαστούν στην οικογενειακή επιχείρηση, είτε την έμμεση επιρροή των γονιών στην τελική τους απόφαση (σε αντιπαράθεση με το ποσοστό επηρεασμού

**Κατά πόσο η κοινωνική συγκυρία της οικονομικής κρίσης στη χώρα
σε έχει επηρεάσει στην επιλογή του επαγγέλματός σου;**

των γονιών 10,7% στην παραπάνω ερώτηση.

Διάγραμμα 20: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από την οικονομική κρίση.



Πίνακας 19: Κατανομή των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από την οικονομική κρίση

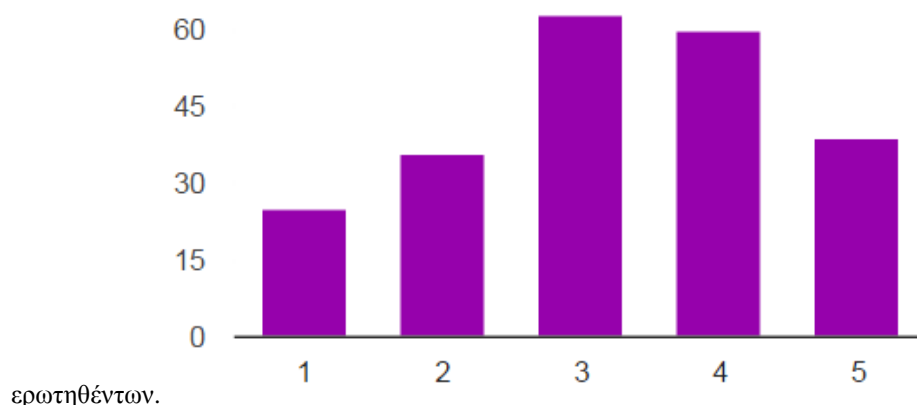
Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου: 1	37	16.7%
2	22	9.9%
3	50	22.5%
4	63	28.4%
Πάρα πολύ : 5	50	22.5%

Σε δήλωση για το ότι αν η οικονομική κρίση ήταν παράγοντας που επηρέασε την επιλογή των σπουδών / επαγγέλματος το 72% , η μεγαλύτερη πλειοψηφία θεωρεί ότι η κρίση έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην τελική τους απόφαση. Ενδιαφέρον μας προξενεί το ποσοστό που απάντησε “Καθόλου” (16,7%) και “Λίγο” (9,9%).

**Για την επιλογή της σχολής ή τμημάτων της τριτοβάθμιας
εκπαίδευσης σε ποιό βαθμό επηρεαστήκατε από τα παρακάτω:**

- *Προσωπικά ενδιαφέροντα, κλίσεις, αξίες*

Διάγραμμα 21: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από τα προσωπικά ενδιαφέροντα των



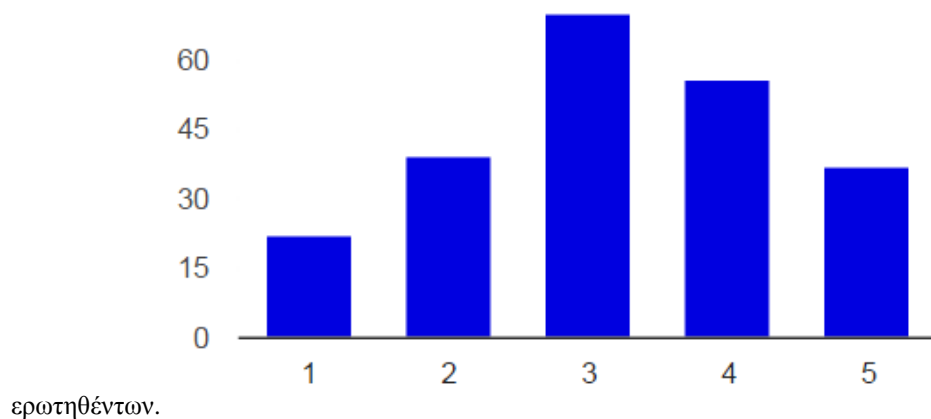
Πίνακας 20: Κατανομή των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από τα προσωπικά ενδιαφέροντα των ερωτηθέντων.

Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου: 1	25	11.2%
2	36	16.1%
3	63	28.3%
4	60	26.9%
Πάρα πολύ : 5	39	17.5%

Ένα από τα κομβικά σημεία της έρευνας αποτέλεσε το ερώτημα σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από τα κριτήρια επιλογής των σπουδών – επαγγέλματος των συμμετεχόντων όπου και διαπιστώνουμε πως σχεδόν ένας στους δύο (44,4%) θεωρεί πως τα ενδιαφέροντα, οι κλίσεις και οι αξίες για το αντικείμενο είναι πολύ σημαντικό κριτήριο επιλογής σπουδών, ενώ εξήντα τρεις από τους ερωτηθέντες έχουν μια πιο μέτρια εντύπωση για αυτό το κριτήριο.

- *Προσωπικές επιδόσεις, δυνατότητες, αδυναμίες, ανάγκες*

Διάγραμμα 22: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από τις προσωπικές επιδόσεις των



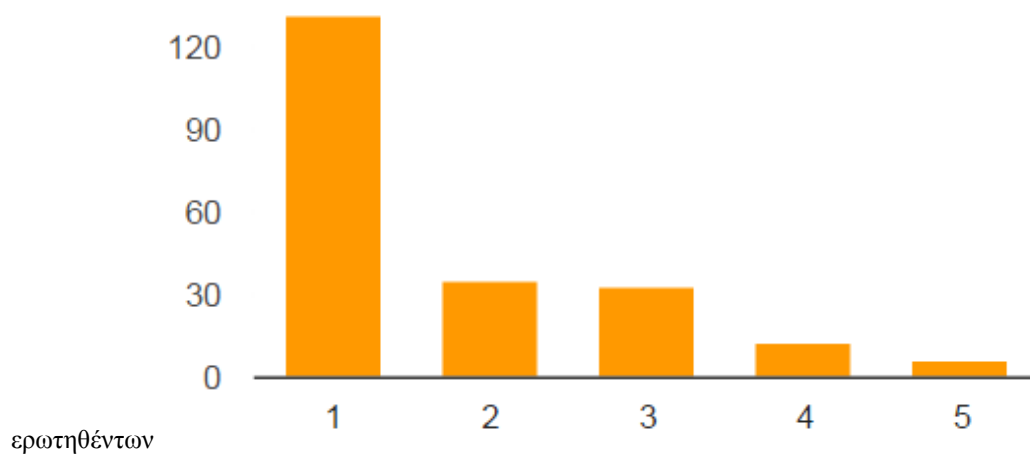
Πίνακας 21: Κατανομή των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού από τις προσωπικές επιδόσεις των ερωτηθέντων

Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου : 1	22	9.8%
2	39	17.4%
3	70	31.3%
4	56	25%
Πάρα πολύ : 5	37	16.5%

Οι προσωπικές επιδόσεις θεωρούνται από τους φοιτητές αρκετά (31,3%) ως και πολύ (25%) δυνατός παράγοντας στην επιλογή των σπουδών τους .Αρνητική στάση κράτησε λίγο πάνω από το ¼ των σπουδαστών (27,2%), ενώ το 16,5% επηρεάστηκε πάρα πολύ από τον συγκεκριμένο παράγοντα.

- *Το φύλο σας*

Διάγραμμα 23: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού του φύλου των

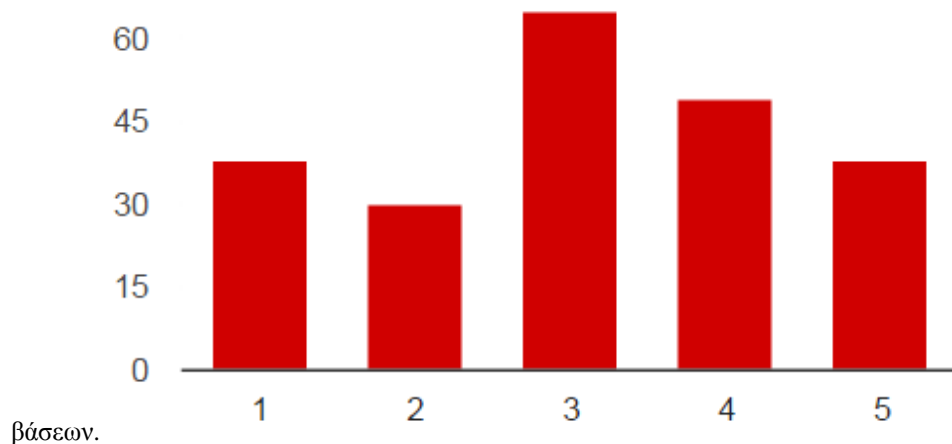


Πίνακας 22: Κατανομή των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού του φύλου των ερωτηθέντων		
Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου: 1	132	60.3%
2	35	16%
3	33	15.1%
4	13	5.9%
Πάρα πολύ: 5	6	2.7%

Σύμφωνα με τις απόψεις των ερωτηθέντων το φύλο δεν αποτέλεσε καθόλου (60,3%) στην απόφαση των σπουδών τους και μόνο ένα πολύ μικρό ποσοστό (8,6%) θεωρεί το φύλο καθοριστικό παράγοντα.

- **Βαθμολογικές βάσεις**

Διάγραμμα 24: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού των βαθμολογικών



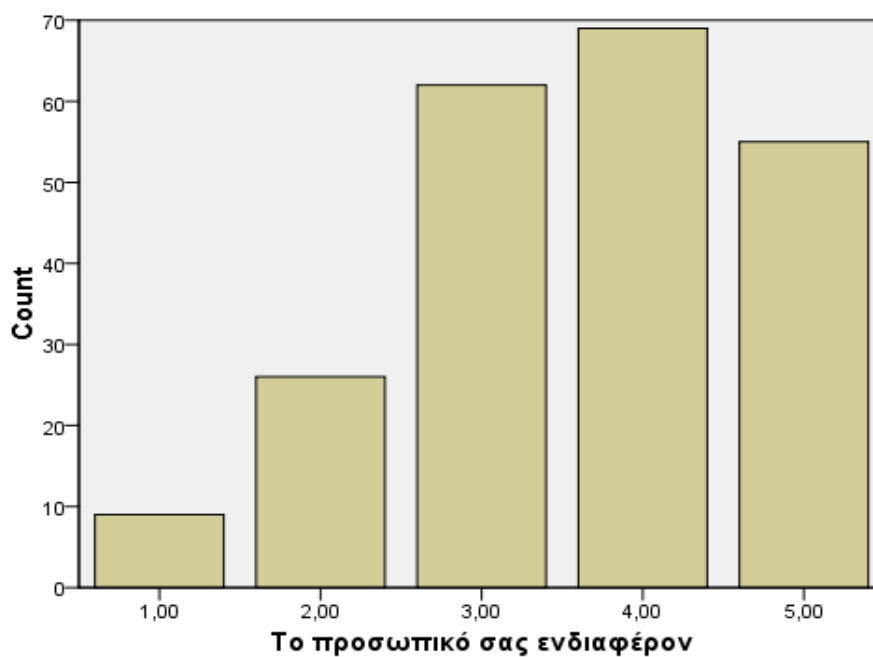
Πίνακας 23: Κατανομή των απαντήσεων σχετικά με το βαθμό επηρεασμού των βαθμολογικών βάσεων.		
Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου: 1	38	17.3%
2	30	13.6%
3	65	29.5%
4	49	22.3%
Πάρα πολύ : 5	38	17.3%

Από το γράφημα προκύπτει πως η πλειονότητα των φοιτητών (29,5%) αποφάσισε αρκετά βάσει των βαθμολογικών βάσεων για τις σπουδές τους, ακολουθούν εκείνοι που δήλωσαν πολύ με 22,3% ποσοστό. Το ίδιο ποσοστό (17,3%) μοιράζονται οι δύο ακραίες απόψεις ενώ το μικρότερο (13,6%) εκείνοι για τους οποίους οι βαθμολογικές βάσεις συντέλεσαν λίγο στην απόφασή τους

**Με ποιά κριτήρια γίνονται οι εκπαιδευτικές επιλογές σας για την
τριτοβάθμια εκπαίδευση:**

- *Το προσωπικό σας ενδιαφέρον*

Διάγραμμα 25: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων με κριτήριο το προσωπικό ενδιαφέρον των ερωτηθέντων



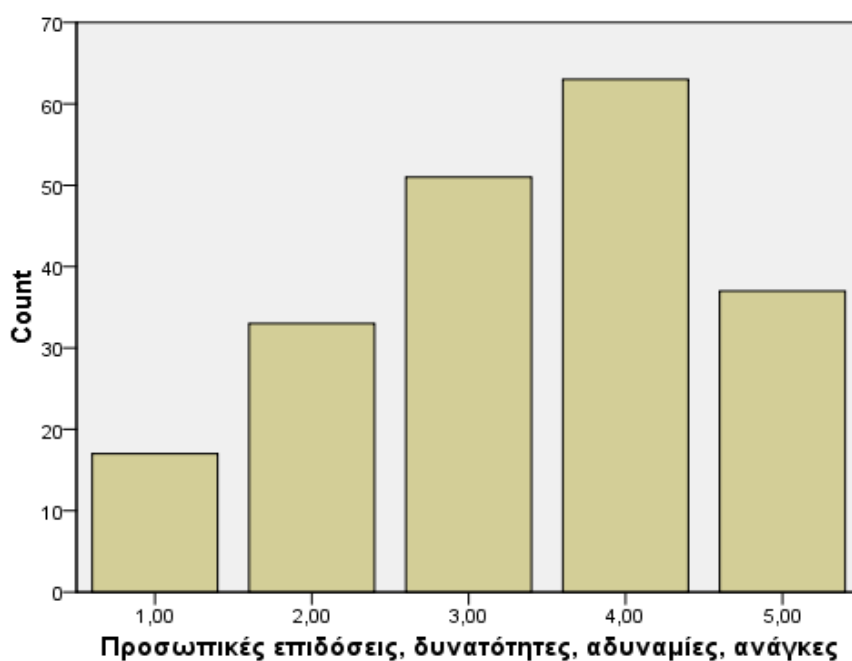
Πίνακας 24:Κατανομή των απαντήσεων με κριτήριο το προσωπικό ενδιαφέρον των ερωτηθέντων.

Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου: 1	9	4.1%
2	26	11.8%
3	62	28.1%
4	69	31.2%
Πάρα πολύ : 5	55	24.9%

Από τα αποτελέσματα, βγάζουμε το συμπέρασμα πως το προσωπικό ενδιαφέρον των ερωτηθέντων φοιτητών ήταν η κινητήριος δύναμη για ένα μεγάλο ποσοστό σχετικά με τις εκπαιδευτικές επιλογές τους. Πιο συγκεκριμένα, "Πολύ" ως "Πάρα πολύ" απάντησαν 124 φοιτητές (56,1%), "Αρκετά" το 28,1% ενώ λιγότερο το 15,9%.

- **Προσωπικές επιδόσεις, δυνατότητες, αδυναμίες, ανάγκες**

Διάγραμμα 26: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων με κριτήριο τις προσωπικές επιδόσεις των ερωτηθέντων

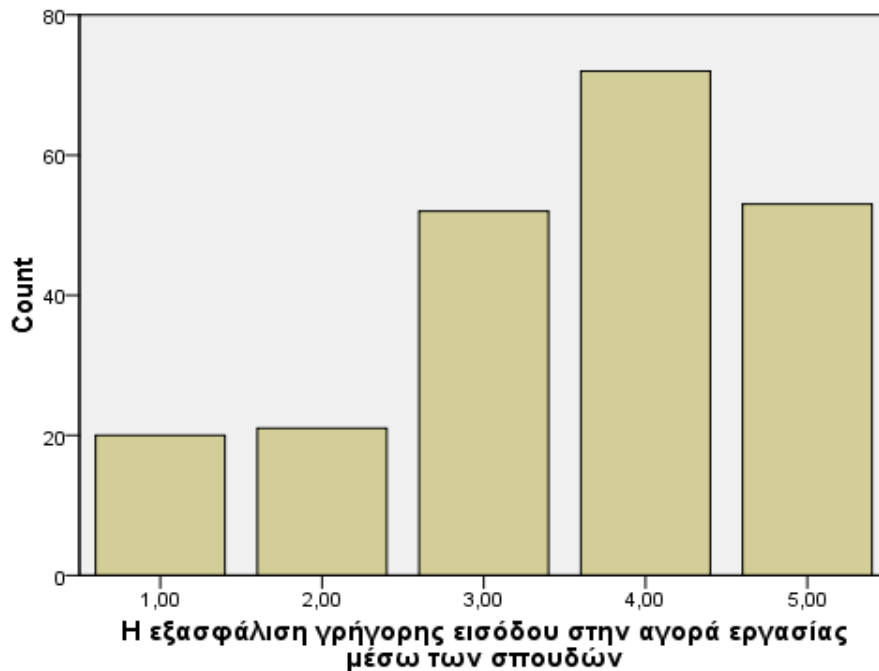


Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου : 1	17	8.4%
2	33	16.3%
3	52	25.7%
4	63	31.2%
Πάρα πολύ : 5	37	18.3%

Οι προσωπικές επιδόσεις βλέπουμε να λαμβάνουν ποσοστό σημαντικότητας περίπου παρόμοιο με αυτό του προσωπικού ενδιαφέροντος με το μεγαλύτερο ποσοστό να λαμβάνουν οι απαντήσεις "Πολύ" (31,2%) και "Αρκετά" (25,7%) , και λιγότερο ποσοστό οι απαντήσεις "Πάρα πολύ" (18,3%) και "Λίγο" (16,3%), ενώ το χαμηλότερο η απάντηση "Καθόλου" με 8,4%.

- *Η εξασφάλιση γρήγορης εισόδου στην αγορά εργασίας μέσω των σπουδών*

Διάγραμμα 27: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων με κριτήριο την γρήγορη είσοδο στην αγορά εργασίας.



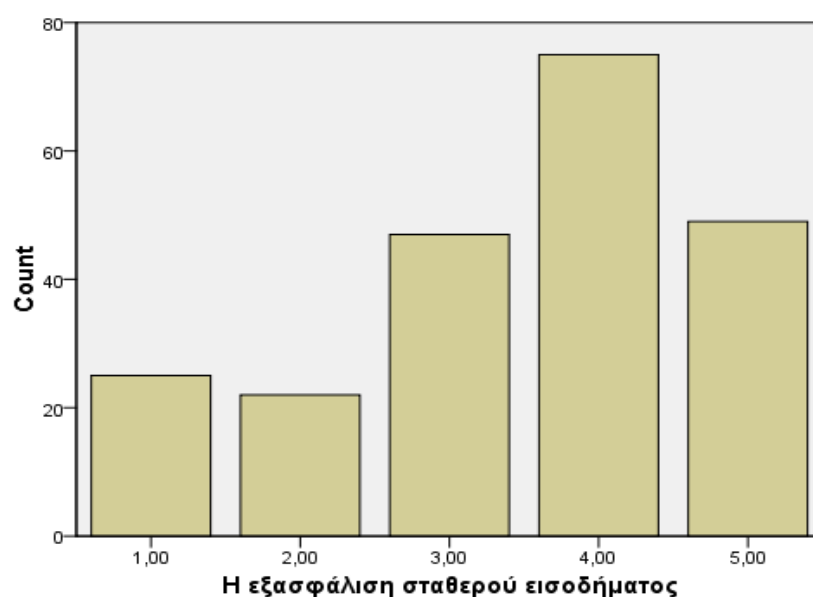
Πίνακας 26: Κατανομή των απαντήσεων με κριτήριο την γρήγορη είσοδο στην αγορά εργασίας.

Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου : 1	20	9.1%
2	21	9.6%
3	53	24.2%
4	72	32.9%
Πάρα πολύ : 5	53	24.2%

Η αγορά εργασίας αποτελεί σημαντικό παράγοντα επιλογής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση αφού σχεδόν 6 στους 10 φοιτητές (57,1%) απάντησαν πως την θεωρούν πολύ και πάρα πολύ σημαντική την γρήγορη είσοδο στην αγορά εργασίας. Ενώ αρκετά σημαντική την βλέπουν 53 φοιτητές με ποσοστό 24,2% και λιγότερο έως καθόλου το 18,7% των φοιτητών.

- **Η εξασφάλιση σταθερού εισοδήματος**

Διάγραμμα 28: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων με κριτήριο την εξασφάλιση σταθερού εισοδήματος.



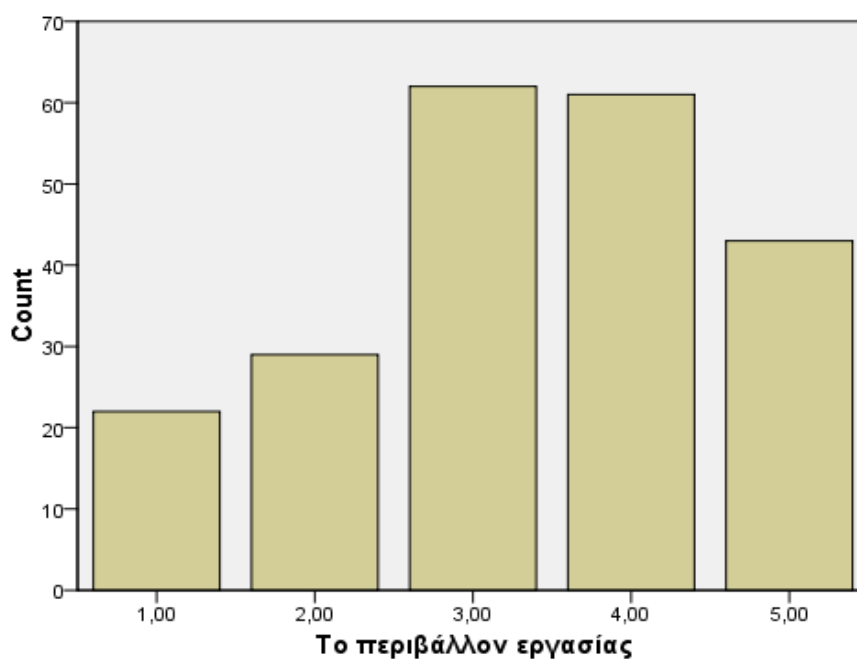
Πίνακας 27: Κατανομή των απαντήσεων με κριτήριο την εξασφάλιση σταθερού εισοδήματος.

Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου : 1	25	11.4%
2	22	10%
3	48	21.9%
4	75	34.2%
Πάρα πολύ : 5	49	22.4%

Ο αναφερόμενος σταθερός μισθός ενός επαγγέλματος φαίνεται να επηρεάζει επίσης σημαντικά ένα υψηλό ποσοστό των συμμετεχόντων με ποσοστό 56,6% αθροιστικά , ενώ αρκετά 48 φοιτητές (21,9%) και μικρή μερίδα αυτών απάντησαν “Καθόλου” και “Λίγο” (21,4 αθροιστικά).

- *Το περιβάλλον της εργασίας*

Διάγραμμα 29: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων με κριτήριο το περιβάλλον της εργασίας.

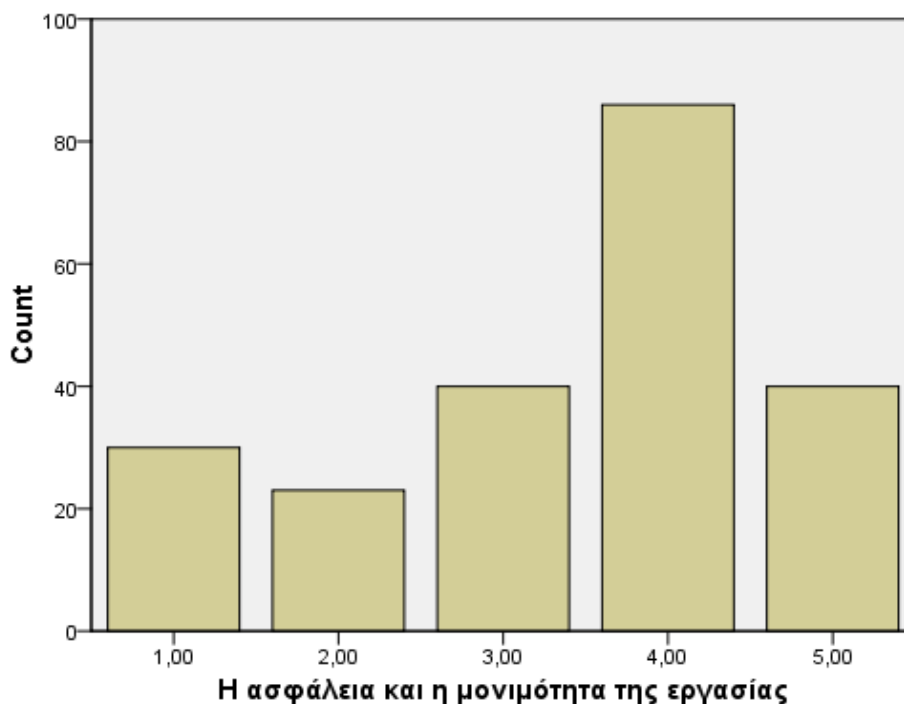


Πίνακας 28: Κατανομή των απαντήσεων με κριτήριο το περιβάλλον της εργασίας.		
Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου: 1	22	10.1%
2	29	13.3%
3	63	28.9%
4	61	28%
Πάρα πολύ : 5	43	19.7%

Ένας από τους λόγους επιλογής της σχολής τους, καταλήγουμε πως είναι και το περιβάλλον της εργασίας. Με τα ποσοστά 28,9%, 28% και 19,7% για τις απαντήσεις "Αρκετά", "Πολύ", "Πάρα πολύ" αντίστοιχα και 13,3%, 10,1% στα απαντήσεις "Λίγο" και "Καθόλου", αντίστοιχα.

- *Η ασφάλεια και η μονιμότητα της εργασίας*

Διάγραμμα 30: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων με κριτήριο την ασφάλεια της εργασίας.



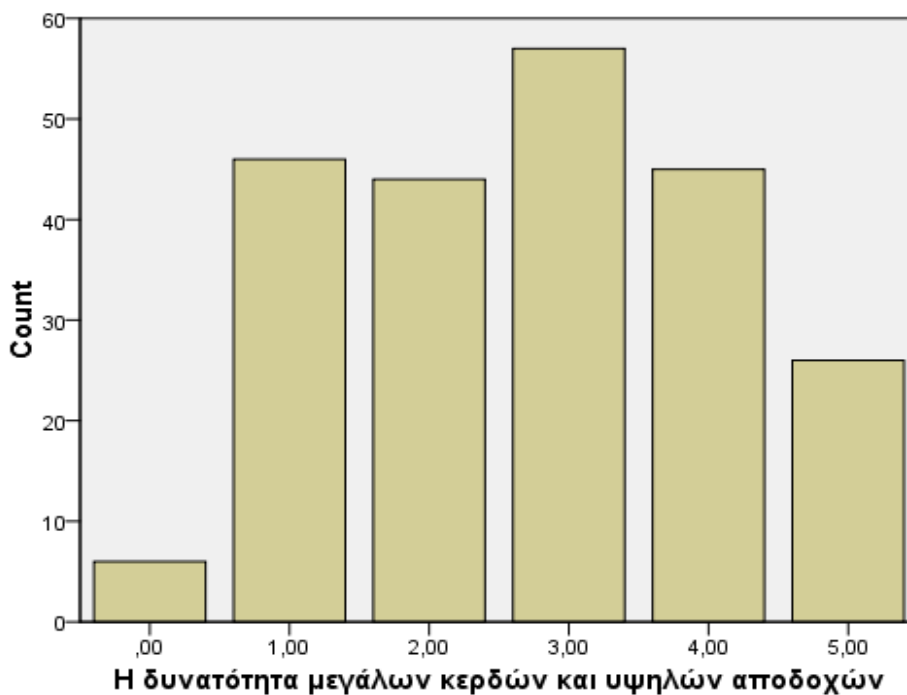
Πίνακας 29: Κατανομή των απαντήσεων με κριτήριο την ασφάλεια της εργασίας.

Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου: 1	30	13.7%
2	23	10.5%
3	40	18.3%
4	86	39.3%
Πάρα Πολύ: 5	40	18.3%

Η πλειοψηφία των ερωτηθέντων (39,3%) απάντησε πως η ασφάλεια αποτελεί σημαντικό παράγοντα. Το ίδιο ποσοστό απαντήσεων μοιράζονται οι καταφατικές απαντήσεις "Πάρα Πολύ" και "Αρκετά". "Λίγο" έως "Καθόλου" θεωρεί την ασφάλεια και την μονιμότητα της εργασίας ότι δεν υπήρξε κίνητρο επιλογής της σχολής τους.

- *Η δυνατότητα μεγάλων κερδών και υψηλών αποδοχών*

Διάγραμμα 31: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων με κριτήριο τη δυνατότητα μεγάλων κερδών

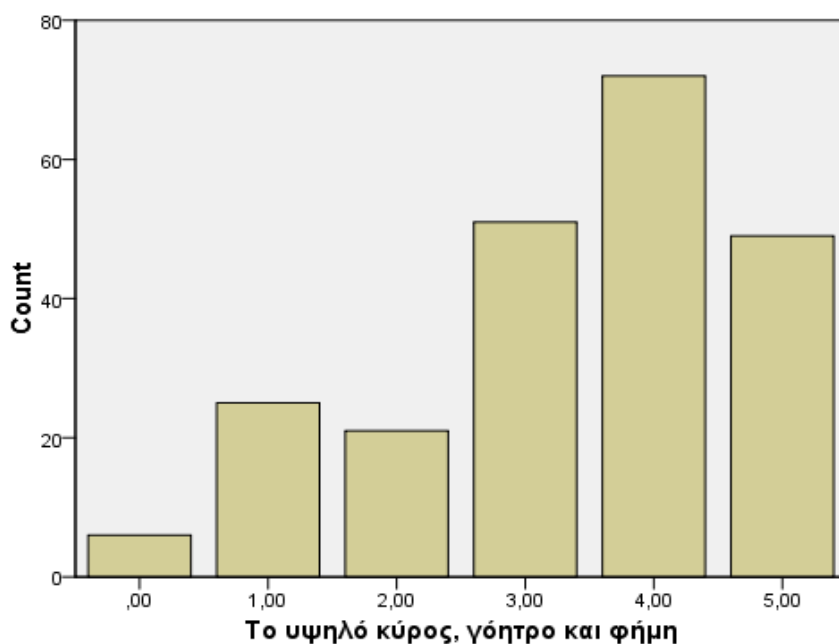


Πίνακας 30: Κατανομή των απαντήσεων με κριτήριο τη δυνατότητα μεγάλων κερδών.		
Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου: 1	25	11.4%
2	21	9.6%
3	51	23.3%
4	73	33.3%
Πάρα Πολύ: 5	49	22.4%

Η δυνατότητα υψηλών αποδοχών σημειώνεται επίσης στους καθοριστικούς παράγοντες για τους περισσότερους φοιτητές οι οποίοι από τα αποτελέσματα που ήδη αναφέραμε προέρχονται από χαμηλόμισθες οικογένειες. Με αθροιστικό ποσοστό για τις απαντήσεις "Πολύ" και "Πάρα Πολύ" , 55.7% ,23.3% "Αρκετά", 9,6% "Λίγο" και 11,4 "Καθόλου".

- *Το υψηλό κύρος, γόητρο και φήμη*

Διάγραμμα 32: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων με κριτήριο το υψηλό κύρος και φήμη.

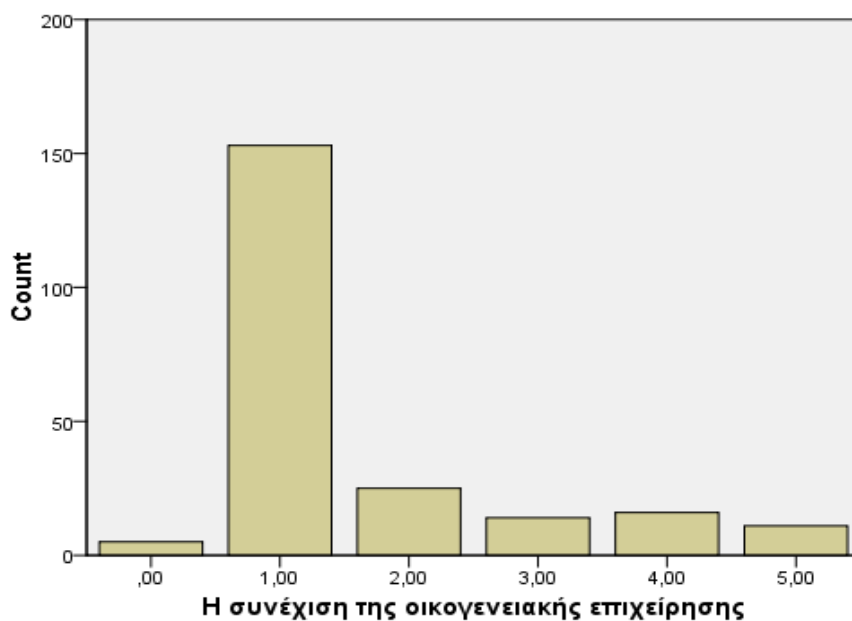


Πίνακας 31: Κατανομή των απαντήσεων με κριτήριο το υψηλό κύρος και φήμη.		
Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου: 1	46	21.1%
2	44	20.2%
3	57	26.1%
4	45	20.6%
Πάρα Πολύ: 5	26	11.9%

Από τα αποτελέσματα διαπιστώνεται πως οι απόψεις των φοιτητών δεν συμφωνούν ως προς την σημαντικότητα του κινήτρου του κύρους και της φήμης, με τα ποσοστά να μοιράζονται στις απαντήσεις "Καθόλου" έως "Πολύ" με το μεγαλύτερο ποσοστό να έχει η απάντηση "Αρκετά" (26,1%) ενώ το μικρότερο ποσοστό λαμβάνει η απάντηση "Πάρα πολύ" (11,9%).

- Η συνέχιση της οικογενειακής επιχείρησης

Διάγραμμα 33: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων με κριτήριο τη συνέχιση της οικογενειακής επιχείρησης.

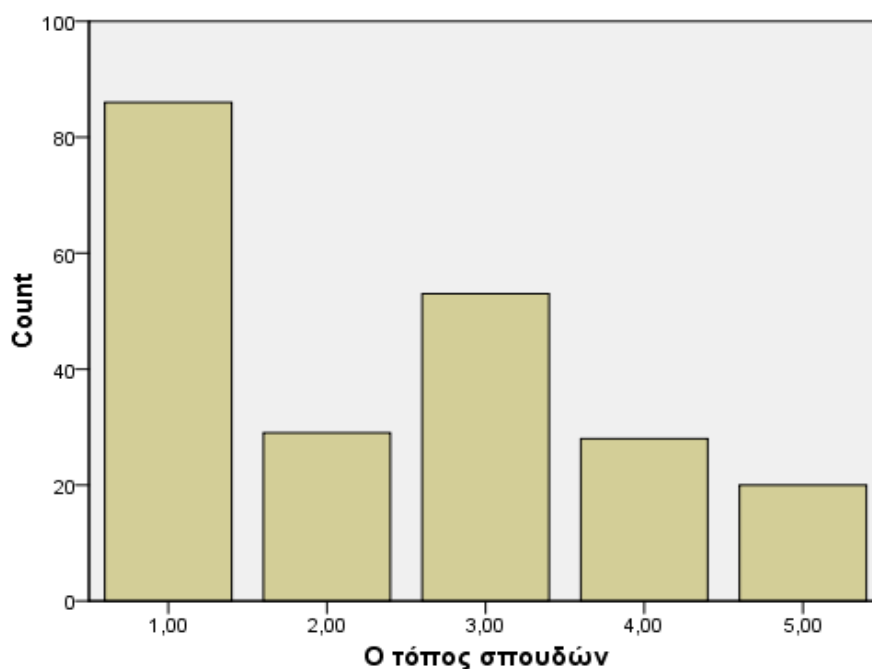


Πίνακας 32: Κατανομή των απαντήσεων με κριτήριο τη συνέχιση της οικογενειακής επιχείρησης.		
Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου: 1	153	69.5%
2	25	11.4%
3	14	6.4%
4	17	7.7%
Πάρα Πολύ: 5	11	5%

Από τα στοιχεία του ερωτηματολογίου προκύπτει ότι η συντριπτική πλειοψηφία με ποσοστό 69,5% δεν ενδιαφέρεται να συνεχίσει την οικογενειακή επιχείρηση. Λαμβάνοντας υπ όψιν τα αποτελέσματα σχετικά με το επάγγελμα των γονιών, το 30,3 των πατεράδων είναι Επιχειρηματίες και Ελεύθεροι επαγγελματίες, ενώ των μητέρων είναι μόλις 17,4%. Μπορούμε, λοιπόν, το μικρό ποσοστό σε αυτή την ερώτηση να το δικαιολογήσουμε από το γεγονός ότι οι περισσότεροι φοιτητές δεν έχουν οικογενειακές επιχειρήσεις.

- *Ο τόπος σπουδών*

Διάγραμμα 34: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων με κριτήριο το τόπο σπουδών.



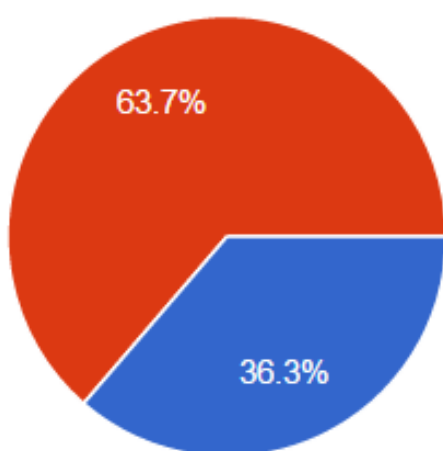
Πίνακας 33:Κατανομή των απαντήσεων με κριτήριο το τόπο σπουδών.

Βαθμός Επηρεασμού	Συχνότητα	Ποσοστό
Καθόλου: 1	86	39.6%
2	29	13.4%
3	53	24.4%
4	29	13.4%
Πάρα Πολύ: 5	20	9.2%

Τέλος, στη τελευταία ερώτηση για τα κριτήρια επιλογής των εκπαιδευτικών επιλογών, ο τόπος σπουδών αξιολογείται από τους περισσότερους φοιτητές ως ασήμαντος με ποσοστό 39,6%, ενώ δεν μπορούμε βέβαια να αγνοήσουμε και εκείνους που τον θεωρούν αρκετά σημαντικό και καταλαμβάνουν το ¼ των φοιτητών.

Σε περίπτωση που δεν είστε απόλυτα ικανοποιημένοι ή η σχολή δεν ήταν η πρώτη σας επιλογή, θα ξαναδίνατε πανελλήνιες εξετάσεις ;

Διάγραμμα 35: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σχετικά με το αν θα ξαναέδιναν πανελλήνιες οι ερωτηθέντες.



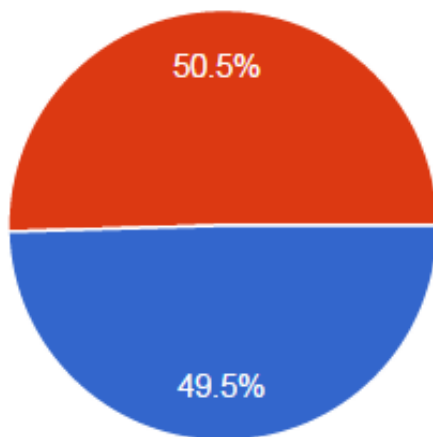
Πίνακας 34:Κατανομή των απαντήσεων σχετικά με το αν θα ξαναέδιναν πανελλήνιες οι ερωτηθέντες.

Απάντηση	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	81	36.3%
Όχι	142	63.7%

Σχετικά με το αν θα έμπαιναν στην διαδικασία να ξαναδώσουν πανελλήνιες εξετάσεις στην περίπτωση που δεν είναι απόλυτα ικανοποιημένοι θα λέγαμε ότι οι περισσότεροι φοιτητές (63,7%) αποστρέφονται αυτή την πιθανότητα , ενώ δεν είναι λίγοι εκείνοι που θα ξαναέδιναν.

Σε περίπτωση που δεν είστε απόλυτα ικανοποιημένοι ή η σχολή δεν ήταν η πρώτη σας επιλογή, θα φεύγατε στο εξωτερικό για σπουδές ;

Διάγραμμα 36: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σχετικά με το αν θα έφευγαν για το εξωτερικό οι ερωτηθέντες.



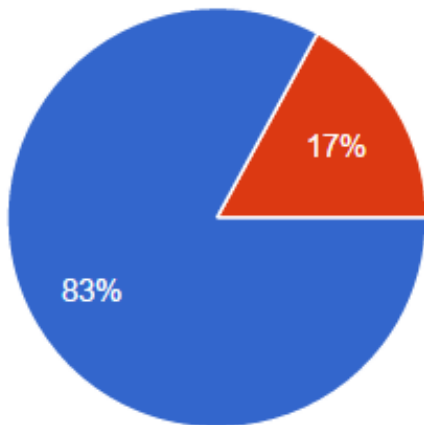
Πίνακας 35: Κατανομή των απαντήσεων σχετικά με το αν θα έφευγαν για το εξωτερικό οι ερωτηθέντες.

Απάντηση	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	108	49.5%
Όχι	110	50.5%

Διχασμός παρατηρείται στην επιλογή των φοιτητών για σπουδές στο εξωτερικό στην περίπτωση που δεν είναι ικανοποιημένοι με την σχολή τους καθώς οι μισοί θα έφευγαν για να ακολουθήσουν τελικά κάτι που θα τους ενδιέφερε περισσότερο ενώ οι άλλοι μισοί δεν θεωρούν το εξωτερικό ως την λύση στην περίπτωση που δεν ήταν ικανοποιημένοι.

Θα επιθυμούσατε να συνεχίσετε τις σπουδές σας σε μεταπτυχιακό ή
διδασκτορικό επίπεδο ;

Διάγραμμα 37: Γραφική παράσταση της κατανομής των απαντήσεων σχετικά με το αν θα συνεχίσουν τις σπουδές τους οι ερωτηθέντες.



Πίνακας 36: Κατανομή των απαντήσεων σχετικά με το αν θα συνεχίσουν τις σπουδές τους οι ερωτηθέντες

Απάντηση	Συχνότητα	Ποσοστό
Ναι	185	83%
Όχι	38	17%

Στην ερώτηση αν θα επιθυμούσαν να συνεχίσουν τις σπουδές τους σε μεταπτυχιακό ή διδακτορικό επίπεδο, 8 στους 10 φοιτητές απάντησαν καταφατικά.

Κεφάλαιο 7^ο

Συμπεράσματα

Όπως εύκολα μπορεί να διαπιστώσει ένας προσεκτικός αναγνώστης, από την παρούσα έρευνα προκύπτουν ορισμένα πορίσματα, που αφορούν τις εκπαιδευτικές – επαγγελματικές επιλογές και απόψεις των φοιτητών (των οποίων η γνώμη στην συγκεκριμένη περίπτωση θα μπορούσαμε να πούμε ότι έχει ιδιαίτερη βαρύτητα καθώς μπορούν να εκφέρουν άποψη ως άμεσα εμπλεκόμενοι στο όλο θέμα και δίχως να εξυπηρετούν οποιουδήποτε είδους σκοπιμότητες), πορίσματα στα οποία αξίζει να σταθούμε.

Το ερωτηματολόγιό που διανείμαμε στο ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας απαντήθηκε από 225 φοιτητές και φοιτήτριες όλων των τμημάτων του Τεχνολογικού Ιδρύματος.

Στην πλειοψηφία τους οι ερωτηθέντες ήταν γυναίκες (77.1%). Η ηλικία των φοιτητών του ΤΕΙ που κλήθηκαν να απαντήσουν το ερωτηματολόγιο κυμάνθηκε από 18-36 ετών , με περισσότερους από τους φοιτητές να είναι μεταξύ των 20-24 ετών.

Όσον αφορά το μορφωτικό επίπεδο των γονέων των ερωτώμενων παρατηρούμε ότι οι πατεράδες αυτών δεν έχουν φτάσει σε τριτοβάθμια εκπαίδευση , μεγάλο ποσοστό έχει φτάσει μόνο μέχρι την πρωτοβάθμια εκπαίδευση (22.4%) , ενώ σχεδόν το ίδιο ποσοστό έχει αποφοιτήσει από το Τεχνικό Λύκειο. Η πλειοψηφία των μητέρων έχει τελειώσει τη δευτεροβάθμια εκπαίδευση , ενώ είναι πολύ μικρότερο το ποσοστό αυτών που έχουν λάβει τη μικρότερη δυνατή εκπαίδευση. Τα δύο φύλα έχουν τα ίδια ποσοστά αποφοίτων ΑΕΙ –ΤΕΙ . (8,5%- 9,8%).

Καταλήγουμε, λοιπόν, στο συμπέρασμα ότι οι ερωτώμενοι προέρχονται από γονείς οι οποίοι κατά μέσον όρο να έχουν λάβει τη βασική εκπαίδευση.

Από τα στοιχεία προκύπτει ότι το 26,2% των φοιτητών του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας προέρχονται από οικογένειες όπου ο πατέρας είναι Ελεύθερος Επαγγελματίας, ενώ σε ποσοστό ακολουθούν οι Ιδιωτικοί και Δημόσιοι υπάλληλοι (14,5 % και 15,4% αντίστοιχα). Οι περισσότερες μητέρες απασχολούνται είτε στο ιδιωτικό τομέα (24,6%) , είτε είναι άνεργες (21,4%).

Τα αποτελέσματα δεν έρχονται σε αντίθεση με νεότερες διαπιστώσεις όπου τα παιδιά που εμφανίζουν μεγαλύτερες πιθανότητες να εισαχθούν στην ανώτατη εκπαίδευση,

είναι αυτά που οι γονείς τους δεν κατέχουν κάποιο πανεπιστημιακό πτυχίο ή πτυχίο ανώτερης σχολής. Ακόμη, ασκούν ελεύθερο επάγγελμα ή είναι διοικητικά στελέχη, έχουν σταθερή εργασία και, συνήθως, ο πατέρας έχει σταθερή εργασία στο δημόσιο και η μητέρα, είναι μορφωμένη και ασχολείται με τα οικιακά (σύμφωνα με τον Κασσωτάκη, 1988).

Το ετήσιο εισόδημα των οικογενειών των ερωτηθέντων φοιτητών κυμαίνεται σε κάτω από 10.000 ευρώ για το 30,8% του πληθυσμού και 10.000-20.000 ευρώ για το 42,9%. Επομένως, οι φοιτητές του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας προέρχονται από χαμηλόμισθες ως επί τον πλείστον οικογένειες.

Η αθροιστική πλειοψηφία (78%) είχαν μέσο όρο βαθμολογίας από 13-17,9, ενώ διάλεξαν την τεχνολογική κατεύθυνση στη δευτέρα και τρίτη Λυκείου.

Αναφορικά με το πλαίσιο των επιλογών που έχουν κάνει διαπιστώνουμε πως σχεδόν η συντριπτική πλειοψηφία των φοιτητών (πρώην μαθητές αλλά και μελλοντικοί εργαζόμενοι) επέλεξαν να σπουδάσουν σε σχολή που δεν ήταν στις πρώτες επιλογές τους, αλλά αρκετά ενθαρρυντικό είναι το γεγονός πως τουλάχιστον οι μισοί από αυτούς παρέμειναν στα πλαίσια των ενδιαφερόντων τους (49.7%).

Η επαγγελματική αποκατάσταση δηλώνουν πως έπαιξε πολύ μεγάλο ρόλο σε ποσοστό 40,3% στους λόγους επιλογής του επαγγέλματος, καθώς και άλλοι λόγοι που δεν έχουν διευκρινιστεί σε ποσοστό (35,8%).

Αναλύοντας τους παράγοντες επηρεασμού στις επαγγελματικές αποφάσεις των σπουδαστών, φτάνουμε στα εξής συμπεράσματα:

1. Συνολικά, πάνω από τους μισούς φοιτητές (50,4%) θεωρούν πως η οικογένεια δεν είχε κάποια επιρροή στην απόφασή τους.
2. Το 68% και 76,2% των φοιτητών αντίστοιχα απάντησαν πως το σχολείο και το Σ.Ε.Π. δεν συνέβαλαν στην απόφασή τους, πράγμα που αποδεικνύει την μειωμένη συμβολή του σχολείου και ακόμα περισσότερο του σχολικού προσανατολισμού που σαν θεσμός εκλείπει από τα Ελληνικά σχολεία. Σαν αποτέλεσμα η απουσία του θεσμού του Σχολικού Επαγγελματικού Προσανατολισμού για τους μαθητές που φοιτούν στο Νέο Γενικό Λύκειο που δεν κρίνει απαραίτητη την εμπλοκή των μαθητών σε δραστηριότητες που προάγουν την αυτογνωσία, την επαγγελματική και εκπαιδευτική πληροφόρηση

και των διαδικασιών λήψης ορθολογικών αποφάσεων και μεταβάσεων στη ζωή των μαθητών του.

3. Τέλος, το επάγγελμα των γονιών ,οι φίλοι, το ιντερνέτ και άλλοι παράγοντες που δεν προσδιορίζονται, βάση των απαντήσεων δεν έπαιξαν σημαντικό ρόλο στις επαγγελματικές επιλογές των ερωτώμενων φοιτητών.

Η οικονομική κρίση θεωρείται από το 72% των φοιτητών του ΤΕΙ καθοριστικός παράγοντας στην επιλογή των σπουδών τους.

Όσον αφορά τα προσωπικά χαρακτηριστικά του ατόμου και πόση βαρύτητα θεωρούν οι φοιτητές πως έχουν , καταλήγουμε πως τα προσωπικά ενδιαφέροντα, οι κλίσεις ,οι προσωπικές επιδόσεις- δυνατότητες- αδυναμίες και οι βαθμολογικές βάσεις ήταν σημαντικοί παράγοντες επηρεασμού στους λόγους επιλογής του επαγγέλματος/ σπουδών τους.

Ένα από τα κομβικά σημεία της έρευνας αποτέλεσε το ερώτημα για το κριτήριο επιλογής των σπουδών – επαγγέλματος που ακολούθησαν οι συμμετέχοντες όπου και διαπιστώνουμε πως πάνω από ένας στους δύο (57,1%) επέλεξε με πρώτιστο κριτήριο την εξασφάλιση γρήγορης εισόδου στην αγορά εργασίας, ακολουθεί η εξασφάλιση σταθερού εισοδήματος με ποσοστό 56,6% , αμέσως μετά τα προσωπικά ενδιαφέροντα με ποσοστό 56,1%. το 55,7% επέλεξε βάση της δυνατότητας μεγάλων κερδών και υψηλών αποδοχών, ενώ μικρότερα αλλά εξίσου σημαντικά ποσοστά έλαβαν η ασφάλεια και η μονιμότητα της εργασίας (39,3%) , το περιβάλλον της εργασίας(47,7%) και το γόητρο – φήμη(32,5% αθροιστικά).

Καταληκτικά, σε ότι αφορά το εκπαιδευτικό - επαγγελματικό τους μέλλον η απόλυτη πλειοψηφία (83%) θα επιθυμούσαν να συνεχίσουν της σπουδές τους σε μεταπτυχιακό επίπεδο (καθώς η «έκρηξη» της λεγόμενης τεταρτοβάθμιας εκπαίδευσης συνεχίζει με έντονους ρυθμούς) με κύρια αιτία τον πρόσθετο «εφοδιασμό» τους για τον εργασιακό στίβο. Βέβαια οι περισσότεροι φοιτητές δήλωσαν πως δεν θα ξαναέδιναν πανελλήνιες εξετάσεις (63,7%) , ενώ διχασμένες ήταν οι απόψεις σχετικά με την μετανάστευση στο εξωτερικό για σπουδές καθώς παρά δύο φοιτητές από τους μισούς δεν θα έφευγαν , ενώ το άλλο μισό θα έφευγε στο εξωτερικό.

Εν τέλει, θα θέλαμε να υποδείξουμε στους αναγνώστες, όπως αναφέραμε και παραπάνω, ότι η παρούσα έρευνα θα πρέπει να αντιμετωπιστεί με προσοχή και να αποφεύγονται οι

γενικεύσεις λόγω των περιορισμών χρονικών και χωρικών (διανομή ερωτηματολογίου σε φοιτητές του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας τον Απρίλη- Μάιο 2015) στα πλαίσια της πτυχιακής εργασίας για ολοκλήρωση των σπουδών μας.

Βιβλιογραφία

Ελληνική

Βάμβουκας, Μ. (1982) Κίνητρα του διδασκαλικού επαγγέλματος, Ηράκλειο

Βιτσιλάκη - Σορωνιάτη, Χ. (1995). Εκπαιδευτικές φιλοδοξίες και επαγγελματικές προσδοαες των νέων. Εμπειρικά στοιχεία από τη Δωδεκάνησο. Εισήγηση στην Ημερίδα: Κοινά προβλήματα στις τρεις βαθμίδες της εκπαί-δευσης. Πανεπιστήμιο Αιγαίου. Ρόδος, 26 Μαΐου

Βρετάκος, Β. (1990), Ο σχολικός επαγγελματικός προσανατολισμός στην Ελλάδα, Παπαζήσης, Αθήνα.

Γεωργούσης, Παναγιώτης Ν. (1995) Στατιστική εφαρμοσμένη στις επιστήμες της συμπεριφοράς Ιδιωτική Έκδοση

Γεωργογιάννης, Π. (2010), Θεωρίες και Έρευνες της Κοινωνικής Ψυχολογίας, Επιστημονική σειρά: Βηματισμοί για μια αλλαγή στην εκπαίδευση -Τόμος 15ος , Πάτρα

Δημητρόπουλος, Β. 1992: “Επαγγελματική αποκατάσταση των αποφοίτων Λυκείου”, Εκπαίδευση και Κατάρτιση Δημητρόπουλος, Ε. Γ. (1994). Σχολικός εκπαιδευτικός και επαγγελματικός προσανατολισμός και συμβουλευτική. Αθήνα: Γρηγόρης

Δημητρόπουλος, Ε. Γ., Θεοδοσίου, Δ., Παπαδημητρίου, Α., Παπαθανασίου, Π. (1994). Οι προτιμήσεις των νέων για σπουδές και επάγγελμα. Αθήνα: Γρηγόρη.

Δημητρόπουλος Ευστ. (1999) Συμβουλευτική σταδιοδρομίας, εκπαιδευτικός και επαγγελματικός προσανατολισμός, Γρηγόρη.

Δημητρόπουλος, Ε. (1999). Συμβουλευτική και Προσανατολισμός. Συμβουλευτική Σταδιοδρομίας, Εκπαιδευτικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός. Τόμος Β. Αθήνα: Γρηγόρης

Δημητρόπουλος, Ε. (2000). Συμβουλευτική και προσανατολισμός. Τόμος Α. Γρηγόρη.

- Καλογήρου, Κ. (1986) «Μια ιστορική ανασκόπηση της εξέλιξης του θεσμού «Προσανατολισμός - Συμβουλευτική» στην Ελλάδα», Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού.
- Κάντας, Α. & Χαντζή, Α. (1991) Ψυχολογία της εργασίας. Θεωρίες επαγγελματικής ανάπτυξης: Στοιχεία συμβουλευτικής, Αθήνα, Ελληνικά Γράμματα.
- Κασιμάτη, Κ. (1986) Επιλογή επαγγέλματος. Μύθος ή πραγματικότητα; Αθήνα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.
- Κασιμάτη Κ. (2001), Δομές και Ροές. Το φαινόμενο της κοινωνικής επαγγελματικής κινητικότητας, Αθήνα: Gutenberg.
- Κασσωτάκης, Μ. (1980) : Επίδοση σχετικά με μόρφωση και Επάγγελμα πατέρα, Εργαστήριο Παιδαγωγικής Πανεπιστημίου Αθηνών.
- Κασσωτάκης, Μ. (1981) Η επίδοση των μαθητών μέσης εκπαίδευσης σε σχέση με το επάγγελμα και το μορφωτικό επίπεδο του πατέρα, το οικογενειακό εισόδημα και την περιοχή έδρας του σχολείου τους, Εργαστήριο Πειραματικής Παιδαγωγικής Πανεπιστημίου Αθηνών, Αθήνα.
- Κασσωτάκης, Μ.: Πρόσβαση στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση στην Ελλάδα και τα Προβλήματα της, Δημοσίευτη Μελέτη.
- Κασσωτάκης, Μ. (2000). Συμβουλευτική και επαγγελματικός προσανατολισμός. Τυπωθήτω, Μέρος Α.
- Κατάκη, Χ. (1984) Οι τρεις ταυτότητες της ελληνικής οικογένειας. Αθήνα: Κέδρος
- Κατσανέβας, Θεόδωρος, 2009, Ο χρυσός κανόνας για επιλογές σταδιοδρομίας: Σύγχρονος επαγγελματικός προσανατολισμός εκδόσεις Πατάκη.
- Κατσανέβας Θεόδωρος, 2007, Επαγγέλματα του μέλλοντος και του παρελθόντος. Εκδόσεις Πατάκη
- Κεδράκα, Κ., 'Επαγγελματική ανάπτυξη και ένταξη των νέων στον κόσμο της εργασίας', Τα Εκπαιδευτικά.
- Κοντογιαννοπούλου – Πολυδωρίδη, Γ. (1985) «Ο εξισωτικός και αναπαραγωγικός ρόλος του εκπαιδευτικού συστήματος: Ανάλυση με στόχο τη διαμόρφωση θεωρητικού ερευνητικού πλαισίου», Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών.
- Κοντογιαννοπούλου - Πολυδωρίδη, Γ. (1996). Κοινωνιολογική Ανάλυση της Ελληνικής Εκπαίδευσης – Τόμος I & II. Αθήνα: Gutenberg.

Κοσμόπουλος, Α. (2002), Ψυχολογία και οδηγητική της παιδικής και νεανικής ηλικίας, Αθήνα: Γρηγόρη.

Κωστάκος Γεώργιος Α., (1983) Επαγγέλματα και σπουδές, Αθήνα: Gutenberg

"Λεξικό Κοινωνικών Επιστημών ΟΥΝΕΣΚΟ" τομ.2^{ος}

Λιάντας, Μ. (1996). Επαγγελματικός προσανατολισμός. Θεσσαλονίκη: Ζήτη

Μαλικιώση – Λοΐζου, Μ. (1987) «Συμβουλευτική - προγραμματισμός στην αγωγή του σήμερα στο σχολείο, στο σπίτι, στην κοινωνία», Επιθεώρηση Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού

"Μεγάλη Ελληνική Εγκυκλοπαίδεια" τομ.ΙΑ΄

Μειμάρης, Μ. & Νικολακόπουλος, 1978, Η., «Παραγοντική ανάλυση δεδομένων: σχέσεις κοινωνικοοικονομικής προέλευσης και σχολικής φοίτησης για τους σπουδαστές των ΑΕΙ», Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών.

Μπρούσαλης, Κ. (1977) Επαγγελματικός προσανατολισμός, Αθήνα, Ορόσημο.

Νόβα- Καλτσουνή, Χ. (1998) Κοινωνικοποίηση, Η γένεση του κοινωνικού υποκειμένου. Αθήνα: Gutenberg.

Παπαδόπουλος, Ν. Γ. (2001), Ψυχολογία-Σύγχρονη Πειραματική, Αθήνα

Παπαθεοδοσίου Χ: "Διαφοροποίηση Αναγκών στην Επαγγελματική Ειδίκευση", ΙΤΕ, Αθήνα, 1990.

Παπάς, Γ., Ψαχαρόπουλος, Γ. (1988), "Επιδιώξεις και επιτεύγματα τελειοφίτων των Γενικών Λυκείων για περαιτέρω σπουδές: Μια εμπειρική κοινωνικοοικονομική ανάλυση" Επιθεώρησης Συμβουλευτικής και Προσανατολισμού.

ΠΕΠΘ- Παιδαγωγικό Ινστιτούτο-Τομέας ΣΕΠ, Σχεδιάζω το μέλλον μου. Σχολικός Επαγγελματικός Προσανατολισμός Α' Ενιαίου Λυκείου. Αθήνα: ΟΕΔΒ

Περυσνάκης Ε. (1975) : Επάγγελμα πατέρα και σχολική επίδοση , Αθήνα.

Ψαχαρόπουλος, Γ. & Καζαμιάς, Α. (1985) Παιδεία και ανάπτυξη στην Ελλάδα. Κοινωνική και οικονομική μελέτη της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης, Αθήνα, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών.

Φραγκουδάκη, Α. (1985) Κοινωνιολογία της εκπαίδευσης, Αθήνα, Παπαζήσης.

Φλουρής, Γ. (1989) Αυτοαντίληψη, σχολική επίδοση και επίδραση γονέων. Αθήνα: Γρηγόρης

Ξένη

Burns R. B. (1982, Self-Concept Development and Education, Holt, Rinehart and Winston

Descy, P, Tessa ring, M. (2002), Κατάρτιση και μάθηση με στόχο την απόκτηση ικανοτήτων. Δεύτερη έκθεση για την έρευνα σχετικά με την επαγγελματική κατάρτιση στην Ευρώπη: περίληψη των κυριότερων σημείων, CedefopReferenceseries 15, Υπηρεσία Επισήμων Εκδόσεων των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, Λουξεμβούργο.

Falkowski, K. & Falk, W. (1983) «Homemaking as an occupational plan: Evidence from a national longitudinal study», *Journal of Vocational Behavior*, 22, 227- 242. , Watson, M. & Stead, G. (1994) «A longitudinal study of career decidedness among White South African high school students», *Journal of Vocational Behavior*

Farmer, S. (1985) «A model of career and achievement motivation for women and men», *Journal of Counseling Psychology*

Kuhl, P. K. (1998). *The development of speech and language*, New York, Wiley.

Moses, B., *What next? The complete guide to taking control of your career*. NewYork: DKPUBLISHING.

Osipow, S., Fitzgerald, L. (2001). *Theories of career development*.

Rogers, S, 1988, *Social Psychology: The emerging vision as text. A review Social Psychology, A critical agenda. Contemporary Psychology*.

Ιστοσελίδες

Επίσημη ιστοσελίδα Υπουργείου Πολιτισμού, Παιδείας και Θρησκευμάτων
<http://www.minedu.gov.gr/eksetaseis/geniko-lykeio>

Από την επιστημονική ομάδα του καθηγητή Θεόδωρου Κατσανέβα και την CareerGateTest
<http://www.careergatetest.com>

Παράρτημα- Ερωτηματολόγιο

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Αγαπητοί/ές, στην προσπάθεια μου διερεύνησης των παραγόντων που επηρεάζουν τις επιλογές σπουδών/επαγγελματικές των νέων- φοιτητών στα πλαίσια της διπλωματικής μου εργασίας απευθυνόμενη στους φοιτητές του ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας, σας παρακαλώ όπως συμπληρώσετε το παρόν ανώνυμο ερωτηματολόγιο που διεξάγω υπό την επίβλεψη της καθηγήτριας Βάθη Παναγιώτα.

A) ΓΕΝΙΚΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ

Φύλο: Αγόρι Κορίτσι

Ηλικία:

B) ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΟ ΜΟΡΦΩΤΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΕΠΙΠΕΔΟ

1.Ο πατέρας σας έχει τελειώσει:

Δημοτικό Γυμνάσιο Γενικό Λύκειο

Τεχνικό Λύκειο ΑΕΙ ΑΤΕΙ

Μεταπτυχιακό Διδακτορικό

2. Η μητέρα σας έχει τελειώσει:

Δημοτικό Γυμνάσιο Γενικό Λύκειο

Τεχνικό Λύκειο ΑΕΙ ΑΤΕΙ

Μεταπτυχιακό Διδακτορικό

3. Ποιο είναι το επάγγελμα του πατέρα σας;

Επιχειρηματίας
Ιδιωτικός υπάλληλος
Δημόσιος υπάλληλος
Ελεύθερος Επαγγελματίας
Εργάτης
Αγρότης
Συνταξιούχος
Άνεργος
Άλλο

4. Ποιο είναι το επάγγελμα της μητέρας σας;

Επιχειρηματίας
Ιδιωτικός υπάλληλος
Δημόσιος υπάλληλος
Ελεύθερος Επαγγελματίας
Εργάτης
Αγρότης
Συνταξιούχος
Άνεργος
Άλλο

5. Μηνιαίο Οικογενειακό Εισόδημα

Κάτω από 1500 ευρώ <input type="checkbox"/>	1501- 2500 <input type="checkbox"/>
2501-3500 <input type="checkbox"/>	3501-4500 <input type="checkbox"/>
4501-5500 <input type="checkbox"/>	5501-6500 <input type="checkbox"/>
6501-7500 <input type="checkbox"/>	7501-8500 <input type="checkbox"/>
8501 και άνω <input type="checkbox"/>	

Γ) ΕΠΙΔΟΣΕΙΣ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ

1. Ποιός ήταν ο Μ.Ο της βαθμολογίας σας στην Γ΄Λυκείου;

10-12,9

13-15,9

16-17,9

18-20

2. Ποια κατεύθυνση είχατε ακολουθήσει;

Θεωρητική

Θετική

Τεχνολογική

3. Ποια επιστημονικά πεδία είχατε δηλώσει στο μηχανογραφικό σας δελτίο;

1ο επιστημονικό πεδίο

2ο επιστημονικό πεδίο

3ο επιστημονικό πεδίο

4ο επιστημονικό πεδίο

5ο επιστημονικό πεδίο

4. Η σχολή που περάσατε ήταν η πρώτη σας επιλογή ;

Ναι *Όχι*

5. Αν όχι ,είναι συναφής με το αντικείμενο στο οποίο αρχικά θέλατε να απασχοληθείτε ;

Ναι *Όχι*

6. Αν η απάντησή σας στην ερώτηση 4 είναι Όχι και επιλέξατε να παρακολουθήσετε τη συγκεκριμένη σχολή, γιατί συνέβει αυτό;

Οικονομικοί λόγοι ☐

Επιρροή οικογένειας ☐

Εξεταζόμενα μαθήματα ☐

Επαγγελματική αποκατάσταση ☐

Άλλο ☐

Στις επόμενες ερωτήσεις, κυκλώστε το κατάλληλο νούμερο χρησιμοποιώντας την ακόλουθη ποσοτική κλίμακα για να βαθμολογήσετε κάθε ερώτηση :

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ = 4 Πάρα πολύ = 5

7. Πόσο σας επηρέασαν στην επιλογή επαγγέλματος/σχολής οι παρακάτω παράγοντες;

- Οικογένεια

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ = 4 Πάρα πολύ = 5

- Σχολείο

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ = 4 Πάρα πολύ = 5

- Φίλοι

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ = 4 Πάρα πολύ = 5

- Σ.Ε.Π.

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ = 4 Πάρα πολύ = 5

- *Internet*

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ =4 Πάρα πολύ =5

- *Άλλο:.....*

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ =4 Πάρα πολύ =5

8. Πόσο σας επηρέασε το επάγγελμα των γονιών σου (ή κάποιου συγγενή) στην απόφασή σου;

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ =4 Πάρα πολύ =5

9. Κατά πόσο η κοινωνική συγκυρία της οικονομικής κρίσης στη χώρα σε έχει επηρεάσει στην επιλογή του επαγγέλματός σου;

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ =4 Πάρα πολύ =5

10. Για την επιλογή της σχολής ή τμημάτων της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης σε ποιό βαθμό επηρεαστήκατε από τα παρακάτω:

- Προσωπικά ενδιαφέροντα, κλίσεις, αξίες

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ =4 Πάρα πολύ =5

- Προσωπικές επιδόσεις, δυνατότητες, αδυναμίες, ανάγκες

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ =4 Πάρα πολύ =5

- Το φύλο σας

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ =4 Πάρα πολύ =5

- Βαθμολογικές βάσεις

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ =4 Πάρα πολύ =5

11. Με ποιά κριτήρια γίνονται οι εκπαιδευτικές επιλογές σας για την τριτοβάθμια εκπαίδευση;

- Το προσωπικό σας ενδιαφέρον

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ = 4 Πάρα πολύ = 5

- Οι προσωπικές κλίσεις, δεξιότητες ικανότητες και ταλέντα

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ = 4 Πάρα πολύ = 5

- Η εξασφάλιση γρήγορης εισόδου στην αγορά εργασίας μέσω των σπουδών

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ = 4 Πάρα πολύ = 5

- Η εξασφάλιση σταθερού εισοδήματος

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ = 4 Πάρα πολύ = 5

- Το περιβάλλον της εργασίας

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ = 4 Πάρα πολύ = 5

- Η ασφάλεια και η μονιμότητα της εργασίας

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ = 4 Πάρα πολύ = 5

- Η δυνατότητα μεγάλων κερδών και υψηλών αποδοχών

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ = 4 Πάρα πολύ = 5

- Το υψηλό κύρος, γόητρο και φήμη

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ = 4 Πάρα πολύ = 5

- Η συνέχιση της οικογενειακής επιχείρησης

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ = 4 Πάρα πολύ = 5

- Ο τόπος σπουδών

Καθόλου = 1 Λίγο = 2 Αρκετά = 3 Πολύ = 4 Πάρα πολύ = 5

13. Σε περίπτωση που δεν είστε απόλυτα ικανοποιημένοι ή η σχολή δεν ήταν η πρώτη σας επιλογή, θα ξαναδίνατε πανελλήνιες εξετάσεις ;

Ναι Όχι

14. Σε περίπτωση που δεν είστε απόλυτα ικανοποιημένοι ή η σχολή δεν ήταν η πρώτη σας επιλογή, θα φεύγατε στο εξωτερικό για σπουδές ;

Ναι Όχι

15. Θα επιθυμούσατε να συνεχίσετε τις σπουδές σας σε μεταπτυχιακό ή διδακτορικό επίπεδο ;

Ναι Όχι

Πνευματικά δικαιώματα

Copyright © ΤΕΙ Δυτικής Ελλάδας. Με επιφύλαξη παντός δικαιώματος. All rights reserved.

Δηλώνω ρητά ότι, σύμφωνα με το άρθρο 8 του Ν. 1599/1988 και τα άρθρα 2,4,6 παρ. 3 του Ν. 1256/1982, η παρούσα εργασία αποτελεί αποκλειστικά προϊόν προσωπικής εργασίας και δεν προσβάλλει κάθε μορφής πνευματικά δικαιώματα τρίτων και δεν είναι προϊόν μερικής ή ολικής αντιγραφής, οι πηγές δε που χρησιμοποιήθηκαν περιορίζονται στις βιβλιογραφικές αναφορές και μόνον.

Χαλικά Φωτεινή- Ερμώνα, Κιτσαρά Σεβαστή- Αθηνά. (Μεσολόγγι, 2016)